

ალექსანდრე ორბელიანის საზოგადოება

მთელი თავი
სუბანა ჩხეწყვილი

ილუსტრაციები
ავტორისა

თბილისი
2010

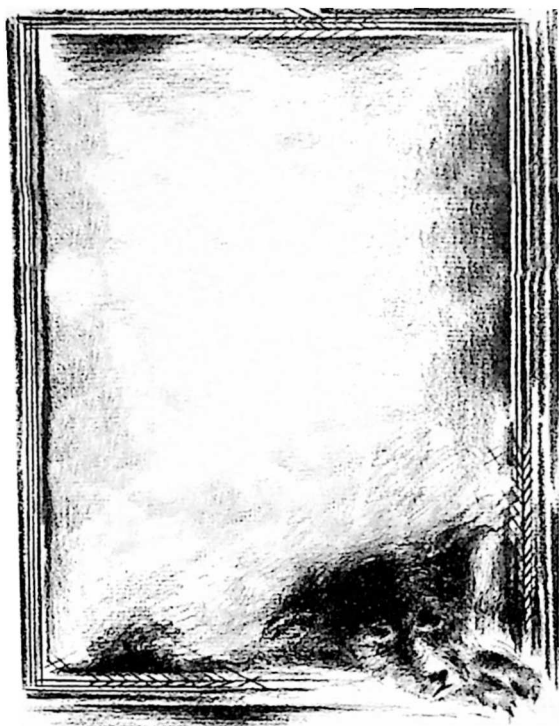

რედაქტორი:
როსტომ ჩხეიძე

ISBN 978-9941-0-2478-8

© ოლესია თავაძე, 2010

თანამდევნი

ადამიანი, მისი არსებობა, იმავდროულად ბევრად მეტია და ბევრად ნაკლებიც, ვიდრე ჩვენ გვგონია. იგი უბრალოდ ისეთია, როგორიც უნდა იყოს, რათა თავისი ადგილი დაიკავოს უნივერსალურ წესრიგში. ადამიანს, ადამიანის ინდივიდს არავითარი უპირატესობა ან განსაკუთრებული ადგილი არ გააჩნია არანაირი გაგებით. ადამიანი არც მეტია და არც ნაკლები სულთქმნილთა შორის. იგი ერთ-ერთია უთვალავ არსებათა უსასრულო მწკრივში, რომელთაგან ბევრნი მასზე მაღლა დგანან, და ბევრნი - მასზე დაბლა.

რენე გენონი

ეთიკა სიცოცხლის წინაშე კრძალვისა არ ასხვავებს ერთმანეთში სიცოცხლეს უმაღლესსა და უმცირესს, მეტად და ნაკლებად ღირებულს. მცდელობა, ერთხელ და სამუდამოდ დადგენილი ადგილის მიჩენისა ცოცხალ არსებათათვის, მიზნად ისახავს გარკვევას, არიან თუ არა ისინი ჩვენზე — ადამიანებზე მაღლა — თუ დაბლა მდგომნი, და ეს კრიტერიუმი კი ერთმნიშვნელოვნად სუბიექტურია.

ერიკ ფრომი

წ ი ნ ა თ ქ მ ა

ჩვეულებრივ წიგნის ეპიგრაფად იმათ ნათქვამს იყენებენ, ვისი სახელიც და ვინაობაც იმდენად დიდია, რომ წარდგენა არ სჭირდება. ეპიგრაფი იმასაც ნიშნავს, რომ საკუთრივ წიგნის ავტორიც ნათქვამის აზრს იზიარებს და ერთგვარ ფარადაც იყენებს. ცხადია, მკითხველისთვის ეს უპირობო თანხმობას არ ნიშნავს, ყველას აქვს საკუთარი აზრის უფლება. მაგრამ ამ ქვეყანას იშვიათად თუ ვინმე ევლინება მზამზარეული მსოფლმხედველობით.

სამწუხაროდ, არც წიგნის ავტორია გამონაკლისი. ძიების არაერთი შეცდომა ამძიმებს მის მეხსიერებას.

და ეგების „სიტყვა ნათქვამი“ ჩაეთვალოს მონანიებად არგანვდილი ხელის, არგაღებული ხარჯის. სიკეთეც ხომ (ნაბოძები თუ არ არის) არჩევანის, ფიქრისა და ტკივილის ფასად მოიპოვება მწიფობის გრძელ გზაზე.

ჩემი სახლის სტუმრები და ბინადრები

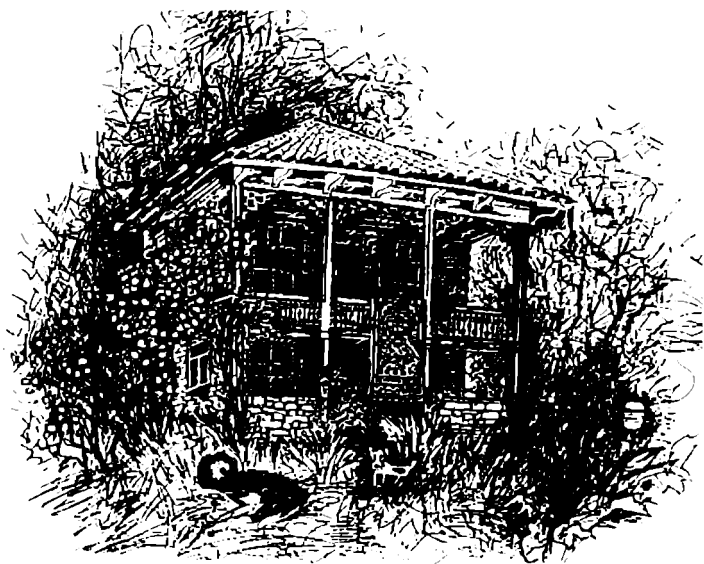
ჩემს ერთი ბენო სახლში რომ შემოიხედოთ, გეგონებათ მარტო ვცხოვრობთ — ჩემი ორი ძალღი და მე. მაგრამ მე ასე არ ვფიქრობ. რა მარტო ცხოვრებაა, თუ ღამე სხვენზე თავგების ხრაგუნი არ გაძინებს, დილით კოდალას კაკუნი, დღისით ჩექმაში ხვლიკი გიძვრება, ეზოში ბაყაყები ყიყინებენ, გომბეშოები ბანს აძლევენ, ზღარბები დაბუჯურობენ, თავზე სინდიოფალების ოჯახი „გადაგიფრენს“, თივის ზვინში ანკარა მიჩუმებულა, მინაში თხუნელაა და მახრა, ჭის კედლებზე და ბალახში ლოკოკინები და მუხლუხობები დალოდავენ, აივნის ჭერზე ბზიკების სკაა, სახურავის ქვეშ მერცხლის ბუდეა, ხის ბოძებში ჭიები დაღრიჭინებენ, სახლში ჭრიჭინა დაჭრიჭინებს, მაგიდაზე ჭიანჭველები დაცოცავენ, ობობას ქსელში ქინქლები თრთიან, ჭიამაიები და პეპლები დაფარფატიბენ. ხილი რო ხილია, იმასაც მონყვეტ და იქაც ჭია-მატლი დაგხვდება. ჩემი არ მეყოფა, ახლა სტუმარი!

ცისფერთვალება და ფერმკრთალი გოგოები, შავთვალა ბიჭი, ჩემი ძალღებით დაინტერესებული გაღმელი პირები (ღობის ძირში რომ წვანან), ციყვები და შაშვები (თითქოს თავი და სინდიოფალა კაკალს ვერ გაუსწორდება), ღამღამობით ბუ (ჰგონია, თავგების ხრიგინი უძილობას არ ჰყოფნის); ჩაიზე ფუტკარი დაგენვევა (ბზიკი არ გაკმარა), კალიები გახტებიან, ნემსიყლაპიები დაგტრიალებენ, ციციანათელები შემოგანათებენ,

ქორი „შემონმებით“ გადაგიფრენს, ბელურა ხე-
ხილს დაგიკენკავს, ბუზი, კოლო და ათასგვარი
ხოჭო ხო თავისთავად. ის კი არა „კუმ ფეხი საიდან
გამოყო“ და ერთხელ ისიც მესტუმრა.

ეს ყველაფერი ეზოდან გაუსვლელად. და ეზო-
დან თუ გახვედი, ხომ მთელი ქვეყანა შენია!

ახლაც იტყვი, რომ ჩემს სახლში მარტო
ვცხოვრობ?!

ბაბა

მინური — ისე ჟღერს, გეგონება უსახსრო უსახლკაროს ბოლო თავშესაფარია, საბოლოო თუ არა. აი, ქართული მინური თუ გინახავთ — ვერც გკითხავთ, დარწმუნებული ვარ, არ გინახავთ არავის, ერთი-ორის გამოკლებით. მეც, მინური საგანგებოდ ვეძებე და, მესხეთის მიგდებულ სოფელში ვნახე. პატრონს ისე ერცხვინებოდა, ისე ითრევდა ფეხს შეპატიჟებაზე, გეგონებოდა, სალორეში ცხოვრობდა. სალორე არა, მაგრამ პირველი სივრცე — დარბაზისებური ბაგა იყო. სიცივიდან შემოსულს ძროხების სუნთქვა გაგათბობდა, შეჩერდებოდი, და, ცნობისნადილით შეპყრობილი, დანარჩენ ოთახებს შემოირბენდი. ოთახი, კედელი, ქერი ისეთი პროზაული ცნებებია, ისეთი მიუსადაგო იმ ბიბლიურ სივრცესთან, რომელსაც მინური ჰქვია. ასჯერ მოყოლით რალაცას მოახერხებ, ოღონდ მინურის აღწერას — არა. ისე ნასწავლად ჟღერს — დედაბოძი, ბორჯღალო, პალატი, გუმბათოვანი გადახურვა... და მაინც ბაგაში ვბრუნდები. სამი მაკე ძროხა, ჩაგრაგნილ რქებიანი, ისევე აუღელვებლად ცოხნიდა, როგორც ორი ათასწლეულის წინათ, ისეთივე სიმშვიდე სუფევდა და მოლოდინი ახალშობილისა და თავმოდრეკილ მოგვთა ძღვენებისა... არსად ისე არ მიგრძენია, არცერთ საგანგებოდ სამაგისო სივრცეში, დროის უწყვეტობა და სულდგმულთა სამკვდროსასიცოცხლო ერთიანობა, როგორც აქ, ამ დიდებულ ქართულ მინურში.

თეთრი ნაგაზი

თოვლზე თეთრი კავკასიური ნაგაზი წევს, თოვლისაგან ფერით ვერ გაარჩევ. მზეს ეფიცხება, ძვლებს ითბობს, ქანცგამოლეულს, გაყინულს მზემ სულზე მოუსწრო, მოათბო. ისვენებს ძაღლი, ძალას იკრებს, ძალა სჭირდება ძაღლური ცხოვრების გასაძღვებად, ლუკმა პურის საძებნელად. ჩაფიქრდა, ჩათვლიდა. გვერდზე დაცემული ჩრდილი იგრძნო, შეიშმუშნა. ბრგე, ნახნაგოვანი მუტრუკი თეძოების თამაშით მოაბიჯებდა. ძაღლი დაინახა, გვერდულად წიხლი მოიქნია, მძიმე სათხილამურო ჩექმა კბილებში გლიჯა, მსუქნად გადააფურთხა, მიიხედ-მოიხედა და ისევ თეძოების თამაშით გზა გააგრძელა. ძაღლს წკმუტუნის ძალაც კი არ ჰქონდა, ერთი ამოიბლუყუნა და ნაცემი თავი თოვლში ჩაჰყო.

კაცურმა კაცმა ჩაუარა.

ჩიტუბი

მარტოსული მოხუცი, ოთახში გამომწყვდეული, თავს კითხვით და ხატვით ირთობდა. ოთახის ფანჯარა კი მისი ბუნების კარი იყო. ყოველდღე საგულდაგულოდ პურს ფშვნიდა და რაფაზე ჩიტებს აჭმევდა. გვერდით ოთახში ბიჭი ულამაზეს არაბულ ენას სწავლობდა, ნისკარტის რაფაზე კაკუნს გაიგებდა, ყურს დაუგდებდა და არაბულად იტყოდა — „ხუბზ ლი ტუიურ“ — პური ჩიტებისათვის.

დიდი ხანია მოხუცი აღარ არის, ბიჭს არაბული დაავინყდა, ჩიტები კი ისევ მოფრინავენ.

როდესაც პურის ნამცეცებს ვუყრი, ჩურჩულით ვიმეორებ — „ხუბზ ლი ტუიურ“.

ოზობა

ძაბრისებურად ქსელით დაგრაგნილ ღრმულში დიდი ოზობა ცხოვრობს. გაირინდა, შია, გაუმართლა: ჭკუამხიარული კალია გაება მახეში. ოზობამ დააყოვნა, სკუპ-სკუპით გამოვიდა ძაბრიდან, კალიას დაახტა და ადგილზევე გააშეშა.

ვუყურებ, ჩაი გამიცვივდა, მუსიკა შეწყდა. რადიოდან დიქტორის მხიარული ხმა მომესმა:

— უცხოეთში დიდი სანახაობა გაიხსნა, ახლაცველას შეუძლია დაესწროს ატრაქციონს - ელექტროსკამზე სიკვდილმისჯილის განაჩენის აღსრულებას. (ადამიანის ფიტულია, რა თქმა უნდა!). დიდძალი ტურისტი მიაწყდა სანახაობას.

მე მარტო ვარ, არის თუ არა ჩვენს შორის რაიმე განსხვავება?

თევზი

ლამაზი, ჯიშიანი ქალი თავის პატარა გოგობიჭს სადილს უმზადებდა, ლამაზად მოძრაობდა სამზარეულოს სივრცეში, საქმიანობის მოსაწყენი ყოველდღიურობა სანახაობად აქცია. ტარიანი ტაფა მსუბუქად შედგა ცეცხლზე, მაგიდას მიუბრუნდა, პარკიდან თევზები გადმოყარა. თევზები მკვახედ დაეცნენ მაგიდაზე. ქირურგიული მოძრაობით დიდი დანა მოიმარჯვა და, ის იყო გამოფატვრა დაიწყო, რომ თევზები აფართხალდნენ. წუთით შეკრთა, წუთით თევზებიც შეკრთნენ და ნელ-ნელა უკლეს ფართხალს.

ყოველთვის მოინახება ერთი უფრო არათევზი, უფრო ცოცხალი. იმ ერთმა სულის ლაფვას მძლავრად კუდის ქნევა მოაყოლა, გაიზნიქა, შეხტა და ქალს ხელიდან გაუსხლტა. ქალის უცაბედ დაბნეულობას იერიში მოჰყვა - კუდში სტაცა, მეორე ხელი დანის პირს ჩაავლო და ტარი ურტყა პირდაფჩენილ თავში. თევზი მძლავრად იბრძოდა, პირს დიდად, ჩქარ-ჩქარა აფჩენდა და ყოველი თავში ჩარტყმის მერე უფრო მწარდებოდა. ქალიც ეშხში შევიდა და ისეთი გამეტებით ურტყამდა დანის ტარს თავში, თევზს კბილები რომ ჰქონოდა, დააყრევინებდა. ქალმა დარტყმის სიჩქარეს და სიძლიერეს უმატა, გახურდა და ხელებში ჩამკვდარ თევზს უკვე ისე, სიხარულით ურტყამდა.

შუადღე იყო, ბავშვებს ეძინათ.

მერცხალი

ყველას გვაქვს ცხოვრებაში ბედნიერი დღეები, მერე რომ იხსენებ კი არა, იმ წუთში რო იცი - ბედნიერი ხარ. ასეთი დღე იყო. არსაიდან არაფერი იმუქრებოდა — არც ამინდი, არც გარემო, არც ბავშვები, არც დიდები. ყველაფერი ერთმანეთს ერწყმოდა.

— ჩიტი მოკლა! — გასროლასავით გაისმა. ხმამ ხელჩაქნეულად გულსმიღმა ჩაიარა.

— ჩიტი, ჩიტი, მერცხალი მოკლა! — ეს უკვე შეძახილი კი არა, მოთხოვნა იყო. ხმას გულში გაველო. აღარც კერძმა ივარგა, აღარც საუბარმა, აღარც ბავშვებმა... გალია მოინახა. მერცხალი გალიაში ჩავდეთ, წყალი და სიმინდის მარცვალი გვერდზე მივუწყეთ, სულის სახსენებელივით. არ იძვროდა, სუნთქავდა, გალიას ნაჭერი გადავაფარეთ, ერთმანეთს მივუბრუნდით.

იმწუთიერი ბედნიერების შეგრძნება გაქრა.

უტიზარი ძალღი

ქუჩაში ნაპოვნი ძალღი სოფელში წაიყვანეს. სოფლის ნათესაობამ, დიდი აღფრთოვანებით, ვერ იტყვი, — სხვა რა გზა გვაქვსო, დავიტოვებთო. მაგრამ, როდესაც უტიფარმა ძალღმა ქათმების დევნა დაიწყო, სიტუაცია დაიძაბა: ქალაქელები იმას აწვებოდნენ, შეიგნებსო; სოფლელები დიდად იმედიანად არ იყვნენ. ამასობაში ძალღმა ტყუილად დევნას ქათმების ცოცხლად ჭამა ამჯობინა. ცალფეხზე მოფართხალე ქათამმა და ძალღის ბუნტყლიანმა ცხვირმა სოფლელები ცივ უარზე დააყენა: თქვენ რო წახვალთ, მაინც მოვკლავთო. მოსაკლავად ცოდვა იყო, ისევ თბილისში ჩამოიყვანეს, მარტოხელა, ცოლგაქცეული ძმაკაცი გააბრიყვეს, და იმას აქეთ ის ძალღი ოპერის თეატრის უკან ცხოვრობს, ცოლყოფილის ლოგინზე წევს, ცოლყოფილისსავე სახელი ჰქვია და სასეირნოდ ოპერის ბაღში დადის.

უცნაურია, ზოგჯერ უტიფრობა სიკეთით როგორ მოგიბრუნდება. აბა, ქათმები ცოცხლად არ ეჭამა, რა ცხოვრება ექნებოდა?!

ბალერინას ქალლი

ლამაზმა ბალერინამ თბილისის ზღვაზე ლეკვი გადაარჩინა. — ყელზე ქვა ჰქონდა მობმული და იხრჩობოდა. ლეკვი დიდი გაიზარდა, შიშიანი და უნდო, არავის იკარებდა, არ სცნობდა, კარი რომ გაგელო, მარტო სასეირნოდ არ გავიდოდა, სულ ფეხდაფეხ დაჰყვებოდა თავის მხსნელს.

წლებმა გაიარა, ბალერინას შვილი საზღვარგარეთ წავიდა საცხოვრებლად, შვილთან წასვლა მასაც მოუწია. რაც რამე ებადა, ტანსაცმელი და წიგნები — მეგობრებში დაარიგა. ძალღის დარდი ჰქონდა და ისიც ვიღაცას მიაბარა.

სხვა ქვეყანაში წასულს, ახლის ავ-კარგი დარდს გაუქარვებდა. ძალღს კი, მეორედ თუ გადარჩა, რა დაავიწყებს თავის ბალერინას.

ცხენი „ბანძი“

მხედარი, განძს რომ ეკადრებოდა, ისეთი ჰყავდა. — გურული ფირალივით შეიარაღებული, ამერიკელი კოვბოივით დაზმანული, ვერელივით ამპარტავანი. განძი დოლის „არაბი“ ცისფერსისხლიანი იყო, ბალახს არ ძოვდა, შვრია უნდა მიგერთმია, სწორეზე უნდა ევლო. მხედარმა ეს ყველაფერი კი იცოდა, მაგრამ თუშეთში მიმავალი, თუშურ ცხენზე ხომ არ დაჯდებოდა? განძმაც, სანამ შვრია იყო — ჭამა, სანამ ვაკე იყო — იარა. ომალოში ვაი-ვაგლახით ავიდა. სული მოითქვა. ახლა თუშები ატყდნენ:

— აბა, რა დოლის ცხენია, თუ ვერ ირბინა!

— შევაჯიბროთ!

— ჩვენ ცხენებს ჯანით ვერ აჯობებს!

იმდენი ქნეს, დოლი გამართეს. განძმა უკანასკნელი ძალა მოიკრიბა, არც თავი შეირცხვინა, არც მხედარი. უკანა გზაზე კი ბალახის გაჭირვებით ძოვამ და ციცაბომ თავისი ქნა, ქანცგამოლეულს ქანობზე ფეხი დაუცდა, წვივში გადაუტყდა და კოვბოის ორლულიანმა იქვე ხევში დააგორა.

განძის თავლაში ახლა სხვა „არაბი“ დგას. მხედარმა გუდაურში „როსინიოლების“ თხილამურებზე დგომა არჩია.

ბაყაყი

ვკითხულობ. წიგნში ბაყაყებზე ბევრი რამე წერია: ინგლისელებს რძის ბაყაყით გაცივება უყვართ — რძეში აგდებენ და ცივდება. ფრანგები უფრო მსუნაგები არიან, უბრალოდ ჭამენ. ჩინელები ბაყაყს ნეფრიტისაგან აქანდაკებენ — უყვართ.

ბევრგან ბაყაყი წვიმის ქურუმია, უფრო ხიან...

ჩემს ხის სახლს გეკოს ტყვია ცუდად მოხვდა. კითხვას თავი დავანებე. ჩვენი, ქალაქელი ბიჭები გეკოთი ბაყაყებზე ნადირობდნენ.

— რატომ?

— ქართველებზე წიგნში არაფერი წერია.

გერმანული ნაგაზი

ნაგაზის ლეკვი ალერსიანი და მიმნდობი იყო. ბაუშანი დაარქვეს. მეგობრებმა უკაცრიელი სიცივეები მარტოობაში გადააზამთრეს. გაზაფხულზე ხალხმა იმატა, დამსვენებლებმა, ბავშვებმა. პირველი ბავშვის დაკბენა გაფრთხილება იყო პატრონისთვის. ყველაფერზე პატრონი აგებს პასუხს. მეორეც და მესამეც ბავშვი იყო... პატრონის მაგივრად ნაგაზმა აგო პასუხი.

სასიკვდილო განაჩენი გამოუტანეს.

მანამდელი ლეკვობა საბავშვო ბაღში გაატარა. ბავშვებმა დანდობა არ იციან. მოფერებას ნამები-სგან ვერ ასხვავებენ. გულში ჩაიდო, არ დაივინყა, ჯავრი სხვაზე იყარა...

გამზრდელმა აკაკის „გამზრდელის“ სამართალი ვერ ზიდა, და სასჯელად გულში გაუნელებელი ტკივილი დარჩა, ყოველი გერმანული ნაგაზის დანახვაზე რომ თავს ახსენებს.

წყლის კუ

ერთი წყლის კუ გვყავდა, მონყენილი გვეჩვენა და საამხანაგოდ თავისნაირი მოვუყვანეთ. კვერცხის ოდენებიც არ იყვნენ, დედალ-მამალს ვერ გაარჩევდი და, თუ არ შეულღებოდნენ, გვეგონა, იმეგობრებდნენ მაინც.

რა ვერ გაიყვეს, რითი ვერ მორიგდნენ, რომ ერთხელაც აკვარიუმში ისევ ერთი კუ დაგვხვდა. მეორე ვეძებეთ ყველა კუთხე-კუნჭულში, ბოლოს აივნის ღია კარს გუმანით თვალი გავაყოლეთ, აივანზეც არ იყო, უიმედოდ მეოთხე სართულიდან გადავიხედეთ, და, საოცრება, რამ დაგვანახა?! გადარჩა! ამოვიყვანეთ, დავაბრუნეთ, აკვარიუმში წყალი დავაკელით, ამოსვლა რომ გასჭირვებოდა.

შენც არ მოგიკვდეს ჩემი თავი! მეორედაც და მესამედაც იგივე — გაიპარა, აივნიდან გადახტა, ვიპოვეთ, დავაბრუნეთ. მერე ვიფიქრეთ — ეს თვითმკვლელობის ხერხია თუ გართობა, ერთხელაც ცუდად მოგვიბრუნდებაო, და გავაჩუქეთ.

ისევ ის ერთი კუ დაგვრჩა, მშვიდი და მეოცნებე.

მეორის ამბავს აღარ ვკითხულობთ, გული არ გვატკინოს.

უკუდო კატა

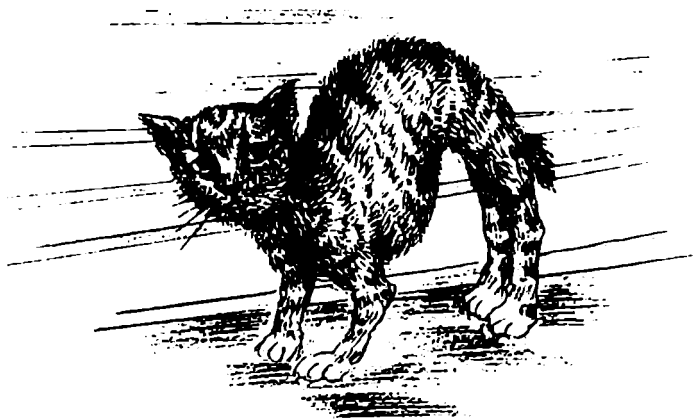
თბილისის დიდ ეზოში კუდიანებში უკუდო კატა „ქურდად იჯდა“ — ძალს და მამაძალს, ყველას ეშინოდა უკუდოსთან საქმის დაჭერა, სუყველასთან „ვერხით“ იყო. ერთადერთი ქალი ჰყავდა ამოჩემებული, იმას ენდობოდა, იმას აკითხავდა, იმისას ჭამდა, იმის კარადაში ყრიდა კნუტებს; თუ არ გაუჭირდებოდა, იმასაც ზედმეტად არ ანუხებდა.

ერთხელაც ეზოში ხმა დაირხა — უკუდოს ამპარტავნობამ უნია, ვილაცამ ლებან-ლებან დაშალა და ნაკუნ-ნაკუნ სისხლის გუბეში გდიაო. ქალს ეს ამბავი რომ მიუვიდა, — მაგის შემხედვარე არა ვარო, ჩემი გული მაგას ვერ გაუძლებსო.

და რა გულმა გაუძლო, როდესაც მეორე დღეს სისხლში ამოვლებული უკუდო კატა თავის კართან ნახა მოთრეული. ეგრევე ექიმთან გააქანა, ეგების გადარჩესო. ექიმმა უკუდო შეათვალიერა და ქალბატონს მოახსენა:

— ილღიაში ერთი ნაკანრი აქვს, ეგ სისხლი კი თავისი არ არის. ვისაც ამან სისხლი ადინა, იმას მიხედეთ, თუ მიუსწრებთო.

უკუდო მოსულიერდა, თვითონ კი სული ვის გააფრთხოვინა, თქმაც რომ შეეძლოს, ვერ ათქმევინებდი.

მტრელი

ჩემს ტკბილ მეგობარს მტრედები უყვარდა და ჰყავდა კიდევაც. ფოსტის მტრედები იყვნენ, ნასწავლი ამბის მიტან-მოტანაში. წყნეთის ბაღში, სამტრედეში ცხოვრობდნენ და თბილისთან სატელეფონო ხაზის მაგივრობას გვიწევდნენ. რამდენჯერ, სახლში დაბრუნებულებს, ფეხზე გამობმული ბარათი მოუტანიათ: „მოვდივარ“, „გაჩერებაზე დამხვდი“, „გადაეცი, ვერ მოვალ“... საქმიანი გზავნილები იყო უმეტესად. ერთხელაც, გულჩვილობისას, სასიყვარულო წერილი გამომიგზავნა. მაგრამ არც ის მტრედი მოფრინდა, არც ის წერილი.

— იშვიათია, ხდება ხოლმე, ასეული კილომეტრების სიშორიდან ბრუნდებიან, ალბათ რაღაც მოუვიდა, — თავს იმართლებდა განზილებული მწვრთნელ-მიჯნური.

რაღაცის ნიშანი ხომ არ იყო, რომელსაც უნდა მიუყურადო....

ჩვენს სიყვარულსაც რაღაც მოუვიდა.

შინაბერა ძალლი

თეთრი ძალლი პასკი კობტაა და „ქალური“, მაგრამ უკვე ასაკს გადაცდენილი შინაბერაა. ხელი კი შეენყო, საკადრისი ზომა-წონის „ოჯახის ბიჭს“ ურიგებდნენ, მაგრამ ამაოდ. ვნება არცერთს არ ანუხებდა. სამაგიეროდ, ორი ახმახი ძალლი ამშვენებს მის ბიოგრაფიას: პირველს კუცმანა ერქვა, აშკარად უჯიშო იყო, მაგრამ ისეთი სიმწრით იბრძოდა „სატრფოს“ დასათრევად, რომ სამმეტრიან ლობეზე ძვრებოდა - დაუჯერებელს გაგაკეთებინებს სიყვარული. პასკი კი ყრუ იყო და მუნჯი. მეორეს თოლია ერქვა, კავკასიურ ნაგაზობას აბრალებდნენ, დასანუნი არაფერი ჰქონდა, მაგრამ „ქალს“ აქეთ ინუნებდა. რას არ შვებოდა საბრალო პასკი, რას ხვანცალებდა! კავკასიელი ყაზილარი ზრდილობიანი კი იყო, მაგრამ ლტოლვის მაგვარი არაფერი ეტყობოდა.

ასე, წუწიაობაში, შინაბერად დარჩა თეთრი პასკუალინა.

უპასუხო, ცალმხრივი სიყვარული ჩვენშიც რა ხშირია.

დედა-ლორი

სიცოცხლის გაჩენა ამ ქვეყანაზე დიდი სასწაული რომ არის, ამაზე კი არავინ არ დაობს. მისი მსგავსი სასწაული არც რამეა და არც არსად. თუ შესწრებიხარ, — ნისკარტით როგორ ძვრება ჭრელი კვერცხიდან ბარტყი, თუ შეგიმჩნევია ცოცხალ-მშობი თევზის ელვისებური გაჩენა, თუ გინახავს ფარაში მიმავალ ცხვარს როგორ უვარდება ბატკანი, თუ გინახავს კვიცის, ჩოჩორის ან ბოჩოლას მოსვლა ამ ქვეყანაზე, თუ კატის ან ძაღლის გაჩენა გინახია, თუ ბავშვის მოვლინებას დასწრებიხარ, ნამდვილი სასწაულის მომსწრე ყოფილხარ!

ქალაქელი ბევრ ვერაფერს დაიტრაბახებს, სოფელში კი სასწაული ყოველ ნაბიჯზეა.

ერთხელ სოფელში გოჭების გაჩენას შევესწარი. უზარმაზარი თეთრი დედა-ლორი, აპრეხილცხვირიანი, ჩამოყრილი ძარღვიანი ყურებით, დაგრაგნილი კუდით, ერთი ბენო ჩლიქებზე ძლივს იდგა, სამშობიაროდ ვინრო ბოსელში იყო შემწყვედებული. პირველი გოჭის გაჩენაზე შიშმა ამიტანა, — ამ სივინროვეში გაჭედილ დედა-ლორს ქვეშ დავარდნილი გოჭი არ შემოჭყლეთოდა. ყოველი გოჭის მომატებაზე ბორგავდა და წრიალებდა. ასე თორმეტი გოჭი გააჩინა, თავისნაირი თეთრები, ვარდისფერყურნიანები. მეცამეტე, ნაბოლარა, ჭრელი იყო.

ბლავილსა და ბორგვაში ფეხი დაადგა კი არა, ბალერინას უნაზესი მოძრაობით არიდებდა ჩლიქს მოჭყვიტინე გოჭებს. მეცამეტეს გაჩენაზე შვებით ამოიღრუტუნა, ფრთხილად განვა იატაკზე და ცამეტივე დინგით ძუძუების ირგვლივ შემოილაგა.

არაფერი არ არის ამ ქვეყანაზე სიცოცხლის გაჩენაზე დიდი სასწაული! არაფერი!

ჩოჩორი

ჩვენს შემოღობილ სოფლის ეზოს ყოველდღე ნაცრისფერი, გაბურძგნული ჩოჩორი აკითხავდა. გვერდს მოიფხანდა, ფეხებს დააბაკუნებდა და, თუ დროზე არ მიეგებებოდი, ყროყინს იწყებდა — „გამიღეთ, მოვედიო!“ გაღმა სოფელში პატრონი კი ჰყავდა, მოაგარაკე, მაგრამ ჩოჩორი მარტობაში იწყებდა, ხალხი უყვარდა, სტუმრობა, და როდესაც ჩამონაყარ ვაშლს დაახრამუნებდა და მირთმეულ პურს იკადრებდა, თამაშს იწყებდა, ციბრუტივით დატრიალდებოდა, მოუქნელად დარბოდა, უკანა ფეხებით ტლინკებს ყრიდა და, თუ წამოგენეოდა, მოზომილად მოგაბჯენდა ყურებპარტყუნა თავს — „ხომ დაგენიე, ხომ არ გატკინეო“. თუ განსაკუთრებულად კეთილ გუნებაზე იყო, ზურგზე პატარა ბიჭსაც ისვამდა.

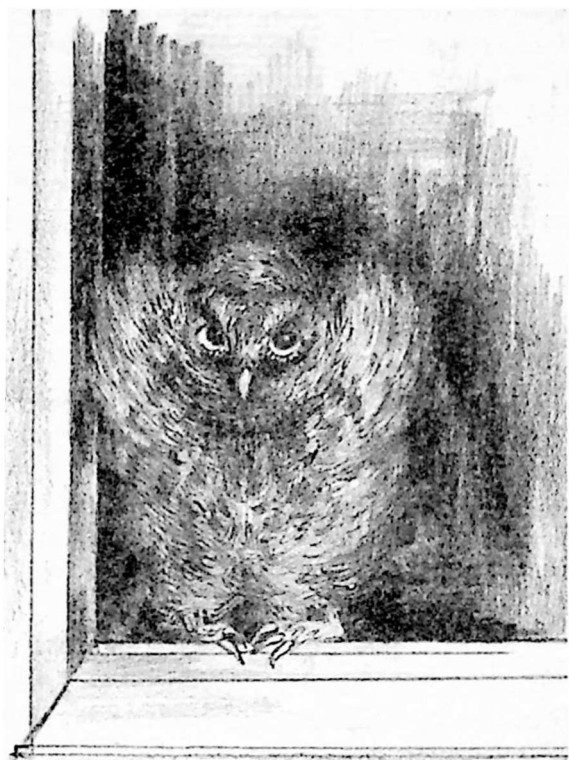
ჩვენ თუ არ დავხვდებოდით, სხვასთან მიდიოდა. ღამეს სად ათევდა, არ ვიცი. შაბათ-კვირას კი გულმოსული პატრონი მოძებნიდა, საბელს გამოაბამდა და შინ მიჰყავდა.

ამასობაში შემოდგომაც მოვიდა, ქალაქს მივაშურეთ, და მერელა გავიგეთ — პატარა ჩოჩორი (ეზო-ეზო რომ არ ვეძებნეთ) პატრონმა ხეზე გამოაბა. იმ ხეზე ჰამაკიც ყოფილა გაბმული. ჩვენი ჩოჩორი იმ ჰამაკში გახლართულიყო და ჩამომხრჩვალა უნახავთ.

გინდ დაიჯერეთ, გინდ არა, ანუ იყო და არა იყო რა. წარმოიდგინეთ: ზაფხულის ღამე, სოფელი, ოდა სახლი, ოთახი მინისპირა ღია ფანჯრით, ფანჯარაზე მიბჯენილი მაგიდა, ზედ განყოფილი მწირი ვახშმით, მაგიდის თავზე მბჟუტავი შუქი, მაგიდასთან ორნი — სულერთია ვინ. ყველაფერი მარტივია და პროზაული. და უცებ ღია ფანჯრის ღამის სიჩუმიდან ფეხების ბაკა-ბუკით, პატარა, დაბღვერილი ბუ შემოდის, რაფაზე ჩერდება, დაჭყეტილ თვლებს აბრიალებს და ამრეზით უყურებს ორ პირდაფჩენილ არსებას.

სუფრაზე შემოსწრებულს ჩვენში ლუკმას უყოფენ, მაგრამ ყველი-პურის დანახვაზე სტუმარმა ფეხების ბაკუნს მოუმატა, კიდევ უფრო გაიფხორა და ფურთხება დაიწყო. რა გვექნა, თავი მოგვეჭრებოდა, სად იყო და სად არა, გვერდით კედელზე დიდი მწვანე კალია რომ არ დაგვენახა. კალიის ბედიც ეგ იყო. ბუმ დიდად არ იუარა, პირი დააბჩინა და დიდი დამადლებით მიირთვა. მერე ისევ უგუნებოდ ზურგი შეგვაქცია და ბაკა-ბუკით გაგვეცალა.

გინდ დაიჯერეთ, გინდ არა, მაგრამ ორნი ვიყავით და ერთმანეთს დავემოწმებით, რომ იყო, ნამდვილად.

თავზეზი, ტრიტონეზი, ჩიტეზი

პატარა შავთვალეზა ბიჭი დღეს და ღამეს აკვარიუმებსა და გალიებთან ატარებდა. აკვარიუმებში გუბები, ტრიტონები, გალიებში თუთიყუშები და კენარები ჰყავდა. თვალს არ აცილებდა.

— ხვალ იმშობიარებს! — წამოიძახებდა.

მარცვლისოდენა გუბებს რას ამჩნევდა, რომელია სამშობიარო, თორემ მშობიარობა უკვე მჯეროდა, მეანის თვალი ჰქონდა. მანამდე ლილიპუტი ტოიტერიერი ავად გამიხდა მეგონა. — არც ჭამდა, არც სასეირნოდ მომყვებოდა.

— ორსულადაა! გააჩენს! - დიაგნოზი დაუსვა პატარამ.

— რა სისულელეა, — ვიუარე, — უჩემოდ ფეხი არ გადაუდგია, — გამეცინა. მაგრამ, როდესაც ტოიმ ერთი უდღეური ლეკვი გააჩინა, სასაცილო აღარ იყო.

ახლაც გუბიმ დღე არ გადააცილა.

— აჩენს! უკვე თორმეტი ცალია!

— რომელი აჩენს?

— აი ეს, გამჭვირვალე რო გახდა.

კიდევ კარგი, გუბი ცოცხალმშობია, თორემ მაგდენი თვლა რომც ცოდნოდა, ქვირითს რა დაათვლევინებდა.

ტრიტონები არ მრავლდებოდნენ, ზანტები იყვნენ, სულ აკვარიუმის კედელზე გაპარჭყულები. კენარები ცალ-ცალი იყო გალიაში, ისე არ გალობენ. თუთიყუში კი სულაც ერთი იყო, ისიც მამალი. მაგრამ ჩიტებმა გამრავლების სხვა ხერხი იხმარეს — უბრალოდ მოფრინავდნენ.

— არ მოხვიდე! აივნის მოაჯირზე თუთიყუში ზის, არ დააფრთხო! დედალია! დავიჭირე!

ალარაფერი აღარ მიკვირდა, მართლაც დედალი ყოფილა და თუთიყუშებმაც იმატეს. მაგრამ როდესაც აივნიდან ისევ ყვირილი მომესმა:

— ალბინოსია! - ვიფიქრე, ბავშვის საქმე ცუდად არის, შველა უნდა, მივვარდი. ხელში თეთრი კენარი ეჭირა!

— ალბინოსია, ვილაცას გაუფრინდა!

ამის მერე სპილო რომ შემოეყვანა აივნიდან, წარბს არ შეეხრიდი. ასე კარგა ხანს გასტანა. მერე ბიჭს სხვა ინტერესები გაუჩნდა, სხვამ გაიტაცა. თავის „ზოოპარკს“ კი ისევ უვლიდა, მაგრამ აღარც თევზები მრავლდებოდნენ, აღარც ჩიტები მოფრინავდნენ.

როგორ არ დაიჯერებ, რომ სიყვარული ძალაა მაცოცხლებელი.

მგალობელი ჩიტები

დიდი ხნის წინათ, მთანმინდაზე ცხოვრობდა ღვანლმოსილი მუსიკის პედაგოგი, კონსერვატორიის პროფესორი, დიდად პატივცემული ქალბატონი.

მისი სიყვარული მუსიკისადმი უსაზღვრო იყო. უსაზღვრო იყო მისი სიყვარული ცხოველებისადმი. მშვიერს და ავადმყოფს გულგრილად ვერ ჩაუვლიდა — დიდძალ საჭმელს ყიდულობდა, თავისი ხელით აჭმევდა და უვლიდა. როცა არ ეცალა, უბნის ბიჭებს დარაზმავდა, ბიჭები დადიოდნენ მის მაგივრად ეზო-ეზო და ლეკვებსა და კნუტებს პატრონობდნენ. პროფესორობა რომ არა, ჩვენში ბევრ ჯანმრთელსა და გონიერს ქალბატონი თვალში არ მოუვიდოდა და სასაცილოდაც არ ეყოფოდა. ცოტა სასაცილო, ალბათ, ერთ მანგლისელ კაცსაც ეგონა. ქალბატონი ზაფხულობით მანგლისში ისვენებდა და ამ მოხუცი კაცის სახლში ქირით ჩერდებოდა. სახლის პატრონს კიდევ ერთი შემოსავლის წყაროც ჰქონდა — მგალობელ ჩიტებს იჭერდა და ბაზარში ჰყიდდა. ქალბატონი კი მუდამ გალიის საკეტს ხსნიდა და ჩიტებს ცაში უშვებდა, მერე კი ზარალის ფულს ერთი ათად უხდიდა. ნაწყენი არავინ რჩებოდა.

მაგრამ ასეთი განუზომელი სიკეთეც კი არ იხსნის ადამიანს აღსასრულისგან. დადგა დღე გამოთხოვებისა... ქალბატონის სახლში მისმა გამოზრდილებმა, საქვეყნოდ აღიარებულმა მუსიკოსებმა მოიყარეს თავი. დიდ ოთახში, თავახდილ როიალთან, ერთმანეთს ენაცვლებოდნენ მისი

ტიტულოვანი მონაფეები და ჟღერდა მუსიკა. მთელი თბილისის ნარჩევი საზოგადოება ნაკადად მოედინებოდა ქალბატონთან პატივის მისაგებად. და რაოდენ შეუფერებელი უნდა ყოფილიყო ამ დიდებული საზოგადოებისთვის სოფლელი კაცი, გაზუნტლული კახური ქუდით, დიდი კოლოფით ხელში, რომ როიალთან მჯდომმა ვირტუოზმა პიანისტმა დაკვრა შეწყვიტა და გაკვირვებით ახედა. ყველას გზააბნეული ეგონა.

მოხუცმა არც ვინაობა გაამხილა, არც უკან დაიხია, განსვენებულთან მივიდა, კოლოფს ჭილოფი ახადა, სახურავი ახსნა და ქალბატონის თავზე მგალობელი ჩიტები აფართხალდნენ.

ღვთაებრივ მუსიკას ჩიტების ჟრიამული და ფრთების თრითინი შეერწყა და სივრცეში განილია...

ქათამი

— ჩემი ჭრელა ჩემს ოჯახს მირჩევნია, — იტყოდა ხოლმე კაცი. ჭრელა დედალი ქათამი იყო და ჩვენს სახლში, მეხუთე სართულზე, პატიოსნად ცხოვრობდა. მის პატრონს დაკვლა დააგვიანდა და ამასობაში ასე ძალიან შეუყვარდა, თუ ჭრელა მართლაც სასწაული ქათამი იყო, ვერ გეტყვით. იმასაც ვერ გაიგებდი, კაცი ოჯახს რას ერჩოდა. რომელი ოჯახი აიტანს ბინაში მოკაკანე დედალს. მარტო კაკანს რა უჭირს, დიდიან-პატარიანად დღენიადაგ სკლინტიების წმენდაში იყვნენ. ფულის იმედი თუ გაამხნევებდათ (ჩიტის სკლინტიმა ფული იცისო), მაგრამ არც ფული ჩანდა და არც ოქროს კვერცხი. მერე ეჭვი აიღეს, ეგების ქათამი ჩიტებში არ გადისო, და სულ წახდნენ. დიასახლისის მოთმინებას ბოლო რომ მოელო, სადილად საყვარელ მეუღლეს ჭრელას ბულიონი დაახვედრა.

— ჭრელა! - იკივლა კაცმა.

ვერაფრით ვერ დააჯერეს — ჭრელა აივნოდან გაგვიფრინდაო. ისეთი ჩხუბი ატეხა, ისეთი აყალმაყალი...

ისე, რა იყო დაუჯერებელი ჭრელას გაფრენაში, თუ პირისგემოთი ცნობდა თავის „სატროფოს“?..

კურდღელი

თანასოფლელი კაცები შემოდგომის წვიმიანში გულს სმასა და ღრიანცელს აყოლებდნენ. მიუსაფარია ზამთრის მოლოდინი, თუ ბუხარში ნაკვერჩხალი არ ღვივის და ჭიქა ღვინო ხელში არ გიკავია. შემთვრალებს ნამდვილი არ ჰგონებიათ, როდესაც ღია კარში შიშისაგან გულამოვარდნილი კურდღელი შემოვარდა.

„მასპინძლებს“ ბევრი არ დაუყოვნებიათ, და ყურცქვიტა იქვე, სამწვადედ გაუტყავებიათ. ნამდვილი მერელა დაიჯერეს, დილით ნამთვრალეზე რო იცინოდნენ: "ეგე, მანდ ვილაცა მოსდევადაო, „სამპრიშოლას“.

შველი

სანამ სოფელი დაფუძნდებოდა, ჩვენს ოდას ვინ არ აკითხავდა: კურდღლები, მელიები, ტურები, ფოცხვერები — მრავლად იყვნენ. შაშვები და კოდალები კი დღესაც შემოგვრჩნენ. ერთადერთი ეულად შველი მოდიოდა — შორიახლოს აჩრდილივით, მფრთხალად გაირინდებოდა და ისევ ქრებოდა. ნელი-ნელ ყველა გაიკრიფა და არც შველის გაუჩინარებას გავუკვირვებივართ.

მერე მითხრეს, ის შველი ჩემი მეგობრის მამას მოუკლავს.

ნეტავი არ იყოს მართალი.

კუ

კეთილ მეგობრებთან სტუმრობისას სიგარეტის საფერფლედ კუს ფიალისებურად ამოტრიალებული ბაკანი მოგვანოდეს. მერე აგვიხსნეს, თუ როგორ კეთდება კუსგან საფერფლე.

— თქვენ თუ იცით, როგორ კეთდება?

— არა?

— მაშ, ჯობია, არ იცოდეთ.

კატა

ეს კი სრულიად გაუგონარი ამბავია: უკიდევანო ტყეში, ახლომახლო მოსახლის ჭაჭანება რომ არ არის, სადაც მარტო მეცხვარეს თუ გადაეყრები, დიდ, აყვავებულ ცაცხვის ხეზე ბანრით ყელგამობმული, ჩამოხრჩობილი კატა ეკიდა.

სამფეხა ძალლი

ქალაქში, ჩვენი სახლის ეზოში რა ძალღს არ ნახავთ, პატრონივით გაპრანჭულს: თავმომწონედ დასეირნობენ ცისფერი პუდელები, მოჩითული დაღმატინები, გარგლისფერი სპანიელები, იდიოტი პიტბულები... ძალიან თავმომწონე ძაღლებს „ძიძები“ ასეირნებენ. ამ ნარჩევ საზოგადოებაში ერთადერთი ძაღლია ყოვლად უჯიშო, უიმედოდ შავი, და ისიც სამფეხა. ოთხი ფეხის მაგვირად ოთხი წვინტლიანი პატრონი ჰყავს, ოთხი პატარა და-ძმა. არც ძიძა ჰყავს, თავსაც ვერაფრით მოიწონებს, მაგრამ ჩვენს ეზოში ყველაზე ლამაზი წითელი ყელსაბამი უკეთია, ბრჭყვიალა კოპლებით.

ჭუკები

ბაზარში, რომ იტყვიან, გაგანია სიცხეში, მწვანის, ბოლოკის, ბადრიჯნის, კიტრისა და პომიდვრის რიგში უაზროდ გამოჩრილი გალია იდგა, შიგ მისვენებული იხეების ნამატით. ჭუკები ერთმანეთის კისრებზე თავმიყრილები იწვნენ და თვალებს ნაბავდნენ.

— გაიარეთ, გაიარეთ, არ გააღვიძოთ, ემ საათში ვაჭამე და ძლივას დავაძინე!

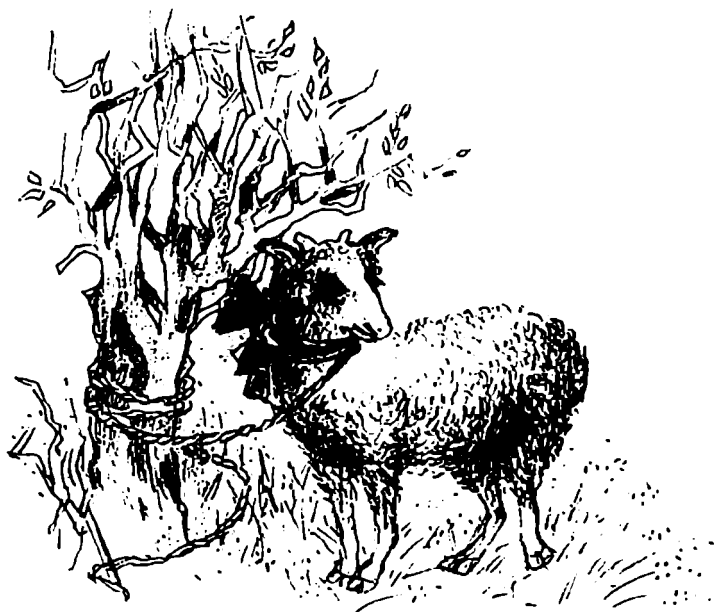
აქ დასაძინებლად თუ გასაყიდად მოიყვანა, — ვიფიქრე — პატრონს ავხედე. ჭუკებს, მზეზე გარუჯული, შრომაში დაბერებული, ჯმუხი შუა ხნის კაცი ჰყიდდა.

ბატკანი

ქალაქელები სამშობლოს მიწა-წყლის სანახავად პატარა ავტობუსით ვარძიაში მიდიოდნენ. თანამგზავრების ერთფეროვნებას ჩერჩეტი ბატკანი და ბელურისხელა ქალბატონი ასხვაფერებდა. გზა გრძელი იყო, ხან ამბავს მოყვნიენ, ხან წაუძინეს, ხან კი ბატკანს ართობდნენ: სასაცილო ბანტი შეაბეს, „ჩორტიკა“ შეარქვეს და გასეირნებისას ერთმანეთს ეცილებოდნენ, საბელს ვინ დაიჭერდა.

ვარძიაც მოინახულეს, გვარიანადაც მოშივდათ. საგზალი ამოალაგეს, კოცონი დაანთეს და მსხვერპლშენიერვის დროც დადგა. ის იყო, ბატკანს ბანტი შეხსნეს, რომ ბელურისხელა ქალბატონმა იაზრა რაშია საქმე, და არნახული ენერგიითა და ხერხებით ჩაშალა მხიარული ღონისძიება.

ნეტავი გამაგებინა, გზაში რას ფიქრობდა, — ბატკანი თამარ მეფის ფრესკის სანახავად მიჰყავდათ?

მახრა

დუნიაზე ყველაფერს თავისი მჭამელი ჰყავს. არც მინისქვეშეთშია უმაგისობა. კარტოფილს მინაშიც ჰყავს მჭამელი, მაზალო სახელი ჰქვია — მახრა. ეგეთი, სქელი, ხოჭო-მატლია.

მოხუცმა ბოსტანში კარტოფილს შემოუბარა და დიდი, მსუქანი მახრა ამოაძვრინა. გვერდზე, თოხის ტარს ფეხზე არამყარად მდგარი შვილიშვილი ებლაუჭებოდა.

— მოკალი, — სიცილით თქვა მოხუცმა.

ჩვილმა მხოლოდ ორად-ორი გოგებაშვილისეული სიტყვა იცოდა.

— მოკალი, ფეხი დააბიჯე, — ისევ სიცილით აუხსნა მოხუცმა ახალფეხადგმულს.

ეს პირველი გაყრა იყო — სხვა ჭკუაზე აწყობილმა დიაცმა არც მახრას მოკვლა დაანება, არც ავ-კარგის გარჩევა.

დღეს მისი პირმშო ის კაცია, რომელსაც თავისი შვილი მორიელების სანახავად დაჰყავს.

ხვლიკი

სოფლის სახლში ხვლიკი შემომძვრალა. ვინ იცის, როდის. მაგრამ რომ უნახავთ, ისეთი აურზაური ატეხილა — ვინ ტახტზე ახტა, ვინ კედელს გაეკრო, ნივილ-კივილით ხომ იქაურობა აიკლეს. ერთი, დიასახლისი არ დაბნეულა, ზორბა, სქელქუსლა, ფრჩხილებმაგარი დედაკაცი, და ერთიც — ჩია სტუმარი. ჩიამ ბარი მოიმარჯვა, კივილით დარეტიანებული ხვლიკი ზედ შესვა და ეზოსკენ გააქანა. ხვლიკი კართან დაებერტყა, და ის იყო, გაქცევა დააპირა, დიასახლისმა მიუსწრო და სქელი ქუსლით მინას დაასრისა.

ყველამ შვებით ამოისუნთქა.

ციყვი

ერთ შავტუხა ბიჭს მამამ შორიდან საჩუქრად, დიდბორბლიანი გალიით, ციყვი ჩამოუყვანა. ციყვი ველური იყო, ერთი წუთით არ ჩერდებოდა, თათებით ისეთი სიჩქარითა და გამწარებით ატრიალებდა ვეება ბორბალს, რომ „საფეხურებს“ ზედ ასკდებოდა და ცხვირი სულ დასისხლიანებული ჰქონდა.

ვიცოდით, დრო უნდოდა და მოშინაურდებოდა, მაგრამ პატარა ბიჭს შავი, წყლიანი თვალები კიდევ უფრო წყლიანი გაუხდა და ციყვი წინვოვანში გავუშვიტ.

ჩვენი ფანჯრების წინ დიდი ნაძვებია, ზედ ტოტიდან ტოტზე კუდაპრეხილი ციყვები დაფრინავენ.

ჩვენი ციყვი რომ გავუშვიტ, გაპუნული იყო, ახლა კი ყველაზე კუდფუმფულაა.

საშობაო ღორი

უცნაურ ქალბატონს კარგი მეზობლები ჰყავდა და დიდი მოგრძო ტაშტი ჰქონდა, რომელშიც თავის ლიფსიტა შვილს აბანავებდა. ერთხელ მეზობლებს ტაშტი დასჭირდათ და, ისეთი ამაგიანები იყვნენ, უარი ვერ უთხრა. იმ დღესვე დაუბრუნეს გარეცხილ-გაკრიალებული.

უცნაურმა ქალბატონმა მერელა იკითხა, — რისთვის დაგჭირდათო?

მეზობლებმა: — საშობაო ღორის დასაკლავადო.

უცნაურმა ქალბატონმა ის ტაშტი იმ მეზობლებს თავზე დაახურა, კარი მიუკეტა და იმ დღიდან ხმა არ გაუცია. არც ბოდისმა გაჭრა და არც აუნონავმა ამაგმა... ეს იყო და ეს.

ქალლი

ერთხელ მოუსვენარმა შორს, რუსეთის ჩრდილოეთში ამომაყოფინა თავი. კალენდრით ზაფხული იყო, იქ კი ჩრდილოეთის ჩრდილოეთში ჩვენებური თებერვლის ამინდი იდგა. ამინდი მიზეზად არ გამოდგებოდა, მაინც უნდა გეელო, და ერთ შორით-შორ ნასოფლარს მივადექი.

სევდიანია უკაცრიელი რუსეთი ცივ ამინდში. მიტოვებული სახლები, აჭედილი კარ-ფანჯრები, გადანოლილი ღობეები და ჭინჭარი, ჭინჭარი... დაღლილი, გამურულ აბანოს ზღურბლზე მივჯექი და განურჩევლობის სიმშვიდე დამეუფლა. არც გამკვირვებია, როდესაც გამხდარი, გაუბედურებული ქალლი კუდის ქნევით მომიახლოვდა, თვალეებში ვედრებით ჩამხედა და ხელი ამილოკა. ყველაფერზე ეტყობოდა, დიდი ხანია ადამიანი არ ენახა და მონატრებოდა.

ჩემს „ბედნიერებას“ ერთი ეგლა აკლდა და დროზე გავეცალე. მერე, უკანა გზაზე, უკვე გემზე გამახსენდა, რომ ზურგჩანთაში საგზლად ძეხვის ნაჭერი მედო...

ზღარბი

უშფოთველი დღე იყო. თბილისში, ვერაზე, საბავშვო ბაღის შენობის წინ, ქუჩაში დიდი შავი მანქანები იდგა. საბავშვო ბაღის წინ, დიდი შავი მანქანების გარდა, დიდი სანაგვე ბუნკერიც იდგა, ირგვლივ მიზანს აცდენილი ნაგვით სავსე პარკებით. იქვე, სანაგვესთან, ქუჩაში, ასფალტზე, გულალმა, პატარა ზღარბი ეგდო. ოთხივე თათი და პატარა ცხვირი ცისკენ ჰქონდა აღმართული. ზედ დიდი ბუზი დასტრიალებდა.

მეორე ბატკანი

მეორე ბატკნის ამბავი გითხრათ. პატარა და-ძმას დედ-მამამ თეთრი ბატკანი მოუყვანა. როგორც ყოველთვის, ამ შემთხვევაშიც ყველაფერი იგივე პროგრამით განვითარდა: სიხარული, ბანტის შებმა, ცეკვა-თამაში, გასეირნება, რალა თქმა უნდა, სახელის შერქმევა (ამ შემთხვევაში — ცუნცულიკა) და, ბოლოს, ჩაქაფული ან ჩანახი (ამ შემთხვევაში — ჩაქაფული). აბა ქალაქის ბინაში დუმიან ცხვარს ხომ არ გამოზრდიდნენ?! მოკლედ, ჩაქაფულის ჭამისას დედ-მამა ბავშვებს ზღაპარს უყვება:

— იცით, ბავშვებო, ჩვენს ცუნცულიკას დედიკო მოენატრა, დიდი გზა გავიარეთ, ყაზბეგში ჩავიყვანეთ, მეცხვარე მოვნახეთ, ცუნცულიკა დავუტოვეთ, მწყემსს ფული ვაჩუქეთ, კარგად რომ მოუაროს, და სამაგიეროდ სხვა ბატკანი გამოგვატანეს საჩაქაფულოდ.

ბავშვებმა ყურადღებით უსმინეს, და მერე, თვითონ ცუნცულიკებმა, ერთხმად განაცხადეს:

— გაგიჟებულხართ, რამდენი გივლიათ, რამდენი გინვალიათ, აქ არ გყავდათ ეგ ცუნცულიკა, დაგეკლათ და მოგეთავებინათ საქმეო.

— რა სალად მოაზროვნე თაობა გვეზრდება, — შვებით ამოისუნთქეს ბედნიერმა მშობლებმა...

ქუკნა

ზამთარში შიმშილით სიკვდილს ძუკნა თავისი იშვიათი სიფხიზლის გამო გადაურჩა. ერთ მოსახლეს კი ჰყავდა საეჭვო ჯიშის მწევარი, მაგრამ ის ძალლი ხმას არ იღებდა და ძუკნამ ლუკმაც იშოვა და ადგილიც დაიმკვიდრა.

მაგრამ გაზაფხულზე მეტი მოუვიდა, თავისნაირი გაურკვეველი ფერის, მოყვანილობის და წყობის ლეკვები დაყარა.

— ერთი ძალლის ყეფიზა ხუთი რავა შევინახო, — სამართლიანად დაიანგარიშა მოსახლემ და ძუკნა თავის ლეკვებიანად ცხრა მთას იქით გადაასახლა.

— აგი ტყეი ვილისით გავარონიე, ჩემი წონა ბენზინი დავწვი, ანი მიყაროს კაკალი, — იმედიანად დაასკვნა ძიაკაცმა.

და, რა „გაუხარდებოდა“, როდესაც ძუკნამ ტყეც, ღრეც და ცხრა მთაც ბანდალ-ბანდალით გამოატარა თავისი ფეხზე არამყარად მდგარი შთამომავლობა და უკლებლივ უკან დააბრუნა.

ჯერ ზაფხულია. ზამთარი არ დამდგარა...

ჯუჯა გოჭი

ჯუჯა გოჭი თუ გინახავთ? თავის ტოლებში ყველა უკვე ან გაიზარდა, ან გაიყიდა, ან შეიჭამა. ამ უდღეურს გაზრდა ხომ არ უნერია, გაყიდვით კი — ფერ-ხორციტ მოაწონებ ვისმეს, თუ ნერწყვს მოგადენინებს?

ერთი ხეირია — იჯექი და უყურე, სანაშენე ღორებს ფეხებში როგორ ებლანდება; ლობე არ არის, რო არ შეძვრეს, ხვრელი — რო არ შეეტიოს; არც უღელი შველის, არც დაბმა, იმხელაზე ჭყვიტინებს. გონი და საზრისი თავის სამყოფი აქვს, ბევრი არც რკო და სალაფავი სჭირდება.

არის და იქნებოდა ეგრე, მუდამ გოჭი, მუდამ ახალგაზრდა, მუდამ უბერებელი, მგელსაც რომ ადამიანივით არჩევანი ჰქონოდა...

მგელი

შორს, ძალიან შორს, მდინარის აყოლებაზე დიდი ჩანჩქერია. უფრო წყალვარდნილი — ისეთი სიმაღლიდან და ისეთი ძალით ეცემა წყალი, ისეთი გამეტებით ეხეთქება კლდეს, რომ შხეფებში ვერაფერს დაინახავ. ახლოს მისული შევცბი — წყლის გუბეში, კლდოვანზე დანარცხებული მგელი ეგდო, უკვე იერშეცვლილი და უხიფათო. ფეხი შეეშალა თუ უფსკრულის თავზე ანგარიში გაუსწორეს? რა გაუხსენეს, ორი ბებერი ძაღლი და მჭლე ბურვაკი?

თუ ის მგელია, მონადირეებმა ბუნაგში ლეკვები რომ ჩაუხოცეს და აღარ ეცხოვრებოდა.

ვინ იცის...

შავი კატა

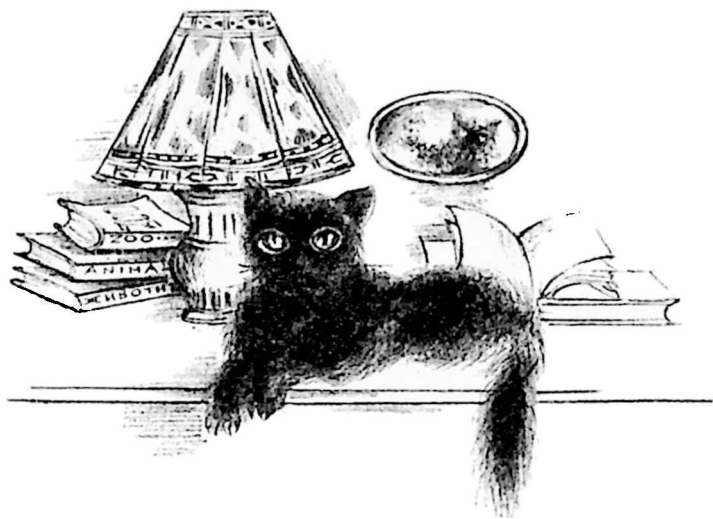
ახალგაზრდა ბიოლოგი და შავი კატა ერთმანეთს დასანახად ვერ იტანდნენ. ბიოლოგი საქართველოდან მოსკოვში თავის პროფესორთან ჩადიოდა, შავი კატა კი თავის სახლში ფეხმოუცვლელად ხვდებოდა. ჩამოსულს ჩანთაში, ფეხსაცმელში, ქუდში მოუსაქმებდა და, ვალმოხდილი, უტიფარ ყვითელ თვალებს უშტერებდა.

ამის მოთმენა შეუძლებელი იყო. დისერტაციაზე ხელს ვერ აიღებდი, ჩივილითაც ვერაფერს გახდებოდი — პროფესორს შავი კატა სამუშაო მაგიდაზე თილისმასავით ეწვა.

და ერთხელაც, უკანა გზაზე მოსკოვიდან, ბიოლოგმა ასპირანტმა კატა გამოიტყუა, თვალები აუხვია, ჩანთაში ჩატენა, მატარებლით როსტოვამდე ამგზავრა და იქ მოისროლა ფანჯრიდან.

შემდეგ ჩასვლაზე განაღდებულად შეაბიჯა პროფესორის კაბინეტში... სანერ მაგიდაზე გათხლაშული შავი კატა იწვა და უტიფარ ყვითელ თვალებს უშტერებდა.

ასპირანტი ვინრო სპეციალობით ზოოფსიქოლოგი იყო.

უბრალო ძალი

დიდი სახლის წინ, ქვაფენილზე ადგილი დაიმკვიდრეს დაწყვილებულმა ქალმა და ძაღლმა. ყოველთვის ერთად, ყოველთვის ერთნაირები, უსახურები, თავჩალუნულები, კედელს აკრულები ისხდნენ. ჩაძინებულები გეგონებოდა, კონსერვის კოლოფში ხურდის ჩხრიალზე ქალი თავს რომ არ გიკრავდეს, ძაღლი კი თვალს არ გაყოლებდეს... თავმოყრილი ხურდა ჭიქა ღვინოს და პურის ნაჭერს ჰყოფნიდა, მეტი არც უნდოდათ.

ეს ბოლო ხანია, ძაღლი მარტო მოდის, ქვაფენილზე წვება, თავს ჯვარედინად დაწყობილ თებზე დებს და გამვლელ-გამომვლელს თვალს აყოლებს...

პუდელი

შავი პუდელი ცირკიდან გამოაგდეს. მანანნა-ლა ძაღლებს შეერია და ისე გაუბედურდა, რომ პუდელს აღარ ჰგავდა. ძვლებზე გაუჩივრავი მატყლივით ეყარა ბენვი. მაგრამ ერთხელ მაგასაც გაუღიმა ბედმა — გულჩვილმა ქალბატონმა შეიფარა. ახლა პუდელს ბენჟამენი ჰქვია, თერთმეტსართულიან სახლში ცხოვრობს და სავარძელში სძინავს. ჭკვიანი და მშვიდია, უცებ, რაღაცის გახსენებაზე, გიჟივით წამოვარდნა რო არ იცოდეს. სავარძელს შურდულივით მოსწყდება, წინა ფეხებზე შედგება, ნელში გაიზნიქება და მთვარეულივით დადის მაგიდის ირგვლივ. ასე ივლის ნაქცევამდე, ვიდრე ტაშს დაუკრავდნენ. მერე, თითქოს წამძინარევს, გამოელვძიება და დარცხვენილი სავარძელს მიუბრუნდება.

ნეტავ ვიცოდე, ცირკიდან ვინ გამოაგდო?

დათვი

დათვი ბუნებაში ერთხელ ვნახე. მთიდან ბურთივით დამრგვალებული მოგორავდა. ჩვენთვის ზედაც არ შემოუხედავს და ტყვიასავით გვერდზე ჩაგვიქროლა. ვერც შიშის, ვერც სხვა რამის შეგრძნება ვერ მოვასწარი. შეიძლება ამიტომაც ვიჩუქე და შინ მოვიტანე კავკასიური დათვის ტყავი, დაჭყეტილი შუშის თვალებითა და დაკრეჭილი კბილებით. მშობლებთან ვცხოვრობდი და, ალბათ, მეც მქონდა უფლება ჩემს ოთახში დათვის ტყავი დამეფინა, და დედაჩემსაც ჰქონდა უფლება, არ მოეთმინა თავისი შვილისგან, თავის სახლში ის, რისი მოთმენაც არ შეეძლო. ყველაფერი იმით დამთავრდა, რომ დღესაც არ ვიცი, ის ტყავი რა იქნა.

შეიძლება ამიტომ, როდესაც დღეს, ჩვენში, ვხედავ ქალაქგარეთ სასადილოებთან რკინის გალიაში მომწყვდეულ დათვს შექეიფიანებული ოხუნჯები მოკიდებულ სიგარეტს როგორ აწვდიან, დედაჩემი მახსენდება და ნაგვიანევ ბოდის ვუხდი.

ძროხა

საინტერესოა, რა ფიქრი დაგეუფლებოდათ, ჯავახეთის იალალებზე რომ მოხვედრილიყავით.

იალალები — ზღვა, ბალახი და ყვავილები — ნელამდე, სილამაზე არნახული და ამ სილამაზეში ჩვენებური ტანმორჩილი ძროხები ნებიერად ძოვენ.

არა, აქაც ჩვენი „ცივილიზებული“ მეგობრები აწონ-დაწონილ, ჭკუის დასარიგებელ რჩევებს იძლევიან.

თურმე ძროხამ თუ არ იარა, ენერგია ენახება და სასწაულებრივად მალე, ასევე სასწაულებრივად სუქდება. ამიტომ უნდა მოვამწყვდიოთ „გაუნძრეველ“ ბოსელში, თავით კედლისკენ, უფანჯროდ, დღელამურად გავუნათოთ, რომ არ ეძინოს, ოცდაოთხი საათი ცოხნოს „კომბიკორმი“ და ერთ თვეში ერთი ტონა ცოცხალი ხორცი შენია.

შესაძლოა ასე სჯობდეს, სხვა საშველი თუ არ არის...

ორი ძროხა

ჩვენს სოფელში ორი ძროხა გაიგუდა — დაიბრჩო: ერთმა კომში ჭამა, სიხარბით ყლაპა და სასულეში გაეჭედა. ხრიალში დალია სული.

მეორემ უკომშობის დროს ცელოფანის პარკები ყლაპა. იგივე მოუვიდა.

კომშები გავწყვიტოთო, ენა არ მოგიტრიალდება, აზრადაც არ მოგივა.

მაგრამ პარკები? ცელოფანის?? ტყეში???

წეროჯი

წეროებს იშვიათად ვხედავ. ან თუ ჯავახეთში მოვხვდი წეროების ბუდობის დროს, ან თუ ჩემი ოდის თავზე ისრისებური მწკრივით გადაიფრინეს.

ჯავახეთში სახლების, საბძლების, ბოძების თავზე ბუდობენ. დიდი ტოტებისაგან აშენებულ ბუდეებში დგანან, ერთმანეთს ჰყვარობენ და, ხალხის რწმენით, იმ სახლში ბედნიერება მოაქვთ, რომლის თავზეც დაიბუდებენ.

ჩემი სოფლის თავზე კი ხიფათში არიან — მოძრავი მიზანი ცუდის აღმძრავია. თუ თოფმა არ გაისროლა, ჩვენგან სამშვიდობოს არიან, სხვაგან კი...

საინტერესოა, მსროლელს სნაიპერის ჟინი არ ასვენებს თუ იმ ოჯახს უსწორდება, სადაც ბედნიერება უნდა დაბუდეებულიყო?

თაგვები და ხვლიკეზი

ჩემი მოუსვენარი ძაღლები მთელ დღეებს ნადირობაში ატარებენ.

შედეგი? — კარებთან მწკრივად ჩანყობილი, გაბრტყელებული თაგვები, ხვლიკების მოფართხალე კუდები.

თაგვები სახეზეა, ხვლიკებმა კი ფანდი იხმარეს. მოფართხალე კუდები შტერ მონადირეებს შეატოვეს, თვითონ კი ალბათ ახლებს გაიზრდიან.

მე კი ვდგავარ, არ ვიცი, რაზე მეღიმება, რა მწყინს, და ყოველთვის მახსენდება თომას მანის მოთხრობა „პატრონი და ძაღლი“. წაიკითხეთ, თუ ხელში ჩაგივარდათ.

ქალღეზი

ვის როგორ აეწყობა, როგორ ბედში მოხვდება. რას არ ეგუებიან ყურშები და მურიები, სად არ ცხოვრობენ! იმპერატორის სასახლის ტახტიდან მოყოლებული: სახლებში, სავარძლებზე, ლოგინებში, ნოხებზე, კალათებში, ბალიშებზე, მუთაქებზე, სადარბაზოებში, ჯიხურებში, გალიებში, სხვენებზე, სარდაფებში, გარაჟებში, ეზოებში — სიმზე გამობმულები, საბელით მოქაჩულები, სულაც ქუჩაში გაგდებულები... და ბოლოს — ძალღეზი ხის კასრში, კასრის სარტყელზე რკინის ჯაჭვით დაბმული. დიოგენე გამახსენდა. ხუმრობის თემა თავისით მოვიდა, მაგრამ არ მეცინებოდა.

მგელი ღამით

თოვდა. გზა აღმართში ტყედ მიდიოდა. ღამის უკუნეთს მანქანის ფარები არღვევდნენ. შუქის ნაკადში მგელმა გადაირბინა, შემფრთხალმა, შეშინებულმა.

მანქანიდან დანახული რა ცოდვაა...

მინდვრის თაგვი

შემოდგომის გარინდულ დილას, ოდის ძირში
მდგარ ტაშტში, სახურავიდან ჩამონაჟურ წვიმის
წყალში პირქვე თაგვი ეგდო, გვერდზე თხილის
კაკალი ტივტივებდა.

რა ცოტა უნდოდა პატარას...

შაშვი

— შენც გაუთიბავში ზიხარ?! — იკითხა გომგომ.

— დამეზარა, ბილიკები თავისით გაიტკეპნა, იქეთ საქმე არა მაქვს, იყოს, რას მიშლის, მოშენებულ ბაღნარს რითი არ ჯობია, ნახე რამხელა სარეველაა.

— ქვედა ეზო მეც გაუთიბავი დამრჩა. ცელი მოვიქნე, ვხედავ მიყურებს შავად შემოვლებული თვალი, შეშინებული. შაშვი იჯდა ბუდეში, ბარტყებს ზრდის. შემეცოდა.

ჩემს მეგობარს ცისფერ თვალებზე ცრემლის მოძალებამდე უყვარს გოდერძი ჩოხელი.

კიდევ ერთი ძალლი

ჩვენი სოფლის ახვარმა დღისით, მზისით, წყაროსთან, სადაც ბავშვები თამაშობდნენ, თოფის გასროლით ძალლი მოკლა. რატომ და რისთვის, მაგაზე არ არის ლაპარაკი.

პატარა და-ძმას ენა ჩაუვარდა, ბიჭს კრუნჩხვები დაეწყო, წყალი იქვე იყო, ასხეს, დედამ შინ წაიყვანა, მოუარა. მეორე დღეს ბიჭის დაბადების დღე იყო. სტუმრები ჰყავდათ. დედამ ძალლის მკვლეელიც დაპატიჟა. ფრთხილი, მშვიდობის მოყვარე ქალი იყო.

უარესი არ ქნასო.

უარესი რა უნდა ექნა?

ცხენი

ულაყი ცხენი ბოსტნის ვინრო შემოლობილში მოამწყვდიეს. ლობის გადაღმა დიდი, მწვანე ველი იშლებოდა. ვერ ისვენებდა ცხენი, დღე და ღამე ერთი და იმავე მიმართულებით წრეზე დარბოდა. წამით შეჩერდებოდა, ლობეზე აცოცებულ კვახის ლერწებს მოგლეჯდა და, ისევ კორდაზე გამობმულივით, წრეზე დარბოდა და დარბოდა.

მოსწყინდა ცხენს, სიჩქარის ქარი მოენატრა, ერთი ამოიფშვინა და ლობის ფიცრულს გადააფრინდა. ამოჩრილმა ფიცარმა მუცელი სიგრძივ გაუფატრა, და ნანლავები ზედ ჩამოაყრევინა.

...ფრთები მხოლოდ მერანს აქვს.

ორი ძალლი

ორი ძალლი ვიცი, ორმოში ჩავარდნილი: ერთი ორმო სოფლის ჭა იყო, მეორე კი ქალაქის ორმო, ორმოდ დარჩენილი. ჭაში ჩავარდნილ ძალლს წყლის დაღევა არ აცალეს, წამი არ დააყოვნეს, ჭა გადაარჩინეს, და ძალლიც გადარჩა. მეორე კი თითქოს უფრო მომგებთანში, მშრალში ჩავარდა, მაგრამ ორმო ღრმა იყო და მინა ფხვიერი. ჭკუიდან გადამდგარს დიდხანს ყმუილი არ მოუწევდა, ერთ ქალს, სამსახურში მიმავალს, ყოველდღე ორმოსთან საჭმელი რომ არ მიეტანა და არ ჩაეგდო. უზომოდ ენერგიული ქალი იყო, უთუოდ ქვეყანას შეძრავდა და იმ ძალლს უშველიდა, მაგრამ ეს როდის და როგორ მოხერხდა, არ ვიცი.

ახლა ის ქალიც ცოცხალი აღარ არის, კაცმა რომ ჰკითხოს.

ტაქსა

ქუჩაში სასაცილოზე სასაცილო ტაქსა თავის კუდს დასდევდა, გულმა არ მომითმინა, მივეფერე.

— მოგეწონა? წაიყვა, შენი იყოს! — მომადახა პატრონმა. იქვე მჯდარა და ბავშვი ეკავა ხელში.

— როგორ, წაიყვანო? მეხუმრები? შენი არ არის?

— ჩემია და იმიტომ გაძლევ.

— ასე იოლად? რამდენი წელია რო გყავს?

— ხუთი წელია, ახლა კი შვილიშვილი შემეძინა და, თუ წაიყვან, წაიყვა, თუ არა და, მაინც გავუმვებ.

— კი მაგრამ, ხუთი წელია გყავდა... ეს პირველი ძაღლია, რო გყავს?

— არა, ბევრი მყავდა.

შვილიშვილიც ბევრი ეყოლებოდა...

ხომ არავის შეგხვედრიათ ტაქსა, თავის კუდს რომ დასდევდეს?

სიამის კატა

ამრეზილი ტიპი ბოლმა პიტბულს საბელით სკვერში ასეირნებდა. იქვე, უზურგო სკამზე სიამის კატა გვერდებს ითბობდა. ბოლმამ კატის დანახვაზე გაიწია, პატრონმა ცბიერად საბელი მოადუნა, და...

ხუთმა კაცმა ძლივს ააგლიჯა კატა ძაღლის თავს ძაღლის თვალიანად. პატრონი და ძაღლი ერთხმად კიოდნენ.

— რა გაკივლებს, რო უქსევდი, რა გეგონა? — გამოესარჩლა კატას თურმე იქვე მდგარი კატის პატრონი.

— შენი თუ იყო, ვერ გააჩერე, შენი... — მუშტების ქნევით ახლა ძაღლის პატრონმა გაიწია.

— შენი ძაღლივით არაფერი შეგეშალოს! — უპასუხა „სიამის“ პატრონმა, და მშვიდად ჩაიწყო ხელები შარვლის ჯიბეში.

სულხან-საბას იგავ-არაკივით გამომივიდა. მორალი დღესაც იგივეა.

ფოქსტერიერი

პატარა მდინარის პირას კაცი თავის ფანდორა ფოქსტერიერს წვრთნიდა. ჯობს მონახავდა, მდინარეში გადააგდებდა და „ფანდორ! აპორტი! აპორტი!“-ს — გაიძახოდა. ფოქსტერიერი მონარჩენი კუდის კანკალით გაუნძრევლად იჯდა და შიზოიდური ოპტიმიზმით პატრონს თვალეებში შესცივინებდა. ან უცხოური არ ესმოდა, ან ცეტი იყო. იქვე, მდინარის პირზე კაცის ცოლიც იყო ნამონოლილი. „აპორტი, აპორტი“ რო მობეზრდებოდა, ნამოხტებოდა, გამდინარე წყალში ნაფოტს დაენეოდა, ამოიტანდა და ფანდორას ცხვირში ჩასჩრიდა.

— აუ, ჩვენში ცოლების წვრთნა რომ მოდიოდეს, შენი ფასი კაცი არ იქნებოდა! — გაელაზლანდარა მეზობელი. ურჩი ცოლის პატრონი იქნებოდა...

კალიები

პატარა ღორმუცელა, მსუნაგი ძალლი ისე გასუქდა, რომ დიეტაზე დასვეს. არაფერი ეშველა მის ტანწერწეობას — ახლა კალიების ჭამაზე გადავიდა. სასეირნოდ მინდორში დადის, იქ კი ქვეყნის კალიებია. ერთხელ არ დავიზარე და დავითვალე — 87 კალია შეჭამა, რაც გამომაპარა, ისიც ხომ შეირგო. კალიას რომ დაინახავს, ჩაუსაფრდება, დაახტება, ზედ თათს დაადებს, მერე შემზარავი ხრაშა-ხრუშით მიირთმევს.

ალარ ვიცი, რა ვუყო: კალიების ჯავრით ისევ მე ვაჭამო, კალიები ჭამოს, თუ არც ჭამოს და არც ისეირნოს?!

ისე, გამიგია, აფრიკაში ტომია, კალიებს ცოცხლად ჭამენ. ჩემი ძალლი იმათი ნასწავლი არ იქნება, კახეთიდან არის, იქ დაიბადა.

ღამურა

ოთახს ვგვიდი. აგურის იატაკზე წრუნუნა დავინახე, ჩემი ძაღლის „ნავაუკაცარი“ მეგონა. ცოცხი და აქანდაზი მოვიმარჯვე, და კინალამ ორივე ხელიდან გამივარდა — პატარა, თითისტოლა საცოდაობამ უცებ პირი დააფრინა, ფრთები გაპარჭყა, გაიფხორა და დამისისინა. გული ამიჩქარდა. ცოცხალია! ღამურაა! რამ ჩამოაგდო იატაკზე, თავდაყირა ძილში ძალა ხომ არ გამოეცალა? თუ ჩვენი ბრალია რამე? ცოცხალია! დღისით უსუსური, ღამითაც რისი მაქნისი. ბუნების ახირებას ხომ საზღვარი არა აქვს: წრუნუნასავით ბანჯგვლიანი, მუხლუხო ჭიის თავისოდენა თავი, მუხუდოსოდენა დაცქვეტილი ყურები, ბატის ფეხებივით აპკიანი ფრთები, და ეს ყველაფერი ჩვილი ბავშვის ხელისგულზე დაეტევა!

ფრთხილად შემოვდე აივნის კარადის თავზე. ერთხელაც დამისისინა, „შემაშინა“ და ისევ დაიძინა.

ამ პატარა მოკუმულმა სიცოცხლემ მართლა ისე როგორ შეაშინა ის პირველი ადამიანი, რომელმაც სამაგიერო გადაუხადა და „ბნელეთის მოციქულებში“ გაამწესა.

ნეტავი ხვალ დილით აივნის კარადის თავზე არ დამხვდეს.

სხვა ზღარბი

მეორე ზღარბი მშენებარე სახლის ორმოში ჩავარდნილიყო, ერთი ბენო, უსუსური. სიკეთემ ამოიყვანა და მოსავლელად მოგვაბარა. მუშტისოდენას ტანზე ეკლებს შორის ქვეყნის მატლები დასეოდა. დავბანეთ, რძე წვეთებად ვასვით, ბრინჯისოდენა მატლებს სათითაოდ ვაცლიდით, რბილ ბუდეში ჩავანვინეთ, მაგრამ ვერაფერი ვუშველეთ...

მერე პატარა აკვარელის კოლოფი მოვურგეთ, ლამაზი ზორტებით შევკარით, და მინდვრის ყვავილები დავაყარეთ.

ანკარა

სოფლის განაპირას, დიდ, ძალიან დიდ მინდორზე ბილიკია გატკეპნილი კარგ ამინდში სასეირნოდ. კარგა ხანს მინდვრის დასაწყისში, ერთსა და იმავე ადგილას, ბილიკს ზანტი ზლაზვნით მოზრდილი ანკარა გვილობავდა. ჯერ შეჩერდებოდა — ჩაფიქრებული, მერე, ეტყობა, მოვენონეთ, შეგვეჩვია და ნდობით ჩვენსკენ მოიგრაგნებოდა. გვეგონა, გვცნობდა და გველოდა. მერე წვიმიანი დღეები მიყვა და, როცა ისევ სასეირნოდ გავედით მინდვრის დასაწყისში, იმავე ადგილას, ჩვენი ანკარა ქვით თავგაჭეჭყილი დაგვხვდა.

ნეტა ჩვენს მოლოდინში გზაზე ასე უიღბლოდ ვის გადაეყარა?

სპილო

მოხუცი ფანჯარასთან იჯდა. ბევრი წელია „მცენარეული“ ცხოვრებით ცხოვრობდა. სადაც დასვამდნენ — იჯდა, დაანვენდნენ — იწვა, აჭმევდნენ — ჭამდა. ვერავის ვერ ცნობდა, ხმას არ იღებდა, სიტყვას არ ამბობდა — ყრუ სკლეროზი ჰქონდა, ფანჯარასთან იჯდა, ფანჯარას უსიცოცხლო მზერით მიჩერებული.

უცებო, ვერც იტყვი, იმდენად მშვიდად და მკაფიოდ წარმოსთქვა:

— სპილო.

— სპილო, — უემოციოდ გაიმეორა.

— სპილილო.

ოთახში შემოსულმა შვილმა ყურებს არ დაუჯერა. შემცბარი მოხუცთან მივიდა, თავზე ხელი გადაუსვა, ფანჯრისკენ მზერას თვალი გააყოლა.

პლენხანოვის პროსპექტზე (ან დავით აღმაშენებლის) უზარმაზარი სპილო დინჯად მოაბიჯებდა. მოკაუჭებულ ხორთუმზე მომთვინიერებელი ეჯდა, უკან მეორე მოჰყვებოდა. ცირკის სპილო ყოფილა, თბილისში გასტროლებზე ჩამოსული. „სამსახურში“ მიდიოდა.

ექვსი კუ

თბილისის შემოგარენის ტბას — კუს ტბას — კუს ტბა ტყუილად არ ჰქვია. ნამდვილად ბევრი კუ არის ტბის ირგვლივ ფერდობზე. ასე რომ, ექვსი კუ ერთად მწკრივში მიწოლილი, დიდად გასაკვირი არ იქნებოდა, ექვსივე გულალმა, ზურგზე რომ არ წოლილიყო. ზოგი ფეხებს ასავსავებდა, ზოგი კისერს იგრძელებდა, ერთი კი გაუნძრევლად, იმედდაკარგული იწვა. რომელიღაცა ბუნების ტრფიალმა მოიცალა, ექვსი კუ მონახა, თავი მოუყარა, ამოაყირავა, მაგრამ მოთმინება არ ეყო თვითონ სულსწრაფს, ბოლომდე მოეცადა და ეყურებინა ექვსივე კუ რიგრიგობით როგორ დაღევედა სულს. ეჩქარებოდა...

ექვსივე სათითაოდ გადმოვაბრუნეთ, ბაკნები გავუნმინდეთ და მოთმინება ვიქონიეთ დაგვეცადა, ვიდრე ბარდებში გაუჩინარდებოდნენ.

თავლა

თავლაში სკამის სანახავად შევიარე. გაგეცი-
ნებათ, მაგრამ „სკამი“ სკამი კი არ არის, ცხენის
სახელია. ჩემი სკამი სწორედ ისეთი ცხენია, რო-
გორი ცხენოსანიც ვარ. „საფარძელიც“ რომ რქმე-
ოდა, მეტი არ მოუვიდოდა, ისეთი საიმედო დამ-
ყოლია, ცოტა ზარმაციც და ზანტიც.

ორი პატარა ძალღიბ ვიყავი, დაცვით, ასე
ვთქვამთ, ყუფის მეტი არაფრის შნო რომ არა აქვთ.
ამათ გამორჩენაზე ცხენებმა სადგომებიდან თავე-
ბი გამოყვეს და დიდრონ თვალებს ინტერესით
გვაყოლებდნენ. სკამი თავლის ბოლოში იდგა,
უცებ შეამჩნევდი, თეთრ „არაბებში“ ერთი იყო,
ოდნავ მოყავისფრო.

— შეხედე, ჩარას კვიცი ეყოლა, ორი კვირისაა,
— ყურადღება მიმაქცევიანა ალეკომ.

ჩარა გვერდზე მედგა. გაბურძგნული კვიცი
ანონილ ფეხებზე ყანყალებდა და დედას ეკროდა.
ჩარა უნდოდ გვიყურებდა და შვილს ხაოიანი ენით
ქეროს ულოკავდა.

— ბაბის ნუ გეშინია, ორი დღეა ლეკვები დაყა-
რა და შენი „ვირთხებისთვის“ არა სცხელა, — ისევ
ალეკომ დამამშვიდა. ვირთხებად ჩემი ძაღლები
მონათლა, ბაბი კი მგლისფერი კავკასიური ნაგაზი
იყო, ჩვენი ძველი ნაცნობი.

— ლეკვები თუ ყავს, უფრო არ გამწარდება?
— შიშით ვუპასუხე.

— მეტი რალა გაამწარებს, სამი დღეა არ ჭამს,
არ სვამს, ლეკვები მკვდარი გაუჩნდა. გაჭენებულ
ცხენებს დასდევს, კუდზე ეკიდება და აბა რა მო-
უვიდოდა.

— რამდენი ჰყავს?

— არ ვიცი, ახლოს არ გვიშვებს. აი იქ არის, ჭილოფის მოფარებულში.

შევიხედე. თივაზე ბაბის უსიცოცხლო კუდი იდო, თავი კი, წინა ფეხებით წაფარებული, თივაში ჰქონდა ჩაყოფილი. გული დამიმძიმდა. სკამამდე აღარ მივედი და თავლიდან გამოვბრუნდი. საძოვარზე შევჩერდი, საით წავსულიყავი, ვფიქრობდი. უცებ საჯინიბოს კარი გაიღო და ალეკომ ცხენები იალალზე გამორეკა. ჯიშიანი ცხენები ერთიანად ჭენებას იწყებდნენ. ჩარა და კვიცი ბოლოს გამოვიდნენ, კვიცი შეტორტმანდა და კუდის ქნევით დედას აუწყო ფეხი. ულამაზესს რას ნახავდი!

ჩემს ძაღლებს მოვქაჩე და ტყისკენ გავუდექით.

კოდალა

ჩემი სოფლის სახლი იჭმევა. დიახ, იჭმევა — ხისაა და ჭია ჭამს. ღრიჭინ-ღრიჭინი გაუდის, თუ მადაზეა. სიცხეში ტკაცუნობს, შრება, იკლებს და ღრიჭოები უჩნდება, ზამთარში ნესტისგან უიჟინდება და კარს ვერ გააღებ. მოკლედ, ცოცხალია. მე ხელს მაძლევს, მომწონს შესაჭმელ სახლში ცხოვრება. შესაჭმელი სახლი ჭიებსა და ჩემს გარდა კოდალებსაც მოსწონთ.

ყოველდღე შემოვლა-შემოფრენაზე არიან კარგი ექიმებივით. სიმწრით ურახუნებენ თავს ბოძებს, ძელებს, კარ-ფანჯარას. მერე ყურს უგდებენ, თუ ფუტუროს ხმაა, ესე იგი — ჭიაა დაბუდებული და, თუ არ დააფრთხე, არ შეეშვებიან, იმ ჭიას ამოათრევენ და მიირთმევენ კიდევ.

ექიმია კოდალა ჩემი სახლის, აბა რა ვთქვა! მკურნალობს, რომ ბოლომდე არ შეიჭამოს, ნახერხად არ იქცეს, რომ არ გაქრეს ჩვენში ოდა-სახლები...

ლაბრადორი

ახალგაზრდა, ტკბილი ოჯახი გაიყარა, მჯობნის მჯობნი არ დაილევა... ქონება, დიდძალი არა, მაგრამ თავისთვის მოასწრეს, ზომიერად მოაქუჩეს: დებეტი, კრედიტი, ბანკი, სესხი — ისე რომ გასაყოფი შეექმნათ. ქალმა თავისი არაფერი არ დატოვა, საზიაროც არ დასთმო - ყველაფერი გამოისყიდა ქმარყოფილისგან; ფულზე მორიგდნენ. შვილი არ ჰყავდათ, ძალლი ჰყავდათ, თეთრი ლაბრადორი, СЫНУЛЯ-ს ეძახდნენ. „სინულია“, ერთი იყო, მშვიდობიანად რომ შერჩა ქმარს. ქალმა სამაგიერო თეთრი ლაბრადორი უცხოეთიდან გამოიწერა.

რა დაარქვა, არ ვიცი. არც ის ვიცი — ძუ არის თუ ხვალი.

ციცინათელა

ყველაფერს თავისი მეცნიერული ახსნა-განმარტება აქვს: სიყვარული — ჰორმონებისაა, შიში — ადრენალინის, დაუნდობლობა — ალბათ, ვიტამინების მოჭარბების, ნათება — ელექტრობის, ციცინათელას შემთხვევაში — ფოსფორის. მაგრამ ზოგჯერ როგორ არაფრის დაჯერება არ გინდა...

ლამის ნყვდიადში, ცის კაბადონის ამარა მიტოვებულს, გინდა გჯეროდეს, რომ მარტო არა ხარ, რომ პატარა ციცინათელა გზას შენ გინათებს...

ნემსიყლაპია

— შეხედე! — ფერმკრთალი გოგონა მძინარეს თავზე დამადგა. თვალები გავახილე. გოგონას სუსტ, გაშლილ ხელისგულზე მწვანე, ზურმუხტისფერი პატარა ფოთოლი ედო.

— ამის გულისთვის გამაღვიძე! ფოთოლი არ გინახავს! — უკმაყოფილოდ ჩავიბურტყუნე.

— შეხედე, შეხედე, აბა რა არის?!

თვალები დავექაჩე და ჩემი გავიმეორე:

— ფოთოლია, კარგი, ავდგები.

— ნუ ადგები, უბრალოდ მითხარი, ეს ვინ არის?

ცხვირზე სათვალე წამოვიცვი — ფოთოლს ძაფისებრი წანაზარდები ჰქონდა, თვითონ ფოთოლზე, საძარღვე მკრთალი ხაზები. თითი შევახე, ძაფები ამოძრავდნენ (ფეხები ყოფილა!), და მერელა მივხვდი, რომ რალაც უცნობი სახეობის მწერია.

— ალბათ, ნემსიყლაპიაა.

— ნემსიყლაპიას გამჭვირვალე ფრთები აქვს, ეს კი გაუმჭვირვალე მწვანეა. რალაც სხვა იქნება.

— ის უფრო ჰაერში ცხოვრობს, ეს კი, ალბათ, უფრო გაზაფხულის ფოთოლზე. მიმიკრიაა.

— მიმიკრია?

საბოლოოდ გამოვფხიზლდი და მიმიკრიაზე ლაპარაკს შევეყეით.

დილა დაიწყო.

ნ რ უ ნ უ ნ ა

თაგვი ვის არ უნახავს, ბანალურზე ბანალური, ადამიანის მოუსპობელი თანმდევი. სოფლად ხო აკლებული ხარ — სახლებში, საბძელში, საკუჭნაოში, სხვენზე, ბატონო, და სახურავში, ძილს რო არ განებებს, ეზოში, მინდორში, სკივრში, კარადაში, უჯრაში, საპურეში, ლოგინში. მოკლედ, სად არა! ქალაქშიც, რკინა-ბეტონში საკმარისად ჩაგმანული თუ არა ხარ, ხრიკს მონახავს და უადგილო ადგილას ცურცლებით თავს შეგახსენებს. აი, საჯაროდ, შუა ოთახში იატაკზე მაცხოვრებელი თაგვი კი ერთხელ ვნახე. თაგვი კი არა, უფრო ნრუნუნა, დაუჯერებლად პატარა, ლოლნოშოს ხელა. კუდი რომ არ ჰქონოდა გამობმული, ვერ იფიქრებდი მაგის თაგვობას. შუა იატაკზე გაუნძრევლად იჯდა, თუ კუდზე მოუცაცუნებდი, მაშინ დაიჯერებდი, რო ლოლნოშო კი არა, ნრუნუნაა, თანაც ცოცხალი — ხტუნვას იწყებდა, და ისევ შუა ოთახში ჩერდებოდა. თუ კუდზე ქიცინს გაუგრძელებდი, მაცივრის უკან იმალებოდა და იქ იჯდა. ბავშვები სამარилეში რძეს უსხამდნენ, სათითურში კი — არაჟანს.

ერთხელაც სამარილეც და სათითურიც დაუცლელი დახვდათ. ნრუნუნა ან ავად იყო, ან დაიკარგა, ან შეიძლება უცებ გაიზარდა...

ზანზალაკებიანი ძროხები

მოაგარაკეების სოფელში ერთმა ახალგაზრდა კაცმა ძროხები გაიჩინა. დღისით ხელოსნობდა, სახლებს გვიშენებდა, სალამოსკენ კი, ქანცგამოლული, ძროხებს ეძებდა.

შვიდი ძროხა ჰყავდა. შვიდივე ბოღიალა. ხან ტყეში იზნეოდნენ, ხან მდინარის პირზე მისვენდებოდნენ. ძროხას ბოსელში ბოჩოლა თუ არ ელოდება, დაბრუნება ეზარება, სადაც დაუღამდება იქ ან გაუთენდება, ან არა... კაციც ხშირად ეგრე გათენებამდე ეძებდა. ბოლოს იაზრა, ან უფრო არ დაიზარა და შვიდივეს ზანზალაკები დაჰკიდა. სამს, ნამდვილი, ბრინჯაოსაგან ჩამოსხმული, დანარჩენებს კი, რაც ხელში მოხვდა — ერთს კონსერვის კოლოფი, მეორეს — რკინის „კრუჟკა“, მესამეს — გახვრეტილი ჩაიდანის შიგ ჩაკიდებული კოვზით, და ბოლოს, ამოტრიალებული სოფლური, „ენიანი“ პირსაბანი. სანახავადაც ღირდა და მოსასმენადაც. სოფელს ერთად რომ ჩაუვლიდნენ, ზანზალაკების „შვიდკაცა“ ზოგჯერ ისე შეხმატკბილდებოდა, რომ სახლში დაბრუნების და დაპურების სიხარულით გათბობდა.

ახალგაზრდა კაცს ცისფერთვალემა გოგო უყვარდა, დიდხანს და უიმედოდ. ერთხელაც, დაღლილ გუნებაზე, იფიქრა, მანქანიანს იმედი უფრო მექნებო, და ძროხები გაყიდა. ჩვენს სოფელს შეღამებისას, ზანზალაკების ხმა დააკლდა. სამაგიეროდ, კიდევ ერთი გაუმართავი მანქანის ღრჭიალი შეემატა. უიმედობა კი ისევ დარჩა...

ჭრიჭინა

გალაკტიონის ლექსისა არ იყოს:

**ცვრიან ბალახზე თუ ფეხშიშველა
არ გავიარე — რაა მამული?!**

თუ სახლში ჭრიჭინა არ გყოლია, სახლი რაა, რაა საფარი, ბოლომდე ვერ შეიგრძნობ.

ჭრიჭინა თურმე ძალიან შეუხედავი მწერი ყოფილა, მაგრამ ხმა აქვს! შუალამეს თუ დასცხო, ძილი არ გინერია, იჭრიჭინებს, სანამ არ გაგაყრუებს. მე შენ გეტყვი, ხმაზე მიაგნებ და მონახავ. არა, მის ჭკუაზე უნდა იარო და, სანამ შენი სახლი არ მობეზრდება, მისი სოლო კონცერტები ისმინო. სამაგიეროდ, რო ჩუმდება, როგორი მყუდრო ხდება სახლი, როგორი უძირო სიჩუმე ისადგურებს, როგორი არაამქვეყნიური.

ბუზები

ჩემს მეგობარს, კობტა ქალაქელ ქალს, მწყობრი, ჩამოყალიბებული თეორია აქვს... ბუზებზე ნადირობის. დილას დალაგებით იწყებს, თავის სილამაზეს თვალს შეავლებს, მიიხედ-მოიხედავს, და თუ ბუზი დაინახა, ნადირობას იწყებს.

— ბუზის საკლავი ტარიანი უნდა იყოს, დახვეული გაზეთი სხვა გუნებაზე გაყენებს. ბუზს რომ დაინახავ, ზურგის მხრიდან უნდა მიუდგე, ბუზსაკლავის მოქნევის ნიავემა რომ არ დააფრთხოს. უნდა მოზომო დარტყმის ძალაც და დარტყმის კუთხეც. თუ სწორზე არა ზის და ნახნაგზეა, საკლავის ტარიც უნდა დააირიბო, დარტყმა არც ნაჩქარევი უნდა იყოს, არც შენელებული, უნდა იგრძნო, ბუზი რა განწყობაზეა, ჭამს რამეს თუ ისე, ჩაფიქრებულია. თუ ჭერზე ზის, თავაღმა საკლავის მოქნევა ძაან ძნელია, დიდი გულისყური უნდა, თუ საქმეში მთლიანად ჩართული არა ხარ — ააცდენ. ეს ყველაფერი ხომ ასეა, მაგრამ თუ ბუზთან რაღაც შეუცნობადი კონტაქტი არა გაქვს და აზრი გაგებნა, ათიდან ერთს ვერ მოკლავ. მთავარი ეგ არის, შეუცნობადი ერთიანობა, მსხვერპლმონადირის ფატალური დანყვილება, რომელშიც განგებას მაინცა აქვს ადგილი. თამაშია, დიალოგი, ურთიერთობა. როგორ შეიძლება მოინყინო, თუგინდ მანამდე, სანამ ბუზები არსებობენ, სანამ ერთი მაინც დაფრინავს!

მელიმებოდა. სერიოზულად ვუსმენდი.

ოცდაათი შველი

თანამგზავრი არ მეშვებოდა, ამბებს თავზე მაყრიდა. ვერც გაეცლებოდი, ტყეში მიმავალი ბილიკი ერთად გვქონდა გასავლელი. როდესაც ოთხმოცი წლის ბებიაშისის ქელების აღწერას მიაღწა, მეშველა მეგონა, მაგრამ ისევ „რაინდობისკენ“ გადაიხარა და ახლა იმ ოცდაათი შველის ამბავს აწვებოდა, ჭირის სუფრას რომ შეენიშნენ. აღმა სიარულისაგან გული ისედაც ამოვარდნას მქონდა და ამ კონვეიერული ნადირობის სცენებმა სულ მომთხარა. სახლთან მისულმა შევკვივლე:

— შემეშვი, ვერ ხედავ, სული კბილით მიჭირავს, და ერთი ისიც გამაგებინე — ეს ბებიაშენი ერთი ორბეთელი დედაბერი იყო თუ ტახტის დედოფალი, ნახევარი საქართველოს შველ-ირემი ზედ რომ დააკალით!

პასუხს რაღა მნიშვნელობა ჰქონდა, კაცი საგმირო შარავანდედს იქმნიდა. ხოლო შველი, ოცდაათი კი არა, სამიც რომ ყოფილიყო, ჩემს მინა-წყალს დააკლდა.

მელიეზი

მესხეთ-ჯავახეთის იალალები ზამთარში ერთ დიდ, უკიდევანო ველად გადათეთრებული, მზეზე უთვალავ ნაპერწკლებად ბზინავენ. საქართველოში ეს ერთ-ერთი ყველაზე გაშლილი სივრცეა, თვალი რომ არაფერს ებჯინება და ცას ერთვის. აქ სამანქანო ჩაჭრილი გზით თუ ივლი, აქეთ-იქით თოვლი კაცის სიმაღლეზე დევს, ჩაიფლობი. ველზე კი, აქა-იქ, შორიახლოს, პატარა მელიეზი დასუნსულევენ, ალაგ-ალაგ ჩერდებიან, თოვლში ჩქარ-ჩქარა ორმოებს თხრიან, შიგ თავს ყოფენ, და, იმედია, რალაცას პოულობენ, ალბათ თავვებს. მანქანით მოსიარულეებს არ უფრთხიან. ეტყობა, ჩვენი ზორბა მძლოლისა არ იყოს, სხვებიც ავტომატის გარეშე მოძრაობენ, თან არც თოფები დააქვთ და არც მშვილდ-ისარი. თოვლიან გზაზე ქვასაც ვერ ნახავ, რომ მოიხელთო და, თუ გაგიმართლა, მელიას მიუწვდინო და თავში ხეთქო, გულის მოსაოხებლად.

ამიტომაც, მელიეზის დანახვაზე მათი დარდით გული შიშით არ მიცემს და ღიმილით ზამთრის უფერულ მზეს ვეფიცხები.

საბრძოლო მამლები

ვნებათაღელვის დეფიციტი თუ გაქვს და საკუთარი თავი მოგბეზრებია, ტოტალიზატორი მაგის პირველი ნამალია. ეგ სჭირდა ალბათ ერთ საქმიან კაცს, სერიოზული სამსახურის მეცნიერ მუშაკს. საბრძოლო მამლები გაიჩინა. საბრძოლო მამლები ჩვეულებრივებს ჰგვანან, მაგრამ ბევრად პატარები და გამხეცებულები არიან. ერთს ერთ ჯიბეში ჩაისვამდა, მეორეს — მეორეში და ასე ცხადდებოდა სამსახურში. მამლებს თანამშრომლების თვალწინ ჯიბეებიდან ამოიყვანდა და... სისხლისმღვრელი ომის დასაწყებად მებრძოლებს ერთმანეთის დანახვაც ყოფნიდათ.

ეგრევე აფრინდებოდნენ ერთმანეთს და, თუ არ გააშველებდი, ტვინის შერყევამდე უნისკარტებდნენ ერთიმეორეს თავებში. მაყურებელი თანამშრომლები ტოტალიზატორის პრინციპით ნიძლავდებოდნენ — რომელი მამალი მოიგებდა და გადარჩებოდა.

მეცნიერება ამ გზით წინ ვერ წაიწევდა და პატრონიც და მამლებიც სამსახურიდან დაითხოვეს.

სადმე სხვაგან მოიკიდეს თუ არა ფეხი, არ ვიცი.

პითონი

სტუმარი ვის არ ჰყოლია. ისა თქვით სტუმარი, არავის რომ არ ჰყოლია, ისეთი. პითონი, მახრჩობელა გველი — ამაზე მეტი რა გინდა!

პითონი ჩვენთან სტუმრად ნაცნობმა ჰერპეტოლოგმა მოიყვანა. წარმოიდგინეთ, კარტოფილით სავსე დიდი ტომარა მხარზე გადაკიდებული, წელში რომ გზნიქავს. ასეთი მძიმე ტომრით მეოთხე სართულზე ამოვიდა, თავმოკრული ტომარა გახსნა, და დიდ, ბუხრიან ოთახში პითონი გაიშლართა.

გველი სამი მეტრის სიგრძისა იყო, სისქითაც კარგა სქელი (ჯერ ჩვილიაო — აგვიხსნა პატრონმა) და გრიშა ერქვა.

როგორ დავიზაფრებოდით, ისიც წარმოიდგინეთ. ცოტა რო გონს მოვედით, მასპინძლობა დავუნწყეთ — კვერცხი უყვარს, მთელ-მთელს ყლაპავსო... მაგრამ გრიშამ ყოვლად უზრდელურად კუდი შეგვაქცია. პატრონმა აქაც აგვიხსნა:

— ერთი კვირის წინათ კარგად ჭამა, ახლა არ შია, ინელებსო.

მაშინ ურთიერთობა მოვინდომეთ — ხან კუდზე ვქაჩეთ, ხან ყელზე შემოვიხვიეთ, მაგრამ გრიშამ აქაც სრული სისხლცივობა გამოიჩინა. თავი დავანებეთ. ამასობაში გრიშამ ბუხარში შეძრომა მოინდომა, მერე ბუხრის წინ გემრიელად მოფსა, მერე საძილე ოთახში გასრიალდა, დიდ ლოგინზე აძვრა, ბალიშები მისწი-მოსწია და ლეიბის ქვეშ ტკბილად დაიძინა.

დავადგინეთ, რომ პითონები ზოგიერთებივით

უზრდელები არიან, სტუმრად არ მოისვლებიან და
თანაც ჩვენ არანაირად არ ვაინტერესებთ.

მაგრამ, სათქმელად, ამისთანა სტუმრით ვინ
დაიტრაბახებს?!

შესანირი ცხვარი

სახლის ყიდვისას ბევრი რამეა საფიქრალი. თურმე ისიც, რომ სალოცავის ახლოს არ ღირს დასახლება.

ამას ჩემი მეგობარი გვიან მიუხვდა — სახლი უკვე ნაყიდი ჰქონდა. მისი ეზოს გვერდზე, დიდი, საუკუნოვანი ხის ქვეშ ლამაზი ნიშია, ირგვლივ დაყრილი ძველი ქვევრებით. ხეებზე ჩამომხმარი ტყავები და თავის ქალები თუ გაგიჩენს ეჭვს მშვიდი ცხოვრებისა. ესეც მოხდა. დღესასწაულების დროს სახლიდან იხიზნება — მგრძნობიარეა. ერთხელ თუ შეესწრები, ცემა-ცემით როგორ მიათრევენ ყელში მოყრონჭილ შესანირს სალოცავის წმინდა გზაზე, გაუგებ (სახლის პატრონსაც და ცხვარსაც). ცხვარი ურჩობს, ფეხები უკან რჩება. რაც უფრო ახრჩობენ, მით უფრო ველურდება. რაღაცას ხვდება. ბევრს არა აქვს ისეთი ჯანი თუ ბედი, როგორიც ერთ მოზრდილ ცხვარს აღმოაჩინდა: იმდენი ათრიეს და უღმერთოდ ურტყეს, რომ თოკი განყვიტა და ტყეში გავარდა. სდიეს, სად არ ეძებეს. ვერ იპოვეს.

არადა, ერთ დროს შესანირი პატივით მიჰყავდათ, მის თავზე „საბოდიშოს“ იტყოდნენ, ისიც ხომ ზეგარდმო ნებით შეიქმნა მეხუთე დღეს და, ცოდვის მონანიებით, შესწირავდნენ.

ფოცხვერი

ფოქსტიერიერის ჩვეულებრივი სასეირნო ზოოპარკის მიმდებარე ვერეს ხეობა იყო. ყველა ადგილ-კუნჭული ვიცოდით, როდის ვინ გვერჩოდა, როდის ვის უფრთხოდით, დავიდარაბის თავი არ გვექონდა, მაგრამ ერთხელ ყველას შეეშლება, და ერთხელაც ჩვენც გავებით შარში. დაჭაობებულ ნანვიმარ გუბეში რალაცა მოძრაობდა. ფოქსტიერიერი აშვებული იყო და ვინაობის დასადგენად ტალახში შევარდა. ნამში ორი არსება ერთ დიდ გორგლად გადაიქცა, და ვინ ვინ იყო, ვერ გაარჩევდი. დამხვდური კატა მეგონა. ვნუხდი, ჩემი ძაღლის დარდი მქონდა, მაგრამ არც ის გამეხარდებოდა — კატა დაეგლიჯა. ბრძოლას ბოლო არ უჩანდა, დავეჭვდი, ამდენ ხანს კატა როგორ უმკლავდებოდა, და ჩემი ძაღლის სიყვარულმა ჭაობში შემამგდო. როგორ გავაშველე, მშრალზე როგორ ამოვათრიე, ყურებდაგლეჯილი შინ როგორ მოვიყვანე, ნუ მკითხავთ.

მეორე დღეს გავიგე — ზოოპარკიდან ფოცხვერი გაქცეულა, და იმ გუბესთან უნახავთ. ქალაქში გადმოგდებულს, უძიროდ და უშვილოდ, ფოცხვერს არავინ ჰყავდა იმედად და გულშემატკივრად. ჩემი ძაღლისთვის კი რამხელა ძალა ვიყავი.

სევდიანი მოსაგონარია.

მგლის ლეკვი

ბედნიერია, ვისაც გინდაც ქალაქში, გინდაც ერთი ბენო, თავისი ეზო-სახლი აქვს, მითუმეტეს, თუ ძალლი ან კატა ჰყავს. პატარა გოგოს კი ვერაზე, საკუთარ პატარა ეზოში მგლის ლეკვი ჰყავდა. მონადირეებს დაუობლებიათ და მუშტისოდენა ლეკვს პატარა გოგონა უვლიდა. ახალშობილი ყველა საყვარელია და გულსაკლავი. ლეკვიც უსაყვარლესი იყო. გოგონამ თავდადებით გაზარდა და, ბოლოს, ლეკვის იერს მგლობა დაემჩნა. იერს, თორემ ხასიათი ერთგული და დამყოლი ჰქონდა. ეზო საკუთარი კი იყო, მაგრამ ირგვლივ დიდი კორპუსებით შემორკალული. მალღივი სართულებიდან ყველა ეზოში იყურებოდა, და უბანში ხმა გავარდა — ქალაქში მგელიაო! გოგონას მოსვენება დაეკარგა, ყველა ჭკუას არიგებდა — მგელია და თავის ხასიათს არ მოიშლისო. შეგონებამ რო არ გაჭრა, ახლა მალღივი სართულებიდან მგელს ხან ტყვიას ესროდნენ, ხან მოშხამულ ხორცს შემოუგდებდნენ. ნაცადი ხერხია შუა ქალაქში ნადირობისა...

მგელიც ერთხელ დაიჭრა და მოინამლა კიდეც. სხვა გზა არ იყო, ადრე თუ გვიან ან მოკლავდნენ, ან მონამლავდნენ. გოგონა გერმანიის ერთ-ერთ ზოოპარკს დაუკავშირდა, მგლის შეფარვის თანხმობა მიიღო, და გაჭირვების ფასად თავისი გამოზრდილი მსოფლიოს ერთ-ერთ საუკეთესო ზოოპარკში გაამგზავრა.

რა გასაკვირია, ეს გოგონა პროფესიით ზოოლოგი რომ გახდა. შეკითხვაზე, თუ რატომ არ მიაბარა მგელი თბილისის ზოოპარკს, ამბობდა:

— მოშინაურებული ცხოველის ბუნებაში გაშვება სახიფათოა. ხანგრძლივი ხელისშეწყობა უნდა, დამოუკიდებელ ცხოვრებას რომ ალლო აულოს, თუ არადა, როგორც წესი, უმეტესად იღუპებიან. თბილისის ზოოპარკს კი მგლები უკვე ჰყავდა, სიბრალულითაც არ მიიღებდნენ. და ისე-დაც ჩვენი ზოოპარკი უფრო სამხეცეა, ვიდრე პარკი, სადაც ლალი ცხოველები დასეირნობენ.

მელია

შუალამისას ავტომატის კაკანმა და განწირულმა კნავილმა გამაღვიძა. საათზე ოთხის დასაწყისი იყო — ტკბილი ძილის დრო. რა შეუსაბამოა ავტომატის სიმძლავრის და უსუსური კნავილის ხმები. ვის არ აძინებს ამ გარინდულ ღამეში ჟინი ხოცვა-ჟლეტისა?! მონადირეები?

და გამახსენდა მილეული, ძვლებამოჩრილი მელია — ოთხი მოტოვებული ყაზახის საგანგებო ნადირევი. მისი გაპუნული ბენვი, ტყვიებით დახვრეტილი, ბავშვს რომ ყელზე ვერ შემონვდებოდა, დიდხანს ეკიდა ქალაქის აივნის მოაჯირზე. ვერ გააშრეს, მატლები დაესია, დალპა და ისიც ნაგავში მოისროლეს. ღირდა კი ამის გულისთვის ოთხი კაცის მანქანით აყრა, საღამოს ტბის (მარტო სახელი რად ღირს!) დათოვლილ ველზე უმწეო მელიის ალყაში მოქცევა, და შედეგად — თვალეზგაყინული, სისხლიანი ნეშტი ჯიპის საბარგულში.

თუ მამაკაცობა ისაა, რომ ერთმანეთთან არ გატყდე, ერთმანეთის დასანახად ხელი არ აგიკანკალდეს, თოვლიან ველზე მოძუგძუგე მშიერი მელიის დანახვაზე.

მორიელი

თუ გინახავთ, მამა-შვილი ქვა-ლორლიანში მორიელებს ეძებდეს?

— მორიელებს მწირი და კლდოვანი ადგილები უყვართ. შეხედე, ამ ქვის ქვეშ ნამდვილად იქნება.

ქვა ფრთხილად ასწიეს და იქიდან ნამძინარევი, უმზეობისაგან გამჭვირვალე მორიელი გამოძვრა.

— ეს შვილია, დააკვირდი, რა პატარაა, დაიბნა და კუდის აწევა დაავიწყდა. ბალახით მოვუთათუნოთ, მოვფხანოთ ზურგი.

მორიელი გამოცოცხლდა, კუდი ნამგალივით მოიმარჯვა და გაქცევა დააპირა.

— ახლა ხომ ხედავ, ნამდვილად მორიელია.

მერე ქვა ისევ ასწიეს, მორიელი ბალახით ფრთხილად მიუჩოჩეს, და თვითონაც შინ წავიდნენ.

ჭიანჭველები

ერთი ბენო ბიჭი მეომრის სულით იყო გაჟღენთილი: ან ომს ხატავდა, ან ომობანას თამაშობდა. ომს ზოგჯერ ნამდვილსაც აწყობდა. სადმე მინდორში ჭიანჭველების მინურ საბუდარს ნახავდა, იქვე, შორიახლოს — მეორეს, და ამ ორი ტომის ჭიანჭველებს ერთმანეთს ნაკიდებდა.

— შეხედე! ეს ჭიანჭველები დიდებია და ნითლები, ისინი კი ჩვენი მაგიდის ჭიანჭველებს უფრო გვანან.

ერთ პატარა ჭიანჭველას აიღებდა, „დესანტს“ ნითლების ბუდეზე დასვამდა და მერე ბლუჯით დანარჩენებს შეუგდებდა. იქ ამბავი ატყდებოდა ამ უგვანო შემოგდებულების გამო! ნამდვილი, დაუნდობელი ომი იწყებოდა, ჭიანჭველების ბუდეები იცლებოდა და ყველა უაზრო, გიჟურ სირბილში ირეოდა.

— ეგრე არ არის, ახლა ესენი ამ შემოსულებს ტყვედ აიყვანენ, მერე მონებად ამუშავენ. სირბილი კი ამბის მიტან-მოტანაა.

ასე იყო თუ ისე, მშვიდი, თავდაუზოგავად მშრომელი ჭიანჭველები, მანამდე ერთმანეთთან მშვიდობიანად მოარსებენ, იმდენს იზამდნენ, რომ ბოლოს გვამებს დაათრევდნენ და ახარისხებდნენ.

დიდი ჭკუა არ უნდა და ასოციაციური აზროვნება, — როგორ ჰგავს ყველა და ყველას ომი ერთმანეთს.

ეს პატარა ბიჭის ხელიც, იმ ზეარსებულ ხელს ხომ არ ასახიერებს, რომელსაც ჩვენ ასე იოლად ვემორჩილებით.

ფუტკარი

ფუტკრის ამბავს ნუ მომაცოლებთ, მაგათი აწყობილი ყოფა-ცხოვრების შესახებ ტომებია დანერილი.

ერთს გეტყვით. უცხოს, შემთხვევით თუ განგებ სკაში მოხვედრილს, ფუტკრები ერთიანად შემოეხვევიან და სანთლის და დინდგილის გარსში მოაქცევენ, ისე, რომ არ გაიხრწნას, არ შეანუხოს ბინადრები. ეგ მომსვლელი ნაწილობრივ “ბედნიერებას” ეწია — ხორციელ უკვდავებას, უბრალოდ რომ ვთქვათ — მუმიად იქცა. ასეთი მუმიები მრავლად არა, მაგრამ ძველი ეგვიპტის ფარაონებიდან მოყოლებული, თითქმის ჩვენამდე, კანტიკუნტად გვხვდება. ძნელი დასაჯერებელია, რომ ფუტკრებმა ეგვიპტელებისგან ისწავლეს მუმიფიცირების რეცეპტი. პირიქით, უფრო საფიქრებელია — ძლევაგამოსილი ფარაონები ჭკუას ფუტკრებისგან სწავლობდნენ.

დიდი ხვლიკი

ჩვენთან ბუნებამ რალაცის ახირებ-აკვიატება იცის ხოლმე. ერთ წელიწადს სულ თავგებია, სადაც გაიხედავ. მეორე წელს თავვს ნამლად ვერ ნახავ, სამაგიეროდ, კალიები — უამრავი. მერე კალიების წელიც გავა, და ახლა პეპლებით აჭრელდები, მერე ჩიტები, მერე კიდევ და კიდევ...

წელს ხვლიკების ზაფხულია, ყველგან და ყველაფერზე — მზეზე, ჩრდილში, კლდეზე, კედელზე, „ვედროში“, ტაშტში. მაგრამ საკვირველია, დიდი, კაშკაშა მწვანე ხვლიკები რამდენი წელია აღარ არიან, სულ უფერულები და უწონადოებია.

სასეირნოდ გასულმა პატარა შავმა ძაღლმა (ყველაფერს რომ ერჩის, ბუზიდან დაწყებული, კამეჩით გათავებული), ბალახში რალაც დაიჭირა და არაფრით არ მოეშვა. „საქმის გასარჩევად“ მივედი, და სიხარულიც და წყენაც ერთი იყო — დიდი მწვანე ზოლებიანი ხვლიკი, ლამის ვარანის ხელა, თვითონ ფართხალებდა, კუდი კი არა. კუდიანად მეტიც მიაყოლა შავმა. ძაღლს ხელი ვტაცე, უარესი რო არ ექნა, კარგ სიშორეზე გავეცალეთ. უკანა გზაზე სულ იმის ფიქრი მქონდა, სატანჯველად ხომ არ დავტოვე განახევრებული ხვლიკი. ეგების ჯობდა არ ჩავრეულიყავი და ძაღლს ბოლომდე ექნა თავისი „შავი“ საქმე. ხან ნამდვილი მახსენდებოდა, ხან ნაკითხული, ტანჯვას როგორ უმოკლებენ ერთგულ ძაღლს თუ ცხენს, ან მეომარს თუ მეგობარს. რა მძიმე არჩევანია.

ფეხი შევანელე. ძაღლს ჩამოვრჩი.

„ალპინისტი“ დათვი

იალბუზის წვერი გაყოფილია და შუაში „უნა-გირზე“, ორ წვერს შორის მუდმივი ალპინისტური ბანაკი იყო. იქამდე მისვლაც საქმეა, და თუ მიხვიდოდი, თოვლში ამოთხრილ სადგომში ყველაფერი დაგხვდებოდა, რაც ადამიანს სჭირდება ჯანის მოსაბრუნებლად — ასანთი, ჩაიდნები, სპირტქურები, აუცილებელი პროდუქტი — შაქარი, ჩაი, კონსერვი. ამ ბანაკში ერთი ხნიერი მხატვარ-ალპინისტი ადიოდა, რჩებოდა და მწვერვალებს ხატავდა. მისი მონაყოლიდან ვიცი, რომ ხშირად ღამ-ღამობით პროდუქტების სამალავს დათვი აკითხავდა. ბუჯური და ფშვინვა მესმოდაო, — ყვებოდა, — მერე ოხვრა და უცნაური ხმები. თურმე დათვი იმ სიმაღლეზე „სგუშჩონკის“ საჭმელად ადიოდა. არც არავის ერჩოდა, არც არაფერს აშავებდა, არც სხვას არაფერს ჭამდა „სგუშჩონკის“ გარდა. დილაობით მხატვარს „სგუშჩონკის“ დაჭყლეტილი რკინის კოლოფები ხვდებოდა. დათვი სხვას არაფერს პრინციპულად ხელს (თუ თათს) არ ახლებდა. მაშინაც და დღესაც მიკვირს, ვერ გამიგია, ამ შედედებული რძის სუნს, რკინის კოლოფში მოქცეულს, დათვი როგორ იღებდა, ასე მიზნობრივად იმ სიმაღლეზე რომ მიბაჯბაჯებდა.

ლოკოკინები

ჩემს სანერ მაგიდაზე ორი გაქვავებული ლოკოკინა დევს (ზედმეტ პათეტიკად არ ჩამომერთმევა) — კვალი გარდასულ ჟამთა. ვუყურებ და ჩემი მაგონდება — პატარა ბიჭის ლოკოკინები. შავთვალას ცხოველები უყვარდა, მაგრამ კიდევ ერთი ვნება ჰქონდა — თხრის და ჩიჩქენის, სულ განძის ძებნაში იყო. ოქრო-ვერცხლისა რა მოგახსენოთ, მაგრამ ამ თხრა-თხრაში ხან ქვაყუთი სამარხი გათხარა, ხან “სერდოლიკის” ძარღვს წააწყდა, ხან თიხის ჯამ-ჭურჭელს, ერთხელ კი სათამაშო პანია ქვევრს. რალაც გუმანი ჰქონდა, გრძნობდა, სად უნდა ეთხარა. შესაშური ბავშვობა ჰქონდა: საქართველოს გეოგრაფია ზურგჩანთით ფეხად მოსიარულემ შეისწავლა — რაჭა, სვანეთი, თუშეთი, ხევსურეთი და აჭარა, იმერეთი და სამეგრელო. ერთხელაც მშობლებმა დაღესტნის მთებშიც წაიყვანეს. იქაც, სადაც კარვად ჩერდებოდნენ, თხრიდა და ეძებდა. მძებნელი იპოვისო და იპოვა კიდევ — დიდი ქანი ჩაკირული ლოკოკინებისა. ენთუზიაზმი ლოკოკინებით სავსე ტომრით დაგვირგვინდა. სხვადასხვა ზომის, ფორმის და ფერის ნიჟარები, უთვალავი წლის განმავლობაში ბიჭის ჟინიან აღტაცებას უცდიდნენ.

— შეხედე, ეს სხვა სახეობაა, ის არა, ჩვენ ბაღში რომ დაცოცავენ ხმელეთის გერმაფროდიტები. ესენი ზღვის ბინადრები არიან, მერე რა, რო გვანან, უფრო დააკვირდი. აქ ალბათ ზღვის ფსკერი იყო!

ნიჟარებს სათითაოდ წმენდდა და თვალები უბრწყინავდა.

და მით უფრო, რაოდენ სამწუხარო იყო მისი დაუდევარი მშობლებისათვის, რომ მოახერხეს, და ნიჟარებით სავსე ტომარა გზაში დაკარგეს. ბიჭის გულის მოკვლას, რაც არასდროს უქნიათ, ის ქნეს — ტყუილი უთხრეს, გეოლოგიურ მუზეუმში მივაბარეთო. ბავშვს დაუკითხაობის წყენა კი დარჩა, მაგრამ "მუზეუმი" ღვანლის აღიარებას ნიშნავდა...

იმედია, ამ წიგნის წაკითხვისას ის ბიჭი, დღეს თვითონ პატარა ბიჭის პატრონი, ამ ამბავს გაიხსენებს და მიუტყევებს თავის დაბნეულ, დაუდევარ დედ-მამას.

მინი-ზოოპარკი

ერთ დროს თბილისში ცხოველების მოყვარული ახალგაზრდა კაცი ცხოვრობდა. ერთი ოთახი ჰქონდა, ჭისხელა — სიმაღლით სიგანეზე ბევრად მეტი. შიგ, ანუ ოთახში, ცხოვრობდნენ: დიდ რკინის გალია-საკანში ადამიანისხელა მაიმუნი (მგონი ორანგუტანგი), ტერარიუმებში გველები, ჭერზე ჩამოკიდებულ გალიებში სხვადასხვა ზომა-ფერის თუთიყუშები, კოლოფებში ვირთხები, აკვარიუმებში პირანია-თევზები, კატები და ძაღლები ხომ თავისთავად. ოთახში შესვლისას, თვალებში სიჭრელე რო დაგილაგდებოდა, მაიმუნის გალიასთან მდგარს (სხვა ადგილი უბრალოდ არც იყო) მასპინძელი გეტყოდა:

— აბა უთხარით (მაიმუნს) — “Папа мой!”

შენც გაიმეორებდი, და მაგრა ინანებდი. „პაპა მოის“ გაგონებაზე მაიმუნს გიჟის თვალები უხდებოდა, გალიის კარს ველურად ანჯღრევდა და კბილებით რკინის გადაკვნეტას ცდილობდა. გველები ისედაც ვერ იტანენ მაიმუნებს, და მაგის გიჟობაზე ერთიანად ტერარიუმიდან ამოძრომას იწყებდნენ. თუთიყუშები სხვადასხვა ხმაზე აქაქანდებოდნენ — ზოგი დაგვიანებულ „ზდრასტ-ვი დურაკს“ — იძახდა, ზოგი — „პაპა მოის“ იმეორებდა, ზოგიც — გემრიელად დედას იგინებოდა. მაგათ ხმაზე ახლა ვირთხები ატყდებოდნენ და წრეზე ნერვიულად დარბოდნენ.

ამასობაში ძაღლი და კატაც გააქტიურდებოდნენ, და ბოლოს, რეტდასხმულს, თავზე ვილაცა დაგახტებოდა და თავდადებულად თმებს

გწინკნიდა, ან გულმოდგინედ თვალეებში ასანთის ღეროებს გთხრიდა.

— ხომ არ შენუხდით? — დამტკბარი ხმით იკითხავდა პატრონი, — ეს, თქვენზე რომ დაცოცავს და თავზე გაზით, უიშვიათესი სახეობის, ყველაზე პატარა ჯიშის მაიმუნია, მარმაზეტკა ჰქვია. ხომ ძალიან საყვარელია? გაგკანრათ? ეგ არაფერია, თვალეები დახუჭეთ და შეგეშვებათ.

ახლა თვალდახუჭულს დაგმოდღვრავდა:

— ფრთხილად იყავით, არ გაჭყლიტოთ, პატარაა, მარმაზეტკები მსხალზე დიდი ზომისები არ იზრდებიან.

ამას ყველაფერს თუ თავს დააღწევდი, გულით დააფასებდი უენო თევზების ვინაობას, გინდაც პირანიები ყოფილიყვენ...

„ერთი ძალლი და ერთიც კატა“

ორი ზურგჩანთიანი ბიჭი საუბარ-საუბრით სკოლიდან შინ ბრუნდებოდა. გვერდზე ჩავლილმა ერთ-ერთის შეკითხვას ყური მოვკარი:

— შენ ვინმე მოგიკლავს?

შეშინებულმა, „რესპონდენტს“ შევხედე. ათი-ოდე წლის ბიჭს ცოდვით დამძიმებული, კრიმინალური ბიოგრაფიისა ნამდვილად არაფერი ეტყობოდა, მაგრამ ჩაფიქრდა და, წუთიერი პაუზის მერე, ამაყად უპასუხა:

— ჰო, ერთი ძალლი, და ერთიც კატა.

დაუნდობელი შემართებით გაჯერებულ ქალაქის სივრცეში, წესით, სისხლის წყურვილი ასე არ უნდა გამკვირვებოდა, მაგრამ პასუხმა შემზარა. იმას აქეთ ვფიქრობ, რომელი ცხოველი დაიბრალეხდა (ჩვენ რომ მაგათი ნამდვილად გვესმოდეს), ან რომელს დავაბრალებთ, ისე, სავაჟკაცოდ, სხვის თვალში თავის მოსაწონად, ადამიანის კვლას.

მე ამ კითხვაზე პასუხს თავი ვერ დავადგი.

— თქვენ ხომ არ იცით?

ჩვენი ფინია

ყოველ ოჯახს აქვს ისეთი მხიარული თუ მწუხარების დღეები, როდესაც განწყობას არ უხდება აბეზარი ძაღლი. ერთი ასეთი გლოვის დღე ჩვენც დაგვიდგა.

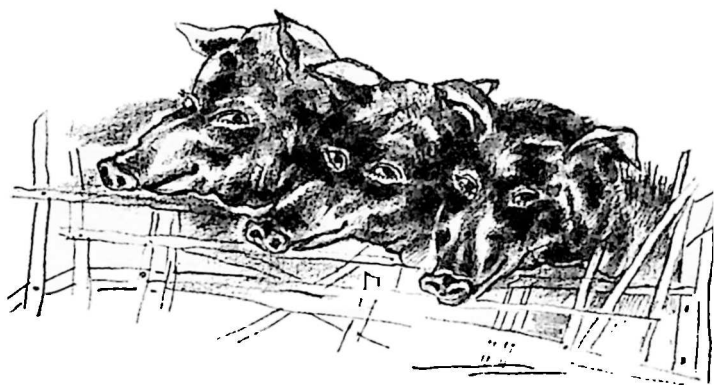
ძაღლი გვყავდა, პატარა ფინია, და ნაცნობის ნაცნობთან გავამწესეთ — ქალაქის ბოლოში, სადაც მანამდე არასდროს გვყოლია. მანქანით ნავიყვანეთ და რამდენიმე დღით დავტოვეთ. ეგ დილას იყო. საღამოს კი, ჩვენი ადათის თანახმად, მისამძიმრებას ვიღებდით ჩვენთან მომსვლელ ახლობელ-ნაცნობთაგან. როგორც მიღებულია, ვიჯექით და ხალხის ნაკადი მჭიდრო მწკრივით მოედინებოდა. და, რაოდენ გაოგნებულები ვიქნებოდით, წარმოიდგინეთ, როდესაც მომსვლელებს შორის დინჯად და აუჩქარებლად ჩვენი ფინია გამოგვეცხადა. „მოგვისამძიმრა“...

ისიც აცხონოს ღმერთმა, დიდი ხნის წინანდელს გიყვებით.

ლორეპი

სიმართლე გითხრათ, რატომ არის ღორი ესე შეგინებული — ვერ გამიგია. სიბინძურის გამო? ვინ თქვა? ტლაპოში მოლრუტენე ღორი თიხის საფარით უსწორდება ათასნაირ მკბენარს. ყველაფერს რომ ჭამს? ვინლა არ ჭამს. დანა-ჩანგლით რომ არ მიირთმევს? მაგრამ მადლობა ვთქვათ, ერთადერთი თუ არა, უმთავრესია, ვინც ჩვენს ოხრად დარჩენილს ჭამს და სანიტარია ჩვენგან მიყრილ-მოყრილის. ზნე? ერთგული, გონიერი და, როგორც ამბობენ, ერთადერთი ჩლიქოსანთა შორის, ვისაც იუმორის გრძნობა აქვს, თუ დააცლიან და დროზე ადრე იქით არ შეჭამეს. ზრდილობა? აგერ, ჩვენს სოფელში ღორების უპატრონო სამეული გამოჩნდა — მაგარი სასაცილო: გრძელდინგიანი, ზოლებიანი, გარეული ტახის ახლო ნათესავეები, მჭლე და ჯაგრიანი. ერთად დაბოდილობენ, მონარჩენ საზამთროების ქერქებს და ჩამონაყარ პანტას ახრაშუნებენ, გზას გითმობენ, ღობეს არ გიგლეჯენ, ვინრო თვალებს გაყოლებენ — იქით ხომ არაფერს ერჩი. გავიგე, თურმე მაგათი პატრონი ავარიაში მოყოლილა და უპატრონოები გახდნენ. უფრო სწორად, მოყოლილა კი არა, მოახდინა — გალეშილი მჯდარა საჭესთან, მოსახვევში ერთი ასად მოჩვენებია და შემხვედრ მანქანას შეასკდა. გადარჩა (პირველი არ ყოფილა!), მეორე მძლოლიც გადარჩა, იოლად დაშავებულან.

იმედია, საშობაოდ მაინც მოაკითხავს თავის ღრუტუნებს.

ბომბო და მურა

ჩემი მეგობარი ექიმია, ნამდვილი ექიმი, და, გეგონება, ავადმყოფების შემყურეს, დარდი აკლიაო, ისე გულთან მიაქვს ოთხფეხების გაჭირვება. ასე, სიბრალულთ შერჩა ორი ზორბა ძალღი — ერთს კლავდნენ, დაიხსნა და შეიფარა, მეორე, შიმშილისაგან გათანგული, თვითონ მოვიდა და კართან ფეხსანმენდ ქეჩაზე დაეგდო.

ექიმს სახელების შერჩევაზე ბევრი არ უწვავლია — ერთს ბომბო დაარქვა, მეორეს კი — მურა. სამაგიეროდ, წვალემა მერე თქვი, სამსახურით დაღლილს მაგათი მოვლა-სეირნობა როგორ „უხაროდა“! სეირნობა პატრონისთვისაც მოსახდენიაო, — თავს ამით თუ ინუგეშებდა. ეს ბომბო და მურა, ყველაფერთან ერთად, დიდი დონჟუანები გამოდგნენ, „სიყვარულისთვის“ მონიფულ ძუკნას ერთს არ ტოვებდნენ, უბანი არ იკმარეს და მთანმინდა-სოლოლაკის რაიონს „ემსახურებოდნენ“, კვირაობით იკარგებოდნენ. ყოველ მაგათ გაუჩინარებაზე ექიმს (ცოდვა გამხელილი სჯობს!) იმედი ეძლეოდა, — ეგების სადმე ოჯახი დაიდონ და თავი დამანებონო. მაგრამ ნურას უკაცრავად, ძალღები დაგლეჯილ-დაფლეთილები ბრუნდებოდნენ კვალიფიციურ ექიმთან სამკურნალოდ. ცხოვრებაში ეგრეთ: ზედ რო ჰყვები და დაჰკანკალებ — სწორედ იმას მოგპარავენ, ან დაიკარგება, და არდაბრუნება თუ გიხარია — სწორედ ის ბრუნდება, გინდაც ოცი წლის მერე. ასე განელეს ცხოვრება ბომბომ და მურამ ღრმა სიბერემდე. ახლა სიკვდილის მოახლოება —

„ზრდილობიანმა“ ძაღლებმა ამ დროს შინიდან წასვლა იციან. ბომბომ და მურამ აქაც „ბანკი მოხსნეს“, ორივემ სახლში, პროფესიონალი ექიმის ხელში დალია სული. არც მერე არ დაიკლეს არაფერი — საფლავზე ქანდაკებები დაიდგეს.

შუაგულ ქალაქში ექიმს, ქალს, ძაღლების მიწად მისაბარებლად ასფალტი ეჯიჯგნა? და (ამიტომ ღამით) სამხატვრო აკადემიის სკვერში სტუდენტთა ქანდაკებების ძირში დაასაფლავა. ერთი არ გაუმართლათ, ქანდაკებებს არ აწერია:

— ბომბო —

— მურა —

და წლები, თავსა და ბოლოში.

„თავადი“ ქალღი

ტრასაზე შავი „ცინცხალი“ ჯიპი „პრავიანად“ მისრიალებდა. ჯიპმა სიჩქარეს მოუმატა, ფანჯარა გაიღო და ბანჯგვლიანმა ხელმა პატარა ტომარა მძლავრად მოისროლა. ტომარა ჰაერში შეფართხალდა და მძიმედ დაეცა.

მომდევნო მანქანაში მჯდომ კაცსა და მის ცოლ-შვილს ტომრის ჰაერში შეფართხალება საეჭვო ეჩვენათ. მანქანა გააჩერეს და ტომრიდან ცოცხალ-მკვდარი ლეკვი ამოიყვანეს.

დღეს იმ ლეკვს სამი პატრონი ჰყავს, ორი სამტრო-სამეგობრო კატა, ერთი გასართობი ზღვის გოჭი, გვარიცა აქვს და სახელიც, პასპორტში პატრონის გვარი უნერია — გაბაშვილი, სახელი კი — პეტო.

უცნაური ქაღალები

„თეთრი ყორნისა“ არ იყოს, ყველაფერსა აქვს თავისი გამონაკლისი.

ერთ ჩემ მეგობარს ფოქსტერიერი ჰყავდა, სახელად დუდუ, მეორეს კი შავი ნიუფაუნდლენდი. წესით, პირველს (ფოქსტერიერს) ცხოვრებაში ყველაფერზე მეტად სორო უნდა ჰყვარებოდა, მეორეს კი — წყალი. ამათთან სწორედ რომ პირიქით იყო: დუდუ შუა ქალაქში ცხოვრობდა და, თუ სახლიდან გაიპარებოდა, პატრონმა უკვე იცოდა, რომ საბანაოდ ნაბრძანდა ფილარმონიის შადრევანში. ნიუფაუნდლენდი კი მტკვრის პირას აგარაკზე ცხოვრობდა და ცოცხალი თავით (თუ არ იხრჩობოდი და შველა არ გჭირდებოდა), თავისით, გასაგრილებლად წყალში არ ჩავიდოდა.

რა უცნაურია, არა?

დაოგლებული ქალღი

მარტოხელა მოხუცს სანუგეშოდ და ხმის გამ-
ცემად ქვეყანაზე არავინ ჰყავდა ერთი მასავით
მობერებული ძაღლის გარდა. მისი სიხარულიც ეგ
იყო და მისი დარდიც. ძაღლი ხომ ერთგულია და
გულის მაამებელი, მაგრამ მის გარდა არავის თუ
არ უხარია შენი შინ მოსვლა და შენი ამქვეყნად
ყოფნა, შენი სიხარულია მით უფრო. და თუ მო-
ხუცდი და დასალიერზე ხარ — დარდიცაა: — შენს
თვალებში მაცქერალს შენს მერე რა ბედი ეწევა...

ამ მოხუცმაც იდარდა და გადანყვიტა, მეზობ-
ლებისთვის დაეტოვებინა თავისი პატარა ოთახი
(ღვთის მადლით, ქუჩაში არ ცხოვრობდა) და თუ
რამე ებადა სხვისი მოსაწონი, ერთადერთი თხოვ-
ნით და იმედით, რომ მის ძაღლს არ გააგდებდნენ
და აჭმევდნენ.

ასეც მოხდა. მეზობლებმა ოთახი ჩაიბარეს, და
როდესაც მოხუციც ჩაბარდა უფალს, ძაღლი ორი
დღე გააჩერეს და მერე... ავი ენები, — მონამლე-
სო, — ამბობდნენ. მეზობლები უარზე იყვნენ, აბა
რას იტყოდნენ. მაგრამ ბევრმა ძაღლმა პატრო-
ნის ისეთი დარდი იცის, რომ მონამლვაც არ სჭირ-
დება...

გველი

ფერმკრთალი გოგონა და მისი უფროსი მეგობარი ტყეში დადიოდნენ საბუხრე შეშის მოსატანად. გოგონას მუდამ ღია სანდლები ეცვა, არაფრით არ იჯერებდა დახურულის ჩაცმას, სიცხე იყო და სცხელოდა, ცოტა ჯიუტიც იყო. იმ დღეს ტყეში შეაგვიანდათ და თავიანთ „ეტლს“, ფიჩხით დატვირთულს, უკვე შელამებისას მიაგორებდნენ. მეგობარს გულისყური გოგონაზე ეჭირა და უცნაური წინათგრძნობით სულ ფეხებში უყურებდა.

— ფრთხილად! შეჩერდი! გველი! — დაიძახა და გოგონამ ფეხი ჰაერში, ზედ გველის თავზე შეაჩერა. გვერდზე მიდგნენ და გზაზე გარდიგარდმო დაგრაგნილ გველს დასათვალიერებლად ჩაუსხდნენ. ბნელდებოდა, და სანამ გველი ბალახებში გასრიალდა, ზურგზე ქრელი ნახატი ძლივს გაარჩიეს. მეორე დღეს გოგონას დახურული ფეხსაცმლის ჩაცმაზე ხვენწა აღარ დასჭირდა, თვითონ ჩაიცვა და ითხოვა:

— დღეს ადრე წავიდეთ, შეშასაც მოვასწრებთ და ის გველიც კარგად დავათვალიეროთ.

შეშა კი მოზიდეს, მაგრამ გველი აღარ გამოსულა, ალბათ არ ეცალა...

დაილაპუ

წყნეთში, ფუფუნებაში (აბა როგორ!) ერთი მოვლილი კავკასიური ნაგაზი ცხოვრობდა. თავისი ცხოვრების შესაფერს ბევრს ვერაფერს ახერხებდა, ერთი იცოდა მხოლოდ — “Дай папу”-ს ეტყოდნენ და „ლაპუს“ გაძლევდა. ეგრე შერჩა კიდევაც “დაილაპუ” ზედმეტ სახელად. სამნუხაროდ, სხვა არაფერი იცოდა, არც ჭკუის, არც სწავლა-განათლების არაფერი ეტყობოდა, მაგრამ მაგისტვის ხელი არაფერს შეუშლია და პატრონმა იჩალიჩა თუ დაილაპუს დრო დადგა, დაილაპუ კინოში გაიჩითა — ფილმში გადაიღეს: თამაშობდა, ახოვნად მიდი-მოდიოდა და, „დაილაპუს“ რო იტყოდნენ, თათს ინვდიდა. წყნეთში, უბანში დიდად პოპულარული გახდა, პატივისცემა შეიფერა, ფერ-ხორცი კიდევ უფრო შეისხა. მაგრამ ისევ დაილაპუდ დარჩა, მისი ნამდვილი სახელი აღარავის ახსოვდა...

კრაზანები

მდელით, ბალახებში დიდ ღრმულს წავაწყდით, დიდი კარდალის ზომის. ბალახებს შორის აქა-იქ ფიჭები იყო მიმოფანტული. ღრმულს კედლებს ირგვლივ შემოშენებული ფიჭა შერჩენოდა, ფიჭის სახურავი კი ამოტრიალებული განზე ეგდო. ჩავიხედეთ. ღრმულში, არეულობაში, სამიოდე კრაზანა უაზროდ დაბოდილობდა, ხან აფრინდებოდნენ და ისევ დაკარგულებივით ნანგრევებში ტრიალებდნენ. შემზარავი იყო დარბეული სამყოფელი. რამდენ კრაზანას უნდა ეშრომა, რომ ასე, ფიჭებით შემოეშენებინათ და დაეხურათ თავიანთი „ქალაქი“ და ვილაცამ, ნებით თუ უნებლიეთ, ნაქალაქევად აქცია.

შემზარავი იყო და ტრაგიკულიც, თუ ჩვენებურ უბედურებას მიაგავსებდი...

ლაბრადორი ლაბრიკო

დიდი ოჯახის ნევრები დიდიან-პატარიანად დიდები იყვნენ, ზომით დიდები და კეთილები. ჭამა უყვარდათ ძალიან და ერთმანეთი. კიდევ ერთი ვილაც უყვარდათ — ლაბრადორი, ისიც დიდი, მსუქანი და კეთილი. სიარულისას უკანა ტანს კეკლუცად იქნევდა და სუყველას კუდს უქიცინებდა. კარგა ხანი ჰყავდათ ეგ ლაბრადორი, რომ ერთ მშვენიერ დღეს ოჯახის უფროს ფაშფაშა-ქათქათა ქალიშვილს ალერგია ეტაკა. ექიმებმა დაადგინეს — ლაბრადორისააო. ოჯახი საგანგებო საბჭოზე შეიყარა, — რა ვქნათ, საქმეს რითი ვუშველოთო. სხდომას ოჯახის მამა თავმჯდომარეობდა.

თავყრილობა იმ დასკვნამდე მივიდა, რომ სხვა საშველი არ არის, ლაბრადორი უნდა გავასხვისოთო. ბოლო სიტყვა მამისა იყო და თქვა კიდევაც:

— რაო, გავასხვისოთო? ალერგია შენ გჭირს თუ ლაბრიკოს? ჰოდა შენ გასხვისდი, დროა, 28 წლისას ცოტა დაგიგვიანდა კიდევც.

უფროსი ქალიშვილი გათხოვდა, სხვა გზა არ ჰქონდა. ლაბრადორი როგორც ცხოვრობდა, ისევ ისე საპატიო სავარძელზეა წამოგორებული. ოჯახში ისევ სიამტკბილობაა და შვილიშვილიც შეემატათ. ამასობაში ყველაფრის მოკირკიტე ამერიკელმა მეცნიერებმა დაადგინეს — ალერგია იმას არ ემართება, ვისაც — მუცლად ყოფნიდან მოყოლებული ან კატა ჰყავდა, ან ძაღლი, ან სულაც ბალახ-ბულახში გაიზარდა.

ასე რომ, შვილზე ოჯახს ცოტა დააგვიანდა, შვილიშვილზე კი ალერგიის შეყრის ვარიანტი არ არსებობს.

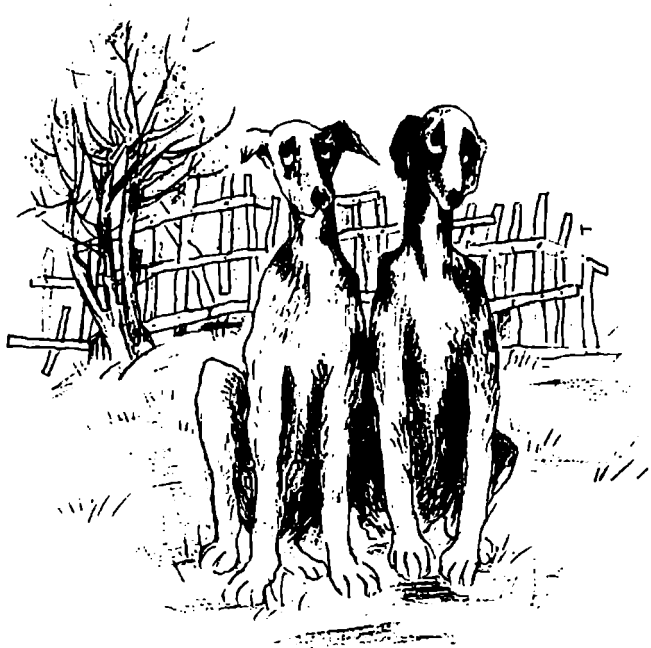
ორი მწევარი

ზამთრის პირზე ჩვენს მიტოვებულ სოფელს ორი მწევარი შეეკედლა.

ავტობუსიან, ავტომატებიან და ფანრებიან (ლამე ნადირი რო დააბრმავოს) მონადირეებს დაეკარგათ. ჩვენ კი იმის იმედით, რომ მოაკითხავდნენ, სამონყალოდ ხმელა პურს ვაჭმევდით - რა გული გაგიძლებს, სურიკატებივით წყვილად რომ დაგიჯდებიან, მალეზამოყრილები, ლუკმის მოლოდინში. არადა, მახსენდება ერთი ქალბატონის ამბავი.

რუსთაველის თეატრი ბაქოში იყო გასტროლებზე. ეგ ქალბატონიც იქ იყო, როგორც დასის ერთ-ერთი ხელმძღვანელი და მეუღლე ცნობილი მსახიობისა. თან, როგორც ყოველთვის, თავისი პუდელი ჰყავდა წაყვანილი. გასტროლები დამთავრდა, თეატრი თბილისში დაბრუნდა, ქალბატონი კი ბაქოში დარჩა... თავისი პუდელის საძებნელად! დაჰკარგვია. ქალბატონმა უცხო ქალაქში იმდენი მოახერხა, რო კარგა ხნის ძებნის მერე იპოვა, იმედი რო აღარავის ჰქონდა!

ჩვენ კი გვაქვს, გვინდა რომ გვეკონდეს იმედი, რომ ორ გამხდარ მწევარს გაიხსენებენ და მოაკითხავენ.

ზაზუნა

როდესაც რაღაცას წერ, პირველად ვისაც აკითხებ, ის შემთხვევითი არასდროს არ არის. შემთხვევითი არც ფერმკრთალი გოგონა იყო. გულსყურით კითხულობდა. ყოველ ამოხედვაზე თვალებში ვუყურებდი — რას ფიქრობდა. უცებ წამოიძახა:

— უფრო საშინელი ამბავი ვიცი! ოღონდ ვერ მოგიყვები, გახსენებაც არ შემიძლია!

მერე კი თავი ვერ შეიკავა და აკანკალებული ხმით ზაზუნას ამბავი მომიყვა:

— ეზოში, ბიჭები ბადმინტონს... ზაზუნათი... ცოცხალი ზაზუნათი... თამაშობდნენ! ზაზუნას აბურთავებდნენ!

ჩოგნის ყოველ დარტყმაზე სუსტი კრუსუნი ისმოდა. როდესაც ზაზუნას ბოლო ამოკენესა მიჩუმდა, დაღლილმა სპორტსმენებმა ზაზუნას კუდზე ბანარი მიაბეს და ცეცხლზე ნელა დანვეს.

ამ ამბის მოყოლა, ფერმკრთალი გოგონასი არ იყოს, მეც გამიჭირდა, მაგრამ არ მომეყოლა, არ შემეძლო.

ლეკვი

ახალი წლის წინა ღამე იყო. იანვრის დადგომას შესაფერი სიცივე მოასწავებდა. ქალაქი მიჩუმდა თორმეტ საათზე ერთიანი სროლის მოლოდინში.

„ალექსანდროვის“ ბალიდან ყმუილი მოისმა, არ იკლო, იმძლავრა და სასონარკვეთილ კივილში გადაიზარდა. ღამის სიბნელეში, ბაღში, ალვის ხეზე მიბმული ლეკვი განწირულად გაჰკიოდა, გათოშილი და შეშინებული.

პატარა გოგოს, მის პატრონს დაუსჯია – ლეკვმა თამაშის დროს ფანჯრის ფარდა ჩამოხია...

პატარა ციყვი

ქალაქის ქუჩაში ერთი ბენო ციყვი გამვლელს აეკიდა — ფეხდაფეხ მისდევდა.

კაცმა მოიხედა და დასაჭერად ხელი წაატანა. ციყვი განზე გახტა. ახლა სხვამ დაუპირა დაჭერა და ხელი სტაცა. ციყვი ამასაც დაუსხლტა.

— ასე არა, დაჭერა ასე არ უნდა, — თქვა ამის შემხედვარე მოსეირნე კაცმა და ციყვს გაშლილი ხელი მშვიდად გაუნოდა. პატარა თავისით შეხტა ხელისგულზე, სითბო იგრძნო, მოკალათდა და იქვე ჩაეძინა. დღესაც ეს თბილი ხელები უვლიან, თავისთან აცხოვრებენ და კოკო დაარქვენ.

მწევარი

ტახებზე მონადირე ორი მწევრიდან, ერთი ისე დაშავდა, ისე დაგლიჯა ტახმა, რომ მონადირეებმა, — მაინც მოკვდებო, — სახლში აღარ დააბრუნეს და იქვე ტყეში დატოვეს.

ერთი კვირის თავზე სანადიროდ წასულებს თავიანთი მწევარი უკანა გზაზე მოლასლასე შეხვდათ.

უეჭველია, გაიკვირებდნენ. დააპურეს, მოათბეს, თან გაიყოლეს, მაგრამ ნადირობისას ველარ დააკავეს, გაექცათ, და ამჯერად კი ნამდვილად შეაკვდა თავის მოსისხლე მტერს.

ნანადირივი ღათვი

კაცები ნადირობაზე საუბრობდნენ.

— მე კი — არა, არა ვნადირობ! ვერა, ვერ ვნადირობ! გამიტყდა, მაგრა გამიტყდა! დათვზე ვიყავით წასულები, კვალს დავადექით და მე შემრჩა. თოფი შეყენებული მქონდა, ხელი ჩახმახზე მედო, დავუმიზნე... იმანაც დამინახა... და თვალებზე თათი აიფარა!!!

— არა, არა, იმის მერე თოფი ხელში არა ამიღია!

ქვენარმავალი

ვარაზის ხევის თავქვეში, უნივერსიტეტის მხარეს, მტვრიან ასფალტზე წვრილი ქვენარმავალი პანიკურად იგრაგნებოდა — სამაგისოდ ჰქონდა საქმე, ქვის კედელს აწყდებოდა, ვარდებოდა, ისევ მიცოცავდა და საშველი არ უჩანდა. უნივერსიტეტიდან გამოცვენილი გოგოები გაასმაგებული ქალურობით გაჰკიოდნენ, ბიჭები გოგოების მოსაწონად გაასმაგებულად აგრესიულ ინტერესს იჩენდნენ. ხნიერი ქალი გაუჩერდა, გადაეფარა, არ მოკლათო, და ნაფოტის მიშველიებით მინაზე შეგდებას ცდილობდა. ქვენარმავალი ნაცრისფერი იყო, თავზე ორი ყვითელი ლაქა ჰქონდა. ქალს ხელის მოკიდების, ხელით მიშველების ეშინოდა, ვერ გაერჩია გველი იყო თუ ანკარა, და მაშინ გაიფიქრა, — რამდენი რამე ვიცი, ასე წელი არაფერში რომ არ გამოგადგება, და რამდენი არ ვიცი, გარდაუვალი და სასიცოცხლო.

თქვენ ხომ არ გახსოვთ, ყვითელლაქებიანი გველია თუ ხოკერა?

კნუტიები

— როგორი გადაყოლა იცით ქართველმა დედებმა, ჯარია, რა მოხდა, ვის არ მოუხდია, — მიუბრუნდა მძლოლი ჩანთებით დახუნძლულ ქალს.

ქართველმა დედამ ხმა არ ამოიღო, გული უჩქაროდა — მანქანა საჯარისო ნაწილს უახლოვდებოდა, შვილი დაინახა.

ანონილს სამხედრო ფორმიდან ხელ-ფეხი ამოჩრილი ჰქონდა, გალუმპულ კნუტიების გროვას გულში იხუტებდა და შიშველ ხელებზე ჩამონადენ წყალს ცრემლების ღვარი ემატებოდა.

...კნუტიები დასახრჩობად ზემდეგის კიკინებიან გოგონას გუბეში ჩაუყრია.

— კი გყოლიათ მისახედი, — ჩაილაპარაკა მძლოლმა და დაბნეულად მიმოიხედა.

მუიზარა ქალღეი

სააგარაკო დასახლებაში, ტყიან ბილიკზე პატრონი ორ მილეულ ძალს დაასეირნებდა.

უცებ ძალღეი შედგნენ, ყურები ცქვიტეს, აიჯაგრნენ და ყუფით ჩაბჟირდნენ.

ხეებს ამოფარებული ორი ჯარისკაცი იდგა, შემთვრალეი, ნითურები, იარალშეყენებულეი, ლულეებით ძალღებზე მიბჟენილი. ძალღებს უცებ ხმა ჩაუნყდათ, შიშით ადგილზე გაიყინნენ, პატრონს ველარ სცნობდნენ. ახალწვეული ჯარისკაცები ყოფილან, (რატომღაც?) დასახლებიწ ამბავი არ სცოდნიათ.

— სნავლებებია, ნუ გეშინიათ, ტყვიები „ხალასტოია“, — კმაყოფილებით განმარტეს ბიჭებმა.

— ნამდვილი ლმერთმა არ დაგაჭირვოთ, — უთავმოყვარო ლაციციტით „გაუგორა“ პატრონმა.

— გაიხარე, — ფართო, ავტომატიანი ხელგამლით დალოცეს ახალწვეულეებმა.

ჩენი კი დაგვიხეთქეს გულეი.

ნეტავ ასე მტერს თუ შეაშინებენ?!

ბოცვერი და კურდღელი

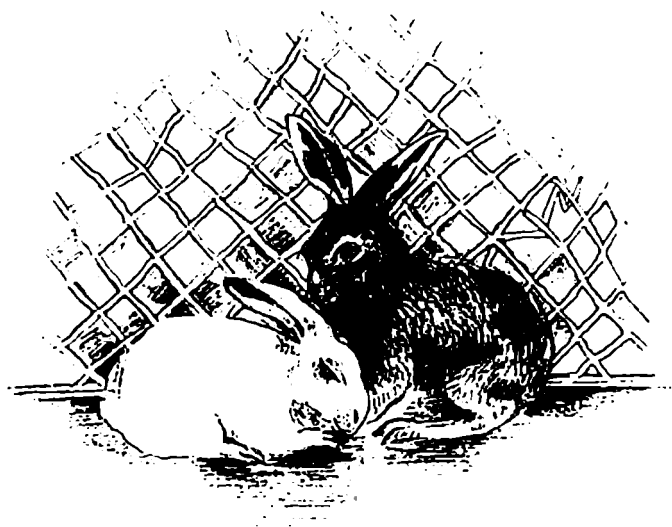
თეთრი ბოცვერი ეზოში მარტოდმარტო ცხოვრობდა. იცოდა თუ არა, პატრონი რისთვის უვლიდა და აჭმევდა, ვინ იცის, იწყენდა კია — ყურებდაცქვეტილი ჭამასა და ჭამას შორის უხალისოდ იდგა. ერთხელაც პატრონს კომბოსტოს ფოთლები ხელში შერჩა — ბოცვერი არსად იყო.

— ამნაირ შემოღობილში როგორ დაიკარგებოდა, უეჭველი მომპარესო, — გადანყვიტა.

ცისფეთვალემა გოგოს კი ეღიმებოდა. თურმე რიჟრაჟზე, უთენია ბევრჯერ უნახავს ტყის ნაცრისფერი კურდღელი ბოცვერს როგორ აკითხავდა, როგორ უხაროდათ ერთმანეთის ნახვა და თამაში.

— ნამდვილად ტყეში გაიპარა, კურდღელს ნაყვა, სწორედ იმ გზით, რა გზითაც კურდღელი აკითხავდა.

ერთად ყოფნა უნდოდათ და კურდღლის მოშინაურებას ასე არჩიეს.

დედა კალლი

ძუკნას ძუძუები პარკებივით ეკიდა, ფეხებში ებლანდებოდა. რვა ლეკვი დაბადა, რვავე გადარჩა, და რვა ძუძუ რძით გატიკნილი სიარულისას აქეთ-იქით დააბანდალებდა. თვითონ ნეკნებად იქცა. ლეკვებს დააპურებდა, სალამოსკენ ლასლასით, ყეფა-ყეფით ეზოს შემოუვლიდა, ქვეყანას თავის ამბავს გააგებინებდა და შუალამისას მეზობლის ეზოში იპარებოდა; იქ აივნის რბილ სავარძელში მიიძინებდა, ისვენებდა.

ეგრე ადვილია რვა შვილის გამოზრდა?!

ფრთხილი ჩიტი

ბუდე ცარიელი იყო, კომპის ხე კი ბურქად გაშლილი – მიგვავინცდა და არ ვერიდებოდით. მერე შავმა თუქსუსმა ძაღლმა, საათობით რომ იჯდა კომპის ძირში ერთ წერტილს მიშტერებული, მიგვანიშნა – ბუდეში ვილაცა დასახლდაო.

ტოტები გავნიეთ, ბუდე ბუდედ აღარ ჩანდა, ზედ დიდი ფოთოლი ეფარა. დედა ჩიტი ქვეშ იჯდა, ფოთოლი კი ალბათ მეუღლემ გადააფარა, დამალა.

არ გვენდობოდნენ, ეგონათ ჭკუით გვაჯობეს. რა ხიფათიანია ცხოვრება!

უიღბლო კატა

გაუბედურებულმა კატამ ბეტონით ამოლესილ ქალაქში მოახერხა და ჩიტი დაიჭირა. პირიდან ცალი ფრთა და ბელურის გაშეშებული ფეხები ეკიდა. ბედით გაოგნებული იდგა და იმას ფიქრობდა, რომელ მოფარებულში შეეჭამა ასე იშვიათი სადილი. იქვე მდგარმა ლაზლანდარამ (ქუჩაში შაურმას რომ ლეჭავენ) რეაქცია არ დააყოვნა და ეკოლოგიური თანაფარდობა აღადგინა...

აღბათ ჩიტები უყვარს.

ზარა

გზატკეცილზე ნაირ-ნაირი მანქანები სრიალ-სრიალით მიქროდნენ. ბედით კმაყოფილი სხეულები გადაჰქონდათ A პუნქტიდან B პუნქტში. პროგრესად მიჩნეული კომფორტი სიზანტეს ანანავებდა. კონდიციონერის უქონლებს სიცხე თავში უვარდებოდათ, დაგმანულ „წინნასულებს“ შურით თვალს აყოლებდნენ. ყველაზე არშესადარი კაბრიოლეტი არხეინად არაფრად აგდებდა არც პირველთ და არც მომდევნოებს. მცონარება სულებს იმკიდა.

ზეგანზე შოსე იალალებმა მორკალეს. მორკალეს და დააბრკოლეს. მშვიდი განდინებით უშფოთველად დაიღვარა ზღვასავით მოლივლივე ცხვრის ფარა. მხარზე სანვიმარგადაგდებული მწყემსები სახრეებით საპატრონოს ერეკებოდნენ. ფარლალალა ზურგჩანთებში უპოვრის საგზალი ელაგათ – უეჭველი ხახვი და შოთის ნაჭერი. მანქანის პატრონებს თვალს არ უსწორებდნენ, ჯიქურ არ იმჩნევდნენ მოჩქარე მგზავრების ზეგარდმო უკმაყოფილებას.

ვინმეს თუ გაახსენდა მწყემსის და ფარის ნამდვილიც და ალეგორიულიც, ვინმეს თუ აღეძრა თანაარსობა, ვინმეს თუ აუთამაშდა სილალე და თავისუფლება?

ცხელოდა.

კვიცი

სოფელს ღვევი ერქვა და ჯერაც ჰქვია. ვერეს ხეობაში მზის გულზე კარგად ჩანს, პატარაა. რასაც ხედავ, იმის ნახევარიც არ არის, ცოტა დარჩა, ერთი-ორი სახლი თუ შერჩება დროს – შიფერია-ნი, ბლოკით ნაშენები. დანარჩენს, ქართულს, ძველს – კრამიტის სახურავები ჩაქცეული, საბჭუნები ლავინებივით ამოჩრილი, ხის აივნები გადაქანებული, რიკულები დამტვრეული, ჩუქურთმები ჩამოცვენილი. წინათ მობიბინე პურის ყანები სარეველამ დაფარა, ბალები – ჯაგნარმა. სოფელს შებერებული, კავიანი დედაბრებილა ინახავენ მთვლემარე სოფლის მილეულ სუნთქვას.

მოულოდნელად შორს ჭიხვინი გაისმა, შემტევი, უცხოოდ, შეუფერებლად. კვიცი დახტოდა, დარბოდა ტლინკების სროლით, თავის კუდს დასდევდა, სიცოცხლის სიხარულს ვერ იტევდა.

მწარედ გამელიმა; ეგების იმიტომ ვხედავ ღვევს ასე სანყლად მიმავალს, რო ორივეს ერთი, რღვევის დრო დაგვიდგა.

ამ კვიცის კბილას კი, სხვას, გულისფეთქვა იქით გაახედებს, თრიალეთის, კავკასიონის, სოფლის გადაღმა.

ცხოველები

მშვიდობიან დროს ამისთანა ფიქრები ცოტა ნა-
ძალადევი, ყურით მოთრეული გგონია.

და, აი, ომსაც მოვესწარით. იმერული ოდის
თავზე ძალზე დაბლა ხუთმა ვერტმფრენმა გუგუ-
ნით გადაიფრინა. ავტომატის კაკანი გაისმა. ზედ
ყურთან, დიდი, შემფრთხალი ფრინველის ფრთის
ნიავი ვიგრძენი. ამდენი წელია ჩემს ბაღში ამხელა
ჩიტი თვალით არ მინახავს. თურმე... და ის ფიქრე-
ბი, მშვიდობიან დროს ნაძალადევი რომ გგონია,
მართებულად დამიბრუნდა.

ჩვენს მიერ, ჩვენივე, ადამიანების ატეხილი
ომების დროს, ვინმეს თუ მოუცლია ყოვლად უდა-
ნაშაულო ჩვენი თანამაცხოვრებლების მსხვერპ-
ლი დაეთვალა: რამდენი ფრინველი, ბელი თუ შვე-
ლი, რამდენი შინაური თუ გარეული...

დასასრული

საქმის დასაწყისი ჭირს და დასასრული, შუაში კი სიტყვა თვითონ გპოულობს. ამიტომაა, რომ დაწყება ეპიგრაფების ავტორებს მივანდე, დასასრული კი თავისით მოვიდა.

— ქალბატონოო! - მომესმა ღობის გადაღმიდან და ჩემი ორი ძალღი ისტერიულად აყეფდა.

— კოლას შვილიშვილი ვარ!

ჭიშკართან თავჩალუნული, სუფთად ჩაცმული კოლას შვილიშვილი იდგა, სადავით ჩალისფერი ცხენი ეკავა, ცხენი გამხმარ ვაზის ფოთოლს ნინკნიდა, უნაგირზე ბრეზენტის ხურჯინი ეკიდა, შიგ ხაჭო და არაჟანი ელაგა. ერთმანეთი მოვიკითხეთ, ხაჭო და არაჟანი ვიყიდე და ჩემს ამბებს დასასრულად ჩავუთვალე.

ღმერთო, ნუ მომიშლი ცხენით მომსვლელ თავჩალუნულ ბიჭს, ბაბუამისის ნაამაგარ რძეს და ხაჭოს. სუპერმარკეტებისა და მერსედესების დროს რა მყიდეა, რა მსხვრევადი, რა ძნელი შესანახი თავჩალუნული ბიჭი და ჩალისფერი ცხენი — ზედ გადაკიდებული ხურჯინით.

გადამცდარნი

„ყოველთვის მოიძებნებიან ადამიანები, რომლებიც ამტკიცებენ, რომ ყველაზე უარეს საუკუნეში მოუწიათ ცხოვრება. ვერ ვიტან ასეთ ლაპარაკს. არ ვიცი, რა არის პროგრესი, მაგრამ ის ნამდვილად ვერ გაგვიადვილებს უმთავრესს — ამქვეყნად ჩვენი სულის გადარჩენას...“

რობერტ ფროსტი

«На тех весах вздох и слеза перевесят расчёт и умысел».

Венедикт Ерофеев
«Москва-Петушки»

სოჭო

შინდის ხის ქვეშ, ნაყარ შენითლებულ შინდებში ულამაზესი ხოჭო ეგდო – დიდი, შავი, ცისკრის ფერებით ბრჭყვიალა და მოლივლივე – ბუნების ულამაზესი სამკაული, გულზე დასაბნევი. მივაშტერდი, გაქცევას არ აპირებდა, უჭირდა, ფეხები ულვაშებში ებლანდებოდა, ან ვინმემ ავნო, ან მისი დრო დადგა. ნამოვიყვანე, სათვალის ბუდეში ჩავსვი, და გულზე მიბმის მაგივრად, გულით მივებო. ორი ფეხის პატრონმა რა თქვას, თუ ექვს ფეხზე მავალს გავლა ასე უჭირს. ექვსი ფეხის პატრონმა რა ქნას, ფრთებიც რომ საფრენად აქვს და აფრენა კი არა, სათვალის ბუდის სიგრძე ვერ დაუძლევიან.

როგორ ერთნაირად უდარდელად მოვდივართ, და როგორ ერთნაირად გვიჭირს წასვლა, რა აუტანლად გვიჭირს, როგორ არ ვნებდებით, ვიბრძვით, არ ვჩქარობთ...

თითქოს ადვილზე ადვილია დახურო სათვალის ბუდე, არ უყურო ხოჭოს, ზღარბს, მათხოვარს, აარიდო თვალი ინდოელ თუ ჩვენს გაჭირვებულს, არ გააკარო გულს სხვისი სიბრმავე თუ არასრულყოფილება – გახისტდე, გაჯანმრთელდე, მაგრამ არ გინდა ეს უმძაფრესი მოიკლო – სიბრალული. სიბრალული და სიყვარული ხომ ერთია.

...და უყურებ ბუნების ამ უძვირფასეს სამკაულს.

სოფელი

ახალ ადგილზე თუ დასახლებულხართ? სულ ახალზე? პირველ ერთი-ორ ენთუზიასტს ფრთხილად მოყვება კიდევ სამი-ოთხი, მერე აუჩქარებენ, და აი სოფელიც! ნელი-ნელ ირკვევა ვინ ვინ არის – ხასიათებით, თორემ სამსახური ქალაქისაა (თუმცა ხასიათიც). მაგრამ აქ, სოფლად, ჯერ ხასიათებია. აგერ, პირველი უფრო მტაცებელი ყოფილა, ვიდრე პიონერი, მეორე — უფრო წვრილი მანაკი ვიდრე მევიოლინე, ის ცუდლუტი — დიდი პოლიტიკოსი, აგერ მსახიობად რომ არ ვარგა — ჯიგარი ყოფილა, ის ხელმრუდი, ეს ბაცაცა, ის ბოზი, ეს ფეთხუმი, ეს კი, ხევისბერობას რომ ჩემობს უფრო ხევის ახვარია, და ა.შ. ეს ყველაფერი კარგი, მაგრამ სანამ სოფელში ერთი გიჟი მაინც არ გამოჩნდება, იგულისხმეთ, რომ ოფიციალურად სოფელი – სოფელი არ არის. აბა უმაგათოდ (ქალაქს და დაბას აღარ ვამბობ) თუ სადმე გინახავთ სოფელი?!

და აი, გვეშველა, გამოჩნდა!

ახლა მოდი შორს ნუ წავალთ, თუ ვინ არის გიჟი, რის აქეთ გიჟია, რის იქით – ნორმალური. ეგ ჩვენ კი არა, დიდ ფილოსოფოსებს და ამა ქვეყნის განმჭვრეტებს ერთიანად ვერ დაუდგენიათ.

მოდი შევთანხმდეთ: გიჟი ის არის, ჩვენ — მე და შენ — რომ არ გვგავს. საქციელით, თორემ იმის იქით დავიბნევით.

არა გვგვანან, და მორჩა!

კაკლის ჩიტი

მაინც რა დრო იყო! ახლაც შემოგვრჩა, - კვირა-ობით აქა-იქ „მანონი, მანონი“ - გაისმის, ან უთენია - „ბულკი, ბულკი“, მაშინ კი რას არ გაიგებდი:

- მანონი, მანონი! (ხომ ვთქვით).
- კარტოშკა, კარტოშკა, კარტოფილი!
- ლელვი, ლელვი!
- ტაჩი ნაჟი ნოჟნიცა!
- ბატი-ბუტი, ბატი-ბუტი!
- ბოთლებს ვიბარებ, ბუტილკა საბირაი!
- ყვაილების მინა!
- ცოცხი, ცოცხი!

ხანდახან უცნაურსაც შემოგთავაზებდნენ: მატყლის ჯოხები, მატყლის ჯოხები! გაიხედავდი - პატარა, ხმელი, ვერცხლის წყალივით მოუსვენარი, ჭროლა მოხუცი, მხარზე გადებული, კონად შეკრული ჯოხებით.

— მატყლის ჯოხები არ გინდა, ქალო?! ეხლა დავჭერ, კარგია. არა მცნობ? კაკლის ჩიტი ვარ, წყნეთელი. ისე მოგცემ, აიღე!

კარგა ხანს ალაოდ მეგონა. შუა ვაკეში რის მატყლი, რის ჯოხები, რის კაკლის ჩიტი! მერელა გავიგე: მართლა წყნეთელი ყოფილა, ჩვენ გვცნობდა და ჩემს რძლობასაც, და მართლა “კაკლის ჩიტი” იყო - სოფელმა შეარქვა. ხეებზე ძრომიალი უყვარდა სიგიჟემდე, ხიდან ხეზე დაფრინავდა, კაკლის ბერტყვაში ბადალი არა ჰყავდა, თავი ამით მოსწონდა. ოჯახიც ჰქონდა, ვაჟებიც ჰყავდა, მაგრამ ხეებზე ძრომიალს არ იშლიდა - კაცი იყო და საქმე ჰქონდა. ძაან სიბერეში ტოტმა უმტყუნა, მიზიდულობის ძალა ვერ დაძლია... სული კი ნამდვილად ცაში აფრინდებოდა.

დავნა

ჩვენებური ბაზარი, ჭრელი, ფერადოვანი, ხვავიანი. გულს გიკეთებს, დოვლათი იმედისაა, გადაზამთრების. მოვაჭრეებიც აქ იხსნიან სოფლის შეგინებას, მათ ხელში ხარ, გმართავენ, გეპაექრებიან. თავისას ვინც უზის, უფრო მორჩილია — ოფლმა სიკეთე იცის, სხვები უფრო მედიდურად დაუთმობლები. ყველას თავის ხასიათი აქვს, თავის ელფერი. ხილის რიგში მზე არ ჩადის, ზაფხული არ იწურება. ანათებენ მზით დამრგვალებული ხურმები და ბრონეულები, ლიმონის ხორკლებზე ნერწყვი გიმჟავდება, ხალისი გეძლევა. ბოსტნეული უფრო დემოკრატიულია, მინიერი, თვითონაც და გამყიდველიც უფრო დამყოლია, უფრო არასანაძვისხეო. ჩირებში რატომღაც ორი ქარვასავით რუსი მეფობს — ბაზრის თვალი, ბაზრის მშვენება; სანელებლებს კი უფრო თავნაკრული ოჯახის დედები უძღვებიან. ხორცის მხარეს არ უნდა გაიარო, თუ ანგელოზური გინდა შეინარჩუნო. იქ ყველაფერი სისხლზეა დამკვიდრებული და ყასბის უპირატესობაზე. ხორცს ქალები არ ვაჭრობენ, მხოლოდ ქათამს. ცოტა იუმორი გინეკოლოგიურად გაპარჭყულ დედლებს შემოაქვთ, ყვითლად ცხიმიანს, კანგადამსკდარს. ისევ ყველის რიგი სჯობს, ქათქათა და მშობლიური, ყველა კუთხეკუნჭულის სახე და მადლი. აქ ქალი და კაცი ერთია. მაგრამ თუშურს უფრო კაცები ვაჭრობენ, სულგუნს — ქალები. აი, სოფლის კვერცხებს, კალათაში ჩალაგებულს, კაცი ეჯდეს, ეგეც იშვიათია. ჩვენებური ჩურჩხელები, ტყლაპები და სა-

წებლებიც უფრო სადედაკაცოა. რა უსახსროდაც უნდა იყვე, ბაზრის ბარაქა მაინც უკეთეს გუნებაზე გაყენებს. დახლებს შორის მოფუსფუსე მათხოვარიც აქ მარტო არ არის, ხალხში ირევა, არ დაიკარგება. და უცებ ბინძური კიბის თავზე, ყველის დახლს ზურგით მიყუდებული, მინაზე მჯდომი კაცი ხიჭვივით გატკენს. ნამეტანი ჩრდილშია, ნამეტანი უსიხარულო. თვალს აარიდებ, გასცდები და გეძახის! სახელს გეძახის! ბაზრის დემოკრატიზმსაც აქვს თავის საზღვრები, მით უფრო, არც ბაზრის დირექტორის გამტოლებელი ხარ. ჩერდები და სცნობ, გიცნობს, ბურკაძეა, შენი სოფლიდან, შენი იმერეთიდან. სამათხოვროდ არა, სავაჭროდაა ჩამოსული, წინ უწონადი ტომარა უდევს, დაფნის ფოთლებით სავსე, ზედ დაფნის ტოტი, ლამაზი და სიმბოლური. ყველანაირი ეკალი, შიდა და გარე, ჩამოგეყრება, ერთნი ხართ სოფლის და ბაზრის წინაშე. დიდ, გვირგვინად ჩანულ დაფნის ტოტს გჩუქნის, პერგამენტივით პრიალას, და ერთმანეთს ემშვიდობებით.

სოფელში რახანია არ ჩავსულვარ, არც ჩემსკენ ველოდები ბურკაძეს. დაფნის გვირგვინი სამზარეულოს კარადის თავზე მტვრით გაფერმკრთალდა, უფრო ალიგიერის საკადრისი.

რა სისაწყლეთა.

მედუდუკე

პლასტმასის კრამიტით გადავლილი სიღნაღი, პიკასო და ცაში ჩაკარგული ალაზნის ველი — როგორი მოსარიგებელია?! ინყენ და ალაზნის ველს შერჩები. და ამ დროს — მუსიკოსები. ჩვენებურს, ქართულს, „დედიკოებზე“ მღერიან. უფრო ინყენ. ორატორია გირჩევნია. ოფიციალტებივით გემსახურებიან, ვაჭრულად გაფასებენ, შაბაში სჭირდებათ — მაგათი ხელფასი ხარ. ეგუები. ალაზნის შვილია, ეგებ ეგ გერჩივნოს. გადამხდელი ჰყავთ — ახალგაზრდა, ერთი-მეორის პირზე მკოცნელი, ხელგაშლილი დედიკოების შვილები. ალაზნის სივრცეს ეგენი არა — შენ არღვევ. შენ არ უხდები მედუდუკეს, ცხვირ-პირ გაჟიჟინებულს, ტკიპივით ჩასხმულს. შენ არც გიყურებს, უკრავს, დუდუკს სეგმენტებად შლის, ზედ ღვინის ჭიქას დგამს, ისე უკრავს. საცირკოა, ილეთია, შვილები ჰყავს, ცოლი, დედიკო. ალაზნის ნიჭი დრომ ჩაყლაპა, ვაჭრობამ — ბგერა. უკრავს, ფორტეზე ნყდება. ჭიქა უტყდება, ღვინო ესხმევა. იმეორებს და იმავე ფორტეზე კივილი გამოსდის. კივილი შენია, შენი სიღნაღის, შენი ალაზნის შვილის. ძალიან გიყვარს, კუბიზმს გირჩევნია.

„ხევისბერი“

თავში ხევისბერობა ვახსენე. სოფლის ახვრობას რომ უფრო ჰგავდა. ტიპი კაცური ჩანდა, პირველი სახლდებოდა, ტყეში, უგზოობაში. სიკეთეს სატყუარასავით ხმარობდა საჭირო მეზობლების მოსათაფლავად. კიდევაც გამოსდიოდა, სანამ გაუგებდი — ერთ სიკეთეს ორ ქვეშქვეშა ბოროტებას რომ მოაყოლებდა. სამსაც, თუ მოახერხებდა. მოკლედ, სიკეთე რომ ემეტა, ანგარიში გაგვისწორა.

სოფელი ნასოფლარზე გაშენდა. ალაგ-ალაგ ღობე-ყორე შეხვდა ზოგიერთ ბედნიერს. ზოგს წყაროს ძარღვი შიგ ყურის ძირში. რა თქმა უნდა ხეებიც. უმეტესად კაკლის ზორბა ხეები, აქა-იქ ქლიავი და კომშიც. მოკლედ — კაკლები. ბევრი იყო. ზოგის ეზოშიც, ზოგიც შორი-შორს მიმოშენებული. ზოგი შუაგულ მდელოზე, ზოგი ტყის პირას. ერთ დღეში სუყველას ვერ შემოურბენდი. თან ვერ ნაილო დალოცვილმა დამრგველმა! და ამ ჩვენმა ხევისბერმა კაკლის ინტერესი რო შეატყო „სამწყსოს“, საჯაროდ განაცხადა:

— ის ხეები (კაკლის), რომლებზეც სარია მიყუდებული — ჩემია, სოფლად ეგრეა.

მერე შევამჩნიეთ, მიყუდებული ყველას ჰქონდა. ხევისბერს მიმოქცევაზე კანონთან თოთო მიამიტის შეუხებლობა არ ეტყობოდა. ამიტომ უფრო უნდა გვევარაუდა — ან გიჟი იყო, ან გიჟებად გვასალებდა. არჩევანით ორივე ვარიანტი უნდა გაგვხარებოდა.

სოფელს გიჟი ევლინა.

ქრისტიანობა

ფარავანი დიდია, მშვიდი, ყველას განბანს, მონათლავს: ქართველს, სომეხს, დუხოპორს — ცივია და განურჩეველი.

ქრისტიანობა! ხალხში დარბის, ირევა, პრინციად ქცეული მდაბიო. იფერებს, უხდება ტანზე შავები, თეთრი ფეხსაცმელი, თეთრი შლაპა. პლასტიური, გრაციოზული, გრძელი მკლავები, თხელი მტევნები, თლილი თითები, ნუშის თვალეები შავი, წყვილი, და თეთრი ცხვირსახოცი.

ქრისტიანობა! ტრაპეზი: ჯური, ჰაცი, პანირი, გინი. ვაზის ფოთოლი და ტოლმა, ტოლმა. შია, ტოლმა მუშტში უჭირავს, მკლავებზე ცხიმი ჩამოსდის, ტოლმიანი თითით ცხვირს ინმენდს, ფრჩხილები შავი, სახე ცხიმიანი, თეთრ შლაპას იხდის, მრგვალი, არიული თავი, შავი თმა, ტოლმიანი ხელით თმას ისწორებს, სცივა, გალურჯდა, ვერ გრძნობს, მიჩვეულია, ფეხსაცმელს დახედა, თეთრი ცხვირსახოცით გაინმინდა.

ქრისტიანობა! დღეს პრინცი, ხვალ მდაბიო! ისევ სანაგვე, ცარიელი ბოთლები, სიცივე, უღიმღამო ქალაქი, ლოთი დედა. არც თეთრი შლაპა, არც თეთრი ფეხსაცმელი, არცა ტრაპეზი, არც ვაზის ფოთოლი, არც თეთრი ცხვირსახოცი.

ქრისტიანობა!

ფარავანი დიდია, ცივი და განურჩეველი, ყველას განბანს, ყველას მონათლავს, ყველას დაიტევს.

ბავშვთა სახლი

ბავშვთა სახლი, მისი ბინადრები...

ვყოფილვარ, მინახავს....

ერთს ვიტყვი მხოლოდ.

ბავშვთა სახლში ან არასდროს არ უნდა შეხვიდე, ან თუ შეხვალ, რალაცა უნდა მოიმოქმედო, ან ისე უნდა დაიმდულრო, რომ სტიგმატები დაგემართოს, სხვისთვის უხილავი, შენთვის მოუცილებელი, უმაქნისობის საზღაურად.

რაული, ბიძინა, ტყუპები ანი-თეონა, მარიამი, ბაკური, რაული...

გეთლემის ვარსკვლავი

მოკლეა ჩვენი მეხსიერება. ერთი თაობის წყვეტაა საჭირო, რომ ყველაფერი დროს ჩაბარდეს. ტოპონიმები თუ შეგვინახავენ წარსულის კვალს: შახტსტროი, იმელი, ანდროპოვის ყურები, კიროვის პარკი – იმ დროის კვალია, როდესაც კიროვი ვინ იყო, ბავშვმაც კი იცოდა, და იოანე ღვთისმეტყველი მაშინდელმა კი არა, ბევრმა დღევანდელმა მორწმუნემ ნათლად არ იცის.

სწორედ იმ დროს იმელის შენობასთან ანდროპოვის ყურების მიმართულებით ქალი მიდიოდა, წელში მოხრილი, ზურგზე ჯვარმოკიდებულივით. პირველ შეხედვაზე ეგრეც იფიქრებდი, ჯვარი გეგონებოდა, და ჯვარიც იყო – დამბლადაცემული შვილი. ყველა დროის ნორმალური ობივატელი ზურგზე კაცმოკიდებული ქალის დანახვაზე ავარიას, უბედურებას იფიქრებდა. ასეც ფიქრობდნენ და მანქანებს უჩერებდნენ. ქალი მანქანაში არაფრით არ ჯდებოდა. მადლიერებით უარს ამბობდა. რუსი იყო და რუსულად პასუხობდა:

— Спасибо, сынок! Недалеко иду, к Иоанну Богослову, сказали, близко это.

რუსთაველიდან კიროვის პარკამდე რა გაუჭირვებდა (სადაც თურმე იოანე ღვთისმეტყველის ეკლესია ყოფილა), როდესაც შუა რუსეთიდან ასე, ფეხით, შვილმოკიდებული მოდიოდა. მოდიოდა წმინდა ადგილებში, წმინდა ტაძრებში, ლოცვა-ვედრებით, რწმენით სასწაულქმედი ძალისა, იმედით შვილის ფეხზე დაყენებისა.

— Где придется сынок, спим на паперти. А хлебушек? Люди добрые везде есть. Христос

за нас понёс и мы снесём. Храни вас Господи!
ასე დაგლოცავდა, და გზას დაადგებოდა, თავისი
ცხოვრების გზას. ასეთი ტერტულიანესებური აბ-
სურდი რწმენისა ან რწმენა აბსურდისა თუ შეგაძ-
ლებინებს შეუძლებელს, თუ დააყენებს ფეხზე
დამბლადაცემულს. ჩვენ კი იმ დროშიც და ყველა
დროს, შეგრძნება გვექონდა, რომ იქით, მთის გა-
დაღმა არ გვახედებენ. და ეს „მთის გადაღმა“ —
ცა ყოფილა ჩვენს თავზე და ცაზე ბეთლემის ვარ-
სკვლავი.

დანაშაული

მონესრიგებულია ქალაქი პარიზი, სულს მოთქვამს ჩვენგან ჩასული, მოისვენებს, თითქოს შენ გინყობენ ხელს მტკივანის მოსაშუშებლად. ზიხარ განცხრომით ავტობუსში და მგზავრებს ათვალეირებ. და მაინც გერღვევა მყუდროება, აქაც ყოფილა ავადმყოფობა და სიკვდილის აჩრდილი – ავტობუსი ჩერდება, და ამოდის ახალგაზრდა კაცი, ძლივს ამოდის, ძლივს იმორჩილებს თავს, ძლივს სუნთქავს, ძელზე ხელს იშველიებს, ჯდება და ხედავ – მიტკლის ფერი ადევს, ჩაცვენით თვალეებში აღარც იმედია, აღარც შველა, ცივი ოფლი ასხამს, მოდუნდა და მითვლიმა. სულის მოთქმას კონტროლიორი ურღვევს, თავზე ადგება და მხარზე შეჯანჯლარებით მგზავრობის ბილეთს ითხოვს. კაცი მუდარის მზერით ხელებს შლის, და გესმის, არც ბილეთი აქვს, არც ფული, არც შეპასუხების ძალა. კონტროლიორი ულმობელია, როგორც ბედისწერა. ვაი, რომ ენა არ იცი, სიტყვას ვერ ჩაურთავ მგზავრების გამოსარჩლების მომლოდინე. ავტობუსი დუმს, პარიზელები გიყურებენ და ვერ გხედავენ, მარტო სამართლის მკაცრი ხმა ისმის და თავის მართლების ჩურჩული. არაფერმა გაჭრა, ბოროტმოქმედი გაჩერებაზე ჩაათრიეს. ავტობუსი ისევ დაიძრა, პასტორალური წესრიგი აღსდგა.

თბილისი მომენატრა.

გიჟი მარინა

სოლოლაკის ქუჩების გზაჯვარედინზე, მანქანების სავალ გზაზე ზის ქალი, სახლიდან გამოტანილ ზურგიან სკამზე, მხედარივით ფეხგაშლით შემომჯდარი.

ცალი ხელი კვერთხივით ყავარჯენს ეყრდნობა, მეორე — ლარივით გასწორებული მათხოვრობს, უფრო „მოთხოვრობს“ („მოთხოვნის“ სემანტიკიდან გამომდინარე). გზისგასაყარის მესაზღვრეა, მეხარკე, ცნობიერი და ურცხვი. სირცხვილისაგან სახენაფარებული მათხოვრობა, ფერხთ ბეჭდური ასოებით დაწერილი ახსნა-განმარტებითი ბარათით, მარინას არ ეკადრება, არც სჭირდება — ყველამ იცის ვინ არის „გიჟი მარინა“. ჯერ კიდევ ბევრს ახსოვს კინოთეატრის სიბნელეში მისი გოეთესებური შეძახილი — შუქი აანთეთი ანთებული შუქი და შუაგულ დარბაზში ქალი, ღვინით სავსე ჭიქით ხელაღმართული, ახსოვთ მისი დამლოცველი სადღეგრძელო, ისევ შეძახილი: ეხლა ჩააქრე! ჯერ კიდევ ახსოვთ მისი ბოზობაც. საზღაურისას კი თვითონ მოგიყვება გზაგამოვლილის დიდაქტიკური სიბრძნით.

მისი თანამდევნი მის თანამოღბინეებს თუ ახსოვთ, თორემ ღერძული ფეხმოტეხილსაც არ გასტყდომია.

ამაყია, შეუვალნი თუ მართლა გიჟნი?

მანი, მანი

რომ შეხედავ – თავგია, სუფთა თავგი, ყველაფრით ნაცრისფერი. ეგრე გეგონოს! ასი წელი ყოველ ქუჩაში გასვლაზე, სულ ცოტა ორ-ორჯერ მაინც ნახავ, ერთი – სახლიდან გასვლისას ნახავ, მეორე – სახლში დაბრუნებისას ნახავ. საერთოდ თუ არ გადიხარ, ფანჯარაში არ უნდა გაიხედო – ნახავ. ამოჩემებული თუ ჰყავხარ, შანსი არ არის, არაფერი არ გიშველის, ვერ დაუძვრები – დაგინახავს, დაგიმიზნებს, დაგეტაკება, – მანი, მანი, მანის გაიძახის და შენ ცხვირთან თავისი სამი თითის მოძრაობით გითარგმნის.

ამ სიტუაციიდან ორი პოზიტიური გამოსავალი არსებობს:

შენთვის – თავგმა ინტერესების სპექტრი რომ გააფართოვოს, უცხო ენას ისწავლი.

თავგისთვის – შენ ფული რომ აძლიო, თავგი წელში გაიმართება.

მოცემულობებიდან გამომდინარე, ინვერსია ვერ ხერხდება. ერთი რამე კი აშკარაა – თუ მოქალაქეობა არ შეიცვალე, ან უბანი მაინც, ნევროზს აკვიდებს!

მანი, მანი, მანი, მანი!!!

ზანგი

ვარაზისხევის აღმართზე თუ წითელი აგინთო, ვერ გაასწარი და მანქანა გზაჯვარედინზე გაგიჩერდა, უცნაურს დაინახავ – ზანგს. პანტერის ტყიური მოძრაობით მანქანებს შუა ხელგანვდილი ცეკვა-ცეკვით დადის ზანგი, ხვანცალებს და უცებ ვერ ხვდები, რა უნდა. ჩვეულებრივად აცვია – ჯინსი, მაისური, ფეხშიშველობაც მისთვის ბუნებრივი გგონია.

გაჭირვებულს არა ჰგავს, არ თამაშობს, თავს არ ისაწყლებს და ხვდები, ზანგობისას ითხოვს. შოკოლადისფერ სახეზე ვერანაირ ემოციას ვერ კითხულობ, შენც არანაირად არ ლელავ, გულგრილი რჩები და ერთს გაიკვირვებ – სად უჭირდა ამაზე მეტად, სამათხოვროდ რომ ჩვენთან ჩამოვიდა.

უფრო შენსას ფიქრობ, შენი ქვეყნისას.

რა უსაშველოდ გრძელია გზა მათხოვრიდან პრეზიდენტამდე!

ბარდევი

ფაქტობრივად, კონცერტი იყო, მიუხედავად იმისა, რომ ყველა ყველას იცნობდა – ბარდი-მომღერლებიცა და მსმენელებიც. უბრალოდ თავი მოიყარეს. ყველა ბარდი გიტარის თანხლებით მღეროდა საკუთარ სათქმელს. ზოგის მუსიკა სჯობდა, ზოგის ლექსები, ზოგისას ორივეს არა უშავდა. ამ ბარდისას კი ვერაფერს გაიგებდი, მარტო სტროფის ბოლო სიტყვას თვლიფინებდა, დანარჩენს ერთიანად ყლაპავდა:

..... .ЛЮБЛЮ
..... .ПОЮ
..... .ЛЮБОВЬ
..... .ТВОЮ

აზრს რომ შეეშვებოდი, დააკვირდებოდი – უკბილოა, ელემენტარულად ცარიელი აქვს პირი. ძალიანსმევა მარტო ბოლო სიტყვას ყოფნიდა. გაღიზიანდებოდი, ჯერ პირს მოუაროსო, მერე — ასეთ დღეში საერთოდ რა ამღერებსო, მერე დანტიისტის ნიხრი გაგახსენდებოდა, მერე შეიბრალებდი, ამასობაში სიმღერაც მორჩებოდა. ამოისუნთქავდი, ამისთანა უსახსროს ბევრს არ ემღერება, ფონს გახვედი, გგონია. ამასობაში გაიხედავ, კიდევ ერთი მღერის, ახლა ბარდი ქალი. ამის სიტყვა არც ბოლოში ისმის, არც თავში, ერთი მთლიანი აუმიია. ახლა უკვე შემზადებული ჩააცქერდები პირში: თურმე კბილები კი აქვს, მაგრამ რომ არ ჰქონდეს, სჯობს კბილების თანწყობით იგივე ძვირადღირებული დანტიისტები ფსიქიურ სრულყოფა-არასრულყო-

ფას ადგენენ თურმე. აქ დიაგნოზი დასმული იყო. კბილები ენას (როგორც პირის ღრუს კომპონენტს) ტოტალურად უშლიდა, ამასობაში დედანასაც ერხეოდა. პლუს ამას, ქალი გაჭირვებისგან წრიულად თვალებს აბრიალებდა და დამხრჩვალევით ჰაერს ყლაპავდა. სიმლერისთვის აღარ გეცალა, რითი მიშველებოდი — ფიქრობდი. ამას უკბილო ბარდი დაგასწრებდა და დიდი მოფერებით მიკროფონის შნურს გაუსწორებდა. გულმტკივანს ნაკლულებზე ამდენი ირონია არ გეკადრება, მით უფრო, მსმენელს, მაგრამ რო გაიგებდი, რომ ეგ ორნი, უკბილო და კბილებიანი, საყვარლები ყოფილან, რომ სიმლერითა და სიყვარულით ერთმანეთს ამ ქვეყანაზე ყოფნას შველიან, დაფიქრდებოდი და ჰოლივუდური კბილების თანწყობას, რამე რო იყოს, დასთმობდი...

ჯიგარი

დედამისს ღორი უყვარდა სუფრაზე. სუფრის თავშიც. ღორის „ხალადეცი“, ღორი მოხარშული (ტყემლით), ღორის მწვადი (უტყემლოდ), ღორის თავი ბოლოკით. ახალი წლის სუფრა ღორის გარეშე არ სწამდა. თანაც „რასაც შეჭამ შენიაო“, და საუკეთესოს ითხოვდა.

ჯიგარი დედის სიყვარულით იღვწოდა. 20 აგვისტოს ცხრა მთას იქით სოფელი მონახა, ღორების ფერმას გაეცნო, ორი საუკეთესო მოიწონა, გაასუქეთო და დეკემბრის 20-ში მოგაკითხავთო. ფული ჯიგრულად გადაიხადა, ზედ ჯიგრულად ფეშქაშიც მიაყოლა.

20 დეკემბერს დილიდან შუადღემდე ფერმის პატრონს ეძებდა – ღორებს დასდევსო, ღორი – რკოს, ჯიგარი – ფერმის მეპატრონეს. ნაშუადღევს ქანცგამოლეული მეპატრონე ჯიგარს ჩაბარდა, შეატყო, ვერ აჯობებდა. ჯიგარი, რისი ჯიგარი იყო, სული მოითქვა, და საჩუქრები ამოალაგა: ფერმერს 20-ლიტრიანი ბოცა ღვინით, მის კნეინას – ავის ასაცდენი გიშრის თვალი, უჭულ-ბუჭულოებს – კონწიალები და ჩირთი-ფირთები. მშვიდობა აღსდგა, სუფრაზე ბოცა დაიდგა, ზედ ჯიგრის საგზალი მიულაგდა. ჯიგარი ვერ სვამდა – „რულზე“ იყო. მასპინძელი და მასპინძლის ძმაბიჭი მელორეები ჯიგრის სადღეგრძელოებში იხრჩობოდნენ. შეღამებისას სოფელი მზად იყო ღორების დასაჭერად: ვინ, სად, ვის, რატომ დასდევდა ბოლოს გაირკვა – ორ ფერმიხდილ ბურვაკს დაასკდნენ და გაგუდეს. ჯიგარმა – დასაკოდად იჭერთო? ჩემები დედლები იყვნენო! პატრონმა – უი, ისინი მგლებმა შეჭამესო.

ჯიგარს სისხლმა თავში აასხა – გაგწყვიტავთ,
დაგკოდავთ ღორებივითო! უჭულ-ბუჭულოები
გამოლაგდნენ, სურდოიანი ტანტალები. დაკოდ-
ვას აიტანდნენ, დასაობლებლად მეტნი იყვნენ.

დედას საახალწლოდ სამუყუყუე ჩლიქები შეხვდა.

ჯიგარს – კერატის ყვერები და კუდები – მიყ-
ვარსო.

ზარმაცები

ორი ტიპი, ალბათ ქურთები, ასე 17-18 წლის, საგანგებოდ მიშვებულები – გასაფერთხი მტვრიანები, ილღიებში სიმეტრიულად ყავარჯნებ-ამოდებულები, მიქცევა-მოქცევით, ლაპარაკ-ლაპარაკით ქუჩაში დაიარებიან. რალაცა საინტერესოს ჰყვებიან.

შიგადაშიგ ყავარჯნები უშლით, ხელში იკავებენ და ჩვეულებრივ სიარულში ისვენებენ. ქუჩა ლარივით სწორია, გამვლელები ერთიმეორეს შორიდან აფიქსირებენ. სადარბაზოში თუ შეხვალ, თორემ ქუჩის ბოლოდან ჩანხარ. ჰოდა, ეს ახალგაზრდები საინტერესოს რომ მორჩებიან, საქმე რომ გაახსენდებათ, უცებ წყვილად დახეიბრდებიან, სიმეტრიულად ყავარჯნებს ამოიდებენ, და, არც მეტი და არც ნაკლები, ლარს გთხოვენ:

— Пари дай, ну!

დეგენერატი უნდა იყო, რომ ლარი მისცე, ნეტავი დღის ბოლოს მაგათი ნადავლი დამათვლევინა, ეგეთი რამდენია.

ბოშეპი

ამათთვის ხომ დრო არ არსებობს; არც ჩაცმულობას იცვლიან, არც ქცევას, არც მრავალშვილიანობას. ლაღები, მიუბმელები, ყველგან და ყოველთვის განზე მყოფები, ხელმრუდები, ვაჭრუკანები, მარჩიელები. ხან „ნასკს“ გტენიან, ხან ოფლის ნამალს, ხან Боря-гадай-ს. Боря ყვითელი, ჯიბის თუთიყუშია. ჯიბიდან გავარდნილი Боря «Боря-гадай»-ს გაგონებაზე ჯიბიდან ძვრება, მხარზე აცოცდება, შეიფერთხება, თხილისხელა თავს აქეთ-იქით ატრიალებს, პატრონის ქუდში ჩაყრილი დაგრაგნილი ქაღალდებიდან ნისკარტით ერთს ამოიღებს – შენი ბედისას. ფულს უადებ და კაის კითხულობ, Боря ცუდს არ გეტყვის.

— Еще дай, ბიჩო, Боря ჩამა хочет!

მოიცილებ, გელიმება, გართობს, ერთობი, და ქაღალდში მალულად იხედები.

ფაქტია, Боря ყველგან Боря-ა, ჩვენშიც და ჩინეთშიც იცნობ და გიცნობენ. ქვეყანა ყველგან მაგათია, და არსად არ არის.

არც გეცოდება, არც გშურს, არც ითავისებ.

მაგრამ ეგრე კია?

პროფესია

მათხოვარი და გიჟი – თურმე ესეც პროფესიაა, ამასაც დაუფლება სჭირდება.

იტალიური ეზოს ყაიდაზე მორკალული ხუთ-სართულიანი სახლის ეზოში სასონარკვეთილი კივილი ისმის:

— ხალხებო! გიშველე!

გულის გამპობი, ამის მოსმენა შეუძლებელია, უნდა შეწყდეს, უნდა შეწყვიტო. გიჟივით ეფეთები ჩანთებს, ფულს ეძებ, ნახულობ, ფანჯარას მივარდები, ვერ აღებ, საკეტს მოგლეჯ, გააღებ, ფულს გადააგდებ.

გეშველა. კივილი შეწყდა. ბრმა მოხუცი და ახალგაზრდა ხეიბარი თავნახრილები ხურდა ფულს ეძებენ, კივილისათვის აღარ სცალიათ – ბევრი დაუყარეს. ხვდები, სახლი ნევრასტენიკებით ყოფილა დაკომპლექტებული. შემკივლებმა სიჩუმის გამოსასყიდი შეაგროვეს, ეზოს დასანახად ისევ ძვლებში დაიშალნენ, ყავარჯნებზე მიწვნენ, ერთი-ორი გაჩოჩდნენ, და კუთხეს მიფარებულებმა მოკურცხლეს.

გაგაცურეს, გიხაროდეს – არც ეგრე უჭირთ, მაგრამ კივილით დაშანთული კიდეც გენვის და ბოროტება გეპარება...

რუსი

ვინმეზე თუ თვალი შეაჩერე, უკვე ურთიერთობები გილაგდება, და თუ ერთსა და იმავე ადგილზე გხვდება, იცი რომ დაგხვდება, უკვე იგულისხმე, რომ იცნობ. აგერ რამდენი წელია, პეტრიაშვილის კუთხეში სათნო, უმოძრაო, თეთრი, რუსი ქალი ზის, კალთაში ჩახუტებული მშვიდი ბავშვი უზის და სცნობ, იცი, რომ სამსახური არა აქვს, ფერი არ ადევს, საჭმელი უჭირს, წამალი, ბავშვს გამონაცვალ აცვია, ნაპოვნ სათამაშოს ათვალიერებს, იცი, ან მარტოხელაა, ან კიდევ უარესი... შენს ფიქრს იკავენს, ზოგს ხვდები, ზოგს იგონებ. შეეგუები. და ერთბაშად – მეორე ბავშვიანად დაგხვდება. ეგეც თავისია თუ შეაჩერეს? რუსი დარდიანია, დარდს რალას იმატებს. ღიზიანდები, მეორეს ჩააცქერდები, ესეც უფერო, ჩუმი. დრო გადის, თავისას შვრება. იცი, ორი ჰყავს, მაგრამ ცოტათი ღელავ, მესამეს ხომ არ ელოდება?

ქართველი

როგორ ვახსენო ამ მიმართებაში ქართული სიმღერის ღვთიური ჰანგები, როგორ წარმოვთქვა ქართული ნიჭის სახელი — ჰამლეტი?! მაგრამ მისი სახელიც ხომ ყოფნა-არყოფნას ეთამაშება და ბოლოს და ბოლოს ყველა ხომ ამ ქვეყნის შვილები ვართ. არა სადმე სხვაგან, არამედ საქართველოს შუაგულში, თბილისში, რუსთაველის მოედანზე ქართველი ბიჭი ზის, ყველაფრით ნაკლული, სმენითაც ნაკლული, ჩონგურზე უკრავს, დოღზე ფეხს აყოლებს და ქართულს მღერის, თავდავინყებით, თვალეზდახუჭული. მისი შემოსავლისაა ეს სიმღერა, მისი გაჭირვების. მაგრამ ქართველის ცხოველმყოფელი, მზიური ბუნება თავს იჩენს, იმარჯვებს, და მღერის ქართველი, ემღერება, მოსწონს სიცოცხლე, ნამღერიც, ნათქვამიც. ბედნიერია! ხრჩობის ბურთი ყელში გებჯინება, და არ გესმის, ვის დარდობ, ვისზე გეტირება.

ნაგონი

ერთ დროს კარგად მოშვებული წვერ-ულვაში ეჭვს იწვევდა — რა იცი, რაა... იშვიათად თუ ვინმე იზამდა, თავისებური გამონწვევა იყო, მიმიკრიული ბუნების კაცს შეანუხებდა მტრულად ცნობისმოყვარე მზერები. დიდხანს ვერ გაუძლებდა. ამ წვეროსანსაც ასე დაემართა.

მაღაზიაში, მოლარესთან შელაპარაკებულს, უბნის პატენტციანი გიჟი გამოესარჩლა:

— ამას წვერი რო აქვს, გიჟი არ გეგონოს, მანქანა ყავსო!

თითქოს აბსურდული მტკიცებულებაა, მაგრამ თუ ისევ დიაგნოზიანი გიჟი მიაგნებდა ასეთ უტყუარს! მეორე ის იყო, ავადმყოფს ექიმი რომ მიუყვანეს (არა ოჯახისა, ახლა როა). ექიმი ავადმყოფის დანახვაზე აღფრთოვანდა და გამგებიანად ყურში ჩასჩურჩულა — მთელი ჩვენი პოლიკლინიკა თქვენთან არისო! იატაკქვეშეთში დამალული ნემო ბურჭულაძე ეგონა (მაგათი ფანი ყოფილა). ოჯახმა არ გაუტეხა, — კიო, ნემოაო, — პატრიოტული დაიჭირეს.

წვეროსანმა ეგეც აიტანა, მაგრამ საკუთარ ცოლზე რომ ჰკითხეს — თქვენი ქალიშვილიაო? მოთმინების ფიალა აევსო და წვერ-ულვაში ალაგდა.

ახლა გიჟობას აღარავინ აბრალებს. გიჟობის პარამეტრებიც შეიცვალა და გიჟებიც მომრავლდნენ.

მოხუცთა თავშესაფარი

მესა დამთავრდა, მრევლი აიშალა. მოხუცი ქალი წაბორძიკდა, სუფთა, მოვლილი, ნაპატრონები, თავბრუ რომ არა, ერთს არ იფიქრებდი მის გაჭირვებას.

— გაგაცილებთ.

გაუხარდა.

— შორი არ არის, აქვე მოხუცთა თავშესაფარში ვცხოვრობ, ეკლესიის უკან.

მივიყვანე. თავშესაფარი არასდროს მენახა, მოხუცი ისე არა, სახლი უფრო მაინტერესებდა. შენობა სამსართულიანი, კოხტა, ლამაზი, ლიფტით (გამარკვიეს: სამსართულიანი ლიფტი ბუნებაში აღარ არსებობს, მოიძიეს, უცხოეთიდან ჩამოიტანეს, უთუძვირია). კარები ნელ-ნელა იკეტება, მოხუცი შიგ რომ არ მოჰყვეს (ენერგიულს ამასობაში ჩაეძინება). კრიალი გაუდის ყველაფერს, ნოხები, აბაჟურები... ოთახი — კრემ-ბრიულე და რახათ-ლუქუმი ერთად, ისეთი ინტიმური მყუდროებაა, რომ ინტიმის არარეალიზებულობა შეგანუხებს. მოხუცმა: მადლობაო, მიირთვიო, დაბრძანდიო, ტკბილიაო, რბილიაო. მერე: ვახშამზე ჩამომყევით. სასადილოში არჩევანი შეგშურდებოდა, ოფიცინანტები — გაგაოგნებდა, სანიტრები — ჩაგაფიქრებდა. აირეოდი, და უმადურობის ბორიალი დაგენწყებოდა — თუ აქ ასეთი ცუდია, სადაც ცუდია, იქ რაღაა?

კაი ბიჭები

ბიჭებმა სოფელს თავი შეაფარეს. შეშა დასჭირდათ, შესცივდათ. შეფარებულებს, იასნია, ლიმონკები ექნებოდათ. და აი, მაგ ლიმონკებს ხეებს ძირში უგდებდნენ და ფესვებიანად აყირავებდნენ. ამის გაგონებაზე, სხვას ვერ იტყვი – შთამბეჭდავია! დაჟე პოზიტიური ელფერით, ობრაზშია! (იასნია, ლიმონკები, დაჟე, ობრაზშია – ასე ადრე ქართულ-რუსულად იტყოდნენ). აბა ამის გამკეთებლებს ბირდაბირებით ეხერხათ – იმენნა ობრაზში ვერ იქნებოდა.

ისე კი, გეგონება, ვაჟა-ფშაველა ჩვენსკენ არ გაჭაჭანებულა.

ლოთეზი

სპორტსკოლის ეზოში, თუთის ძირში, სკამზე ლოთი დასახლდა, ჯერ კიდევ იერი არ დაუკარგავს, ყარაჩოღლური უჭირავს, ფრიად კომუნიკაბელური მოლაპარაკეა. ეგ არ უნდა დააწყებინო, თორემ თავს ვერ დააღწევ.

მაღაზიის „კრიშა“ ვარო, სახლიც მაქვს და ძაღლიც მყავდაო, ნამეტანი შევმჭიდროვდითო, და ასე თუთის ძირში მირჩევნიაო.

სხვა არ ვიცი, მაგრამ „კრიშობა“ გჯერა, სასმელი არ აკლია, პახმელია არ უჭირს. შენ გიჭირვებს ლაპარაკით.

ერთ მშვენიერ დღეს, მისნაირი „შემჭიდროვებული“ მიუწვა გვერდზე.

სალაპარაკოდ არ გითრევენ, ერთიმეორეს ეჟღურტულებიან, პახმელიაზე ერთად გამოდიან. მეგობრობა იყო თუთის ძირში და სიყვარულიც ეწვიათ. ახლა თუთის ძირში შემჭიდროვდნენ, — ყარაჩოღელ „კრიშას“ ქალი მიუწვა გვერდზე, და პახმელიაზეც ერთად გამოდიან.

მეგობრობა და სიყვარული — ხვედრია.

შემემინდა, ეს ცნებები არ წაბილწვოდათ.

სპორტსკოლის ეზოში ძაღლებს აღარ ვასეირნებ.

ქურთი

უნივერსიტეტის ეზოში ბიჭები ხორხოცებდნენ, ლუღმა ააქოთქოთა, თავისი მოყვენენ, სხვისას გადაუარეს, ნათესავ-ნაცნობებს მიწვდნენ:

— მაი გოგო, ქე რომ შენ მოგწონდა, გათხოვდა. მაი აფერი, მერე თქვი! ქორნილია, ქალოურს გადოუხადეს, ქუთაისში. ქვეყანაა, სიძეც იქინეა, ნეფე-დედოფალს თავი დაადგეს, სიძისას ყვებიან — თბილისელიაო, კაი ბიჭი, კაი დედმამიშვილი, ქურდიო, გეიგე — სიტყვა ეთქმისო, აქოურსაც მიგვიხედავსო. კაი სვეს და კაიც ჭამეს. ჭამეს, მარა რა ჭამეს რო იცოდე — ქურდი კი არა, ქურთი ყოფილა მაი უბედური, კამაზის შოფერი. რო გეიგეს, რო ტკუცეს თავში, რო გეიგდეს ლაჯებში, საციხო არ ქნეს, თვარა... გამეეპარათ. ქალი ისევლე საშენო დარჩა თუ არ გააბახეს.

ამას მოყვენენ, იცინეს, ჩაბჟირდნენ, პლასტმასის ჭიქა-ბოთლები იქვე მიყარ-მოყარეს და უნივერსიტეტში შელაგდნენ.

სწავლა-განათლება დაიწყო...

საინგილოს თაფლი

წლიდან წლამდე ერთი და იგივე მეორდებოდა.

— საინგილოს თაფლი, საინგილოს თაფლი! — და შენ, თაფლი დიდად რომ არც გიყვარს და არც მაინც და მაინც სხვა არ გამოძრავებს, კისრისტიეხით ჩარბიხარ ეზოში და ამაყად სამლიტრიანი ქილით ბრუნდები.

პირველივე ჯერიდან ნათელი გახდა: „ინგილოები“ — აფერისტები არიან, თაფლი — ყალბი, ტყუილი, სიაბანდი, ტუფტა, ქიმიანა, შაქარი და „ტრანზოი ადეკალონი“. ერთადერთი, რომ ნახევრის ფასად დაზარალდი.

ერთი — შეგეშალა, მეორე — ვერ იცანი, მესამე — ვერ გიცნეს, მერე და მერე? კლიენტისას გაიგებ, ბოლოს და ბოლოს, სხვა გასაღებს თუ ვერ მოარგებ — პატრიოტიზმის მსხვერპლია. მაგრამ მაგ „ინგილოების“ ვერაფერი გავიგე. ხან ფერეიდანი თქვან, ხან ტაო-კლარჯეთი.

ნუთუ პატრიოტიზმი ასე მოდებულება?

მუშაბი

თუ ძველებურ კაფელის ფეჩთან საქმე არა გქონიათ, აგიხსნით — ტონაა. სადაც აწყობენ, იქ დგას, არც გადააქვთ, ვერც ძრავენ. კლიენტმა დაიჩემა და ოთხი დევგმირი მუშა დააყენა თავზე. იმათი ერთი ეყოფოდა ფეჩს, და ეგეთი ოთხი? — გაუმართლა. ოსები იყვნენ, ჩვენები, კეთილები, ახმახები, მხარბეჭიანები, ცარიელა ჯანი და კუნთი. ეს ფეჩი ხო ბუმბულივით ასწიეს, ვილისზე ხო შეაგდეს, სოფლად მიტანილი მსუბუქად ხო ჩამოიღეს, და ოთახშიც შეიტანეს. ახლა ოთახი. დიდი იყო, მაგრამ არც ისე. მარჯვენა კუთხეში დამიყენეთო — დიასახლისმა.

მუშებმა პატარა ჩაისუნთქეს, ოთხი მხრიდან ეძგერნენ და... სახლის პატრონმა, ალერსიანად — მაინც დაილაღნენო. მუშები, შეურაცხყოფილნი, ისევ ეძგერნენ... ბოლოს და ბოლოს კი მიადგეს ეს კაფელის ფეჩი მარჯვენა კუთხეში, მაგრამ რა გაუჭირდათ, მერე მივხვდი — ფიზიკის კანონი: ანუ თანაბარი ძალები საპირისპიროდ მიმართული ვექტორებით ბათილდება — ქმედება ნულის ტოლია.

ქურუმი

იმ დროს, ჯერ კიდევ ორი მიცვალებული დაუსაფლავებელი რომ გვენვა ქვეყნის ყველაზე დედაქალაქში და ნორმალური ვერაფერს განჭვრეტდა, შუა აზიის ქვემდგომ ქალაქ სამარყანდში შემდეგი ხდებოდა: ქალაქის შუაგულ რეგისტანად წოდებულ მოედანზე შესახედავად აბსოლუტურად ნორმალური კაცი აბსოლუტურად გიჟურს ყვიროდა:

— ხალხნო! ამ ქვეყანას დედა აქვს ნატირები! თუ არ გჯერათ, აგერ თქვენ და აგერ მე! თავს უშველეთ! საცაა დაიქცევა!

ამის გაგონებაზე რეგისტანი იცლებოდა. დაზაფრული ნორმალურები გარე-გარე გარბოდნენ, არა მგონია დაქცევის შიშით.

რითი დაასრულა გიჟმა პირადი ცხოვრება, ვინ იცის! ქვეყნის ცხოვრება რითი დასრულდა, ვიციტ ყველამ.

მისტიკოსები

ზამთარი, მოსკოვი, 40-გრადუსიანი ყინვა, ქალაქი გადარბენაზეა — მაღაზიიდან მაღაზიამდე, ტროლეუბუსიდან — მეტრომდე, ნებისმიერი სეირნობა — летом, летом.

და ამ სირბილში უცებ აუჩქარებელი ტრიო — ორი „ლეტნად“ ჩაცმული ბებერი და ჯაჭვით გამობმული შავი კატა. ამისთანა სანახაობა ზაფხულშიც, „მუხის ირგვლივ ოქროს ჯაჭვზე მოსეირნე კატის“ ქვეყანაშიც კი, საშვილიშვილოდ დაგამახსოვრდებოდა: ბებრები ორივე შავ ხავერდში თეთრი ყაბოებით, კაცს ამასთან ფეხზე მოტმასნილი ტრიკო, დარტანიანისებური ჩექმებით, თავზე ცილინდრი, თვალში მონოკლი. ქალი ბოლეროში, ვუალიანი შლაპით. დინჯად მიაბიჯებდნენ, ხელიხელჩაკიდებულნი. უკან — სერიოზულ ჯაჭვზე ასევე სერიოზული, ვერტიკალურად კუდაპრეხილი შავი კატა.

რას იფიქრებდი? დღესაც ვფიქრობ, ვინ იყვნენ და რატომ არ სციოდათ? ეგების იცოდნენ, რომ ასე, სხვის მესხსიერებაში წარუშლელები დარჩებოდნენ?

ოფელია

კარგა ხნის წინანდელ ამბავს გიყვებით. მაშინ თქვენხელებს გაგებაში არ ჰქონდათ ბევრი რამე, ეჭვი მაქვს, რომ არც ის იყო გაგებაში, რა სჭირდა.

კუს ტბის ფერდობზე, თბილისისკენ გადმოსახედზე, ახალგაზრდა კაცი იდგა, ქალის გამომწვევი ჩაცმულობითა და პარიკის ვარცხნილობით, მაღალქუსლებიან ფეხსაცმელზე ბანჯგვლიანი ფეხებით შემდგარი. ხელში სარკე ეკავა და ტუჩებს ნითლად იღებავდა. მარტო იყო, ირგვლივ არავინ. ძალღს მოექაჩე, გავუჩერდი. ამაზრზენი მიზიდულობა მერე გავაცნობიერე, მაშინ კი სიტუაცია ჩემებურად დავალაგე:

— იგვიანებენ? — შევეკითხე.

— ჯერ არსად ჩანან, — მიპასუხა და გამომწვევად ჩულქი გაისწორა. მოძრაობა არტისტული იყო და დავრწმუნდი, რომ სწორ გზაზე ვარ.

— ჯგუფი, გადამღები ჯგუფი იგვიანებს, არა? რა როლს თამაშობთ?

— ოფელიასი, — მითხრა და უნმანურად ჩამიკრა თვალი.

ისეთი უცნაური დრო იყო — კაბუკის თეატრი ვიცოდდი, ოფელია ორივეს გვცოდნია, ტრანსვესტიზმი კი — არცერთს.

დღეს, მგონი, პირიქით არის.

ჭუკლი

ჭუკლი, თქვენი არ იყოს, არც მე მინახავს. ისე, რომ გენახა, ჭუკლი — ჭუკლი იქნებოდა — პატარა, უჩინარი, შეუხედავი დედაკაცი. მინაზე, რომელიც შეხვდა, ოთხი უფანჯრო კედელი ამოიყვანა. გადახურვით — გარდიგარდმო ბარჯგებზე გაზეთებს აფენდა სქელ ფენად — ამტკიცებდა, ნვიმისგან იცავსო. ბალის ნერგები ბოსტნის ჩითილებით მიაყოლა.

— ქალო, რას შვები, — რომ ეტყოდნენ, — შორიშორს დარგე!

— მე ვიცი და ჩემმა მარჯვენამო, — პასუხობდა.

ჭუკლი ასე დიდხანს ვერ იგიჟებდა. გაზეთს ნყალმა აჯობა, ბალი ლერწებად გადაგვარდა. თვითონაც გაქრა ჭუკლი. რამდენი წელია, არ გამოჩენილა.

მაგრამ რატომღაც ყველას ღიმილით და სიკეთით აგონდება.

წალკოტი

— რა წალკოტია! — იკივლა მანქანიდან გადმოსულმა ქალმა. ჩემი მეზობელი იყო ათი წელი. თავის წალკოტს პირველად მოაკითხა.

— ეს რა წალკოტია! — კიდევ ერთხელ დაიყვირა და მანქანიდან ორი თხა გადმოიყვანა.

ერთმანეთს გავეცანით. შიში ვერ დავმალე, მეგონა, ეს ორი თხა ჩემს თვალწინ უნდა დაკლულიყო ფუძის ანგელოზის სახელზე. უცებ ვერაფერი შევბედე — თავისი სახლ-კარია ბოლოს და ბოლოს, და უფლებრივ შარის მოსადებს ვეძებდი. ამასობაში მეზობელმა ორივე თხას ბანარი შეაბა და მდელიოზე სასერინოდ წაიყვანა. საღამოსკენ, უკვე შიშის ზარი რომ მცემდა, ორივე თხა ისევ მანქანაში ჩასვა და ქალაქში დააბრუნა. მის მერე სააგარაკოდ, თავისი წალკოტის სანახავად ჩამოსული, არც თხებიანად, არც უთხებოდ, არავის უნახავს.

ვაკის პარკში კი, ამბობდნენ, ხშირად ნახულობდნენ თავის თხებთან მოსეირნეს.

კიკა

კიკა ის პირველი ადამიანი იყო, გამართულად ფეხით მსვლელს, მომავლისკენ პირნათელ მომზირალს, მზეს რომ დაუჩრდილავდა. ეგეთებს, დაუნებს (სამედიცინო დიაგნოზით) ჩვენში საქვეყნოდ არც დღეს არ ამზეურებენ, და იმ დროს, ოპტიმიზმის ზეობაში, სახელმწიფოებრივ დაუმორჩილებლობასაც ნიშნავდა. თავს უყრიდნენ, საგულდაგულოდ გმანავდნენ, ჩვენი დიონისური მსოფლალქმა რომ არ დაქვეითებულყო. ამდენიც ხერხდებოდა. საკუთარ ჯანმრთელობაში ეჭვმიუტანელ გადმოსახედიდან კიკა სიცილად არ ყოფნიდათ. კიკას, ასე ორმოც წელს მიტანებულს, ასაკს ჰკითხავდნენ, და ისიც, გაგორებით — სამისო, ენას მოგიჩლექავდა. ტროლეიბუსში აიყვანდნენ, გვერდზე მოისვამდნენ, და მგზავრების ოხტში ამოდიოდა — ხრუშჩოვი ვარ, ხრუშჩოვი! — ყვიროდა. ტაშს უკრავდნენ, აგულიანებდნენ, ასე ატინგიცებდნენ გარეთ გამოსულს. უთუოდ პატრონი ეყოლებოდა, თორემ ასეთები დაუნსაც არ შერჩებოდა, არც მსმენელსა და წამქეზებელს. კიკას რამდენიც ეწერა, იცოცხლა. მისი გარდაცვალება ქალაქმა გაიგო. მის დასაფლავების დღეს, ორ საათზე, ქალაქის თავზე ერთიანი, უწყვეტი მანქანების საყვირების ზარი იდგა. ქალაქი კიკას ემშვიდობებოდა. უმისობა ქალაქს დაემჩნა. მეორე ხრუშჩოვი და ისიც სამი წლის, არ მოვლენია. კიკა ქალაქის მეხამრიდიც იყო და ქალაქის სიმბოლოც.

თუ კიკას არ იცნობდი, თბილისელი არ იყავი.

„თვალსილული“

И с ужасом
Я понял, что я никем не видим,
Что нужно сеять очи,
Что должен сеятель очей идти!

В.Хлебников
«Одинокий лицедей»

იტალიის შემორბენას, მე რომ მკითხო, აზრი არა აქვს. სჯობს ნებისმიერ ტაძარში აზრებს თავი მოუყარო, დამშვიდდე, თვალი მომზირალი ქნა, და თვალთ იტალია გადაგეშლება. ასე, გაუფანტავად შემოუძახებ ყველა საცეცებს და მოაჯირის წინ გაირინდები. მოაჯირი ჯოტოს ფრესკას რკალავს. ფრესკა მიმქრალი სფუმატოს იდუმალებითაა მოცული, და თუ ზოგადს დასჯერდები, თორემ დეტალებს ვერ დაინახავ. სამაგისოდ მოაჯირში ელექტრონული ყულაბაა — ფულს აგდებ, ნათდება, რამდენიმე წუთით სამყარო ხილვადი ხდება და მერე ისევ წყვდიადს უბრუნდება. ბევრ მნახველს თავი არა აქვს, უვადო აღფრთოვანების ფული ჯოტოს ყულაბას აყლაპოს. დგახარ უსუსური და ირეალური და ამ გაუნათებლობის ინტიმში ფრთხილად შემოგორებული ინვალიდის ეტლი გაფხიზლებს. ეტლში ხნიერი კაცი ზის, ეტლს ახალგაზრდა ქალი მოაგორებს. იციან, რის სანახავად მოვიდნენ. ჯოტოს ფრესკის წინ მოაჯირს მიებჯინნენ. ხურდები ჩაყარეს. ფრესკამ ინათა. ქალი კაცის თავზე დაიხარა და ჩურჩულით მოყოლა დაიწყო, თან ფრესკას უყურებდა, თან ჰყვებო-

და, თან ისევ ახედავდა და ისევ ჰყვებოდა. შუქი ქრებოდა, კაცი ისევ და ისევ თხრობას ითხოვდა. ექსტატიურად ზეალმართული რძისფერი თვალე-ბიდან ცრემლი სდიოდა – კაცი ბრმა იყო.

ყულაბაში ფული ცვიოდა და ცვიოდა.

ქალი მორჩილად ჰყვებოდა და ჰყვებოდა.

ბრმა ხედავდა.

ცაცა

ცაცა – ნახალოვკელი უბნის გიჟი იყო.

ქსენია – კეთილშობილი პეტერბურგელი.

ცაცა ახალგაზრდა იყო, რომ გააუპატიურეს.

ქსენია ახალგაზრდა იყო, რომ დაქვრივდა.

ცაცა ჭკუას გადასცდა, პატივყარილი, უსიყვარულოდ, უბნის სირცხვილი, იმ დღიდან ფეხშიშველი ღამის პერანგით დადიოდა ზამთარზაფხულ.

ქსენია სიყვარულს ვერ შეელია, ქმრის ტანსაცმელი ჩაიცვა და მის მერე არ გაუხდია.

ცაცა უბნის მათხოვრად გადაიქცა, ფულს მათხოვრობდა, შეაგროვა, ახარისხებდა, გორად ენყო მაგიდაზე.

ქსენიამ თავისი ც და ქმრისაც სახლი და ქონება დაარიგა და სამონყალოდ ცხოვრობდა თმენითა და ლოცვით.

ცაცა, ჯერ კიდევ ახალგაზრდა, ნაგვის მანქანამ გაიტანა.

ქსენიამ სამოცდათერთმეტ წლამდე იცხოვრა.

ცაცას შენაგროვები ფული მის გასვენებაში ვიღაცას მოუპარავს.

ქსენია პეტერბურგელი 1988 წელს, ქრისტიანობის 1000 წლის თავზე, რუსულმა მართლმადიდებლურმა ეკლესიამ წმინდანად შერაცხა.

და მაინც, გაუპატიურებული, შეურაცხყოფილი, გზასაცდენილი, ფულს დახარბებული, სანაგვით გადავლილი – გულს უფრო სტკენს, უფრო დაგცემს, რომ ქვეყნის ბრალი, ქვეყნის უკულმართობა მოინანო.

ქურდი

ზამთრის პირზე დაცლილ სააგარაკო სოფელში სახლები გატყდა. ასე იტყვიან, თორემ უფრო ვილაცა შეძვრა გვერდული ფანჯრებიდან, სათავსოებიდან. მფლობელები დაფეთდნენ, ერთიმეორეს შემოუძახეს, პოლიცია დაიბარეს და სოფელს თავს დაატყდნენ. ერთ-ერთი დაზარალებული სახლის საბუხრე მილიდან კვამლი ამოდიოდა. ცხადზე ცხადი იყო, რომ იქ ვილაც დასახლდა. შურისმაძიებლები ერთ მუშტად შეიკვრნენ, იარაღიანი პოლიცია წინ წაიგდეს და შიგნიდან დაგმანული ციხე-სიმაგრე აიღეს. შიგნით ყველას თავ-თავისი დანაკარგი დახვდა ერთიანად თავმოყრილი: ვის ყავის სახარში, ვის ნარდი და ტელევიზორი, ზოგის შემონახული კონსერვი, სასმელი, ტანსაცმელი. ბუხრის ოთახში სიტბო იყო, შუაში მაგიდა იდგა, მაგიდასთან ახალგაზრდა მამაკაცი იჯდა, მაგიდაზე სარკე იდო, შიგ იყურებოდა და ქალის პარიკს იზომავდა. ადამიანური ცხოვრება მონყო, გათბა და დროის შეგრძნება დაკარგა. ან სად უნდა გაიქცეს, ან სად უნდა ეჩქარებოდეს, ზამთარში უსახლკაროს, გზაარეულს, გონებაშეზღუდულს. მოსახლეებმა თავ-თავისი დაიბრუნეს, პოლიციამ აქტი შეადგინა, დამშვიდდნენ და ქალაქს დაიშალნენ.

ახალგაზრდას კი ციხე თუ მიუსაჯეს, მასაც ექნება თავშესაფარი.

რომანტიკოსი

სოფელი აირია, უფრო ქვეყანა. ფარულმა იჩინა თავი, მიჩუმათებულმა, უფრო ავმა, თორემ სიკეთეს რა მალვა უნდა. იმ ცხოვნებულს კი, მათემატიკოსს, სიკეთე ჰქონდა, მეტი არაფერი, რომანტიკული და მრწამსიანი. ლამაზი, ახოვანი მამაკაცი იყო, დალაგებული, ხალისიანი საქციელით. სოფელში თუ სადმე კამათი აგორდებოდა, მისი ნამონყებული იყო, და სიტყვაც მისი მოგებული. ერთი ხელისდადება მინაზე სახლს აპირებდა, არ ჩქარობდა, უფრო ლალობდა. ქალაქში კი ცოლ-შვილი ჰყავდა და სკოლაში მათემატიკას ასწავლიდა. თავისი საქმე უყვარდა, განტოლება ქვეყნის გასაღები ეგონა, ანთებული თვალებიდან ნაპერწკლებს ყრიდა, იმედი ჰქონდა — „ალი გაღვივდებოდა“. და აგერ, გაღვივდა კიდევაც. გაღვივდა და აირია. ამ არეულობაშიც (ერთმანეთზე რომ ნადირობდნენ) ქუჩაში ახალგაზრდებით შემორკალული, ანთებული მზერით, მარჯვე ნაბიჯით, როგორც ყოველთვის — იმედიანი, მქადაგებელი. იმედი იმედად, მაგრამ ცხოვრებამ მაღალი იდეები ლუკმა პურის ძიებით დაფარა. გაჭირვებაში მათემატიკოსმა არ იუკადრისა, კაცი იყო და ვაგზალზე მუშად მუშაობდა, — დატვირთულ ყუთებს ათრევდა, თუ ურიკით, თუ ზურგით. ამასაც გაუძლებდა, ჯიში ჰქონდა. უფრო სხვამ განყვიტა წელში... ქვეყანას ლოგარითმი და განტოლება ვერ მოარგო, ვერცა „არაკლა“. გული გაუსკდა, გული ჰქონდა და გულიც უნდა გასკდომოდა.

მისი წამოწყებული სახლი დრომ დაშალა, ეზოს
ტყე მოეძალა. სოფელში არც მისი სისხლით მემკ-
ვიდრე გამოჩენილა ვინმე, არც სულით ნათესავი.
კარგი კაცი იყო, სახელი არ ჰქონდა დასამალავი.
ავთო ერქვა, ბერიძე.

პლენანოვის პროსპექტი

ამას მოვესწარით – მიხაილოვის პროსპექტს, პლენანოვის პროსპექტს დავით აღმაშენებლის პროსპექტი დაერქვა. ჰოდა მაგ დავით აღმაშენებლის პროსპექტზე, შუა ქუჩაში, ავტობუსების გაჩერებაზე, მოსაცდელ სკამთან ეგდო, (სიტყვა არ შემეშალა — ეგდო) ახალგაზრდა ქართველი მამაკაცი. ეგდო გულგაღებლი, ჩახდილი (ვაი რომ პირდაპირი მნიშვნელობითაც!) თავის ამონანთხევში, ჩამონაჟურში, ამაზრზენი და შემზარავი. გვერდზე მიგდებული ბინძური საცვალი, ცალი ფეხსაცმელი და „ნასუფრალი“ (გაჭყლეტილი პომიდორი, კიტრის ნალინჯალი, ბოთლები და ერთჯერადი „სერვიროვკა“) მიგახვედრებდა – გდია, კი, მაგრამ ამჟამად ერთგვარად აქ ცხოვრობს, ამ ადგილზე. ეს არ იყო შეჩვეული(!) მათხოვრობა, ბილნსიტყვაობა და უტიფრობა, ეს იყო დაცემის აპოთეოზი. ქართველობას ხაზი გავუსვი, არ მომერიდა, არ შემეშალა. ქართველს ნამდვილად არ ჰქონდა ხასიათში ქვენა შრეების საჯაროობა. არამც თუ – მთვრალს, ნასვამსაც ვერ ნახავდი სახლიდან გამოსულს!

ირგვლივ ყველა, გამვლელი და მომლოდინე ჩვეულებრივი იყო. არანაირი ვაი-ვიში და თავში წაშენა. ამ კიტრი-პომიდვრით კი ნამდვილად, ვილაცამ ნამუსი მოიბანა. ყველას ეტყობოდა – მილიონი რომ მიგეცა – არავინ მიეკარებოდა. ზუსტად ამ შეძახილზე – „მილიონი რომ მომცენ მაგას არ ვიზამდიო“, — დედა ტერეზამ

(კეთროვანს რომ ჩირქს ბანდა) ასეთი პასუხი
გასცა:

— მილიონად არც მე ვიზამდიო!

ნაადრევად ხომ არ გადავარქვით სახელი
პლეხანოვის პროსპექტს?!

Public Relations

დალაგებულ ზემო-ქვემო ურთიერთობებში შფოთის კენჭი ჩავარდა. გარკვეული „ვინ-ვინ არის“ — ის ჩასაფრებულ სიმშვიდეში ახალი წევრი ჩაიხრახნა — public relations — „საზოგადოებასთან მეურთიერთობე“ — ქართულად, ალბათ, ასე გამოითქმის მისი სამსახურებრივი დასაქმება.

ხელში ნარჩევთა სია უკავია და სამოთხის (ანუ ბანკის) ვერგილიუსობას იფერებს. სიაში ბევრს ვერაფერს შეცვლის — სალხინობელგამოვლილია ყველა. მაგრამ ყველა ციხე-სიმაგრეს თავისი ხვრელი აქვს, და შიგნიდან ტყდება.

საზოგადოება კი ჭრელია, როგორც ყოველთვის, სადღეისო ნარმატებით შედუღაბებული. ნარმატება ხერხდება, ურთიერთობა კი ის ძვირი ნებაა წამისა, რომელიც მარტოობაში უფრო გესტუმრობს. ასე რომ, „საზოგადოება“ და „ურთიერთობა“ წარმოუდგენლად რთული დასაწყვილებელი გამოდგა. ჩვენ კი, კნინნი, სამოთხის კართან ვშფოთავთ მანამდე, ვიდრე იმედი გადაგვენურებოდეს. და რა ალალმართალია „საზოგადოებასთან მეურთიერთობის“ მშობელი, რომ თავის სოფელში, თავის საძმოსთან, არავის არმოსაწონად არავის არმოსაწონ წუთისოფელს მიყვება.

ორდენოსანი

დედა-შვილი იქნებოდნენ – შუა ხნის ქალი და სრულიად ახალგაზრდა გოგონა. ერთად დადიოდნენ, ხელიხელჩაკიდებულები, უწყინარნი, უვნებენლი, თვინიერები. რუსები იყვნენ იერითაც და იმ მორჩილებითაც და ვნებითაც, რომლითაც რუსი იზიდავს და ზიდულობს კიდევაც ტკივილს. დედა პატარა, პირმრგვალი ქალი, სუფთა კაბაში, ზედ აუცილებელი ყილეტით. ყილეტი უფრო ჯავშანს ჰგავდა ან საკურთხეველს (ან შეიძლება ორივე ერთად იყო), ზედ მიმაგრებული ორდენებით, მედლებით, სამკერდე ნიშნებით. რაც გულის მხარეზე არ ეტეოდა, ზურგზე ჰქონდა დაკიდებული. გოგონა სულ უბრალო, თავნაკრული, სათნო, სევდიანი ხიბლით, ფრთხილად დაჰყვებოდა, უფრო მარტო არ უშვებდა. ასე ნყვილად არააქაური ღიმილით შეგხვდებოდნენ ქალაქში. დროდადრო გამვლელებს აჩერებდნენ. თუ გაუჩერდებოდი, ქალი, ჯილდოგამხნევებული, საქართველოს ისტორიის მოყოლას იწყებდა:

— არ გეცოდინება, მოგიყვები, რომელი გინდა, დიმიტრი თავდადებული, ერეკლე...

გამართული პათოსით გიყვებოდა, და ასე მოყვებოდა, თუ ან არ გააჩერებდი, ან ფულს არ ჩაუჯიბავდი. გოგონა გვერდზე ედგა და უმანკო ღიმილით მსმენელს თვალეში უყურებდა. რალაცა გაუცნობიერებელი დანაშაულის გრძნობა გამოგყვებოდა... ქართველები ისედაც არ ჩანან ასეთი უსუსურების გამსრესნი, და ხელს თუ არ შეაშველებდნენ, მჯერა, არცა ჰკრავდნენ.

უბრალოდ, ისე, დრომ გაიყოლა დედა-შვილიც და იმდროინდელი ჩინ-მედლებიც.

ნილაზი

გაუცხოების კვალია, ანარეკლია — ნახშირით ნარბჩათრეულად შემოვლებული თვალები, შავი თმები, შავი ფრჩხილები, შავი ტანსაცმელი, ჩაცვნილი კბილები, ჩაცვითილი ქუსლები. ფერუმარლით თეთრი სახე, შავ გუგებს ირგვლივ ასმაგად თეთრი სკლერები, მტვერდაყრილი, ჭალარაგარეული, უსუფთაო.

მძებნელი, მომლოდინე — დაეკარგა, ეძებს, ხედავს და ვერ ცნობს. აქაურობის მიღმა ეძებს, ადამიანებს მიღმა დაეკარგა. თავის ქალობაც იქ დატოვა, აქაურობის მიღმა.

იმედი კი აქა აქვს — ჩვენთან, ირგვლივ, ქალაქში, დედამინაზე.

უბირი

უნივერსიტეტის უბირზე, სულ ცოტა, მაშინ უნდა წერდე, კბილის ტკივილისგან ყბა რომ აგბდება და მაგისტვის მოიცლი. ჯანმრთელად მყოფს ფილოსოფოსობა გერევა — სჯობს თუ არა უქონლობა ქონებას, ყველაფრით მოყირჭებას — სიმშვიდე და ა. შ. ალბათ სჯობს, თუ ნებაყოფლობითია და ზეალმავალი. მაგრამ ეგ ყველაფერი თეორიებია. რეალურად კი თბილისის ივანე ჯავახიშვილის სახელობის უნივერსიტეტის პირველი კორპუსის ეზო-ბაღში ადამიანი ცხოვრობს. ყველაფრით არაადამიანი. სიბინძურისგან შავი. ზამთარ-ზაფხულ შიშველი და ფეხშიშველი — პირუტყვი, იმდენად, რამდენადაც აგერ მეოთხე წელიწადია ყოველდღე ვნახულობ და მისი ხმა არ გამიგია, მისი გამოლაპარაკება არ მინახავს. ეგების მუნჯიც არის. ვერა-ვაკის პუბლიკა არ ერჩის; არ სცემენ, არ დასცინიან, თვალსაც კი არ აყოლებენ — არ იმჩნევენ. ამის მადლობელიც უნდა ვიყვეთ. არც თუ წარსულში და არც თუ შორს, ეგეთებს დასცინოდნენ და სცემდნენ კიდევაც. ჩვენსას, უნივერსიტეტელს არამც თუ — აჭმევენ სამონყალოდ მონარჩენს. ძილით მინაზე ძინავს, ბაღის ნეშომპალაში ფოთლებნაფარებულს. ყოველ ჯერზე მწოლიარეს რომ ხედავ, ერთი ფიქრი გაქვს — ცოცხალია თუ არა. მის ფიქრზე, განცდაზე ლაპარაკიც არ არის. ცოცხალი თუა, თუ სუნთქავს? მერე კი გზა ერთი გვაქვს.

მშინარი

ქელები რუსთაველზე, ლალიძის წყლების ერთ-ერთ დარბაზში მიმდინარეობდა. ქართველი უქონელიც უკანასკნელს გაიჭირვებს და არ შერცხვება. აქ კი მეტზე მეტიც იყო. სუფრაზე სართულეზად ელაგა ყველაფერი, არამარხვაში რაც გვეჭმევა. კუჭი რომ დამძიმდება, ჟანგბადიც მაშინ გახსენდება. გარეთ გამოვედი, ქუჩაში. დარბაზის გვერდით ფანჯრები მიწის პირზეა, თუ გახსოვთ, და რა ძნელი გასახედი იყო იქით, როდესაც ფანჯარას მიკრული კაცის შიშნარევი მუდარიანი მზერა მძალავდა. შევხედე და ჩავიკეცე, მის გვერდზე, პირისპირ.

— შნირი არა ვარ, ДЕТДОВОВСКИЙ Я!

ასაკს ვერ იტყოდი. ვერც ეროვნებას. ორივეს ქუჩურად ამტვრევდა - რუსულსაც და ქართულსაც.

— გშია? — შიშიან თვალეზში იმედი გამოკრთა. თავი მორცხვად, ჩქარ-ჩქარა დამიქნია.

ჩემსას არ გეტყვით, უბრალოდ რაც ხელს გამოვაყოლე ის გამოვუტანე.

როგორ ჭამდა, ორივე ხელით, ლუკმით პირს როგორ ილესავდა, მაღლიერებით ამოხედვა როგორ არ ავინყდებოდა!

რა გამოისყიდის ჩვენს სიმამლრეს, უფალო?!

მარიკელა

ბავშვები ერთიმეორეზე გატუტუცებულები იყვნენ. ზოგი თავს ძალით იტუტუცებდა – გაზულუქება პრესტიჟის ნიშანია. ემანაციას გრძნობენ ჯერ არ ჩამოყალიბებულები. ვინძლო, თუ ზრდილობიანად მოგექცა – ეგეც ნასწავლია, ერთ-ერთი შემადგენელი ემანაციისა.

და უცებ ბადით შემოვლებულ საჩვილო მანეჟიდან პატარა გოგოს თვალები – სავსე ინტერესით, სიხარულით, კრძალვით, უშუალო მორცხვობით.

პატარა – პატარა კი იყო, მაგრამ მანეჟისთვის დიდი, ჭედავდა. შიგ შემძვრალი დაუფარავი ინტერესით ათვალეირებდა უცხო სათამაშოებს. მარიამი ერქვა. დედამისის მეხუთე შვილი იყო. დედა კი სხვის ოჯახში, სხვისი შვილის მოვლით დანარჩენ ოთხს ინახავდა, აჭმევდა; ნაბოლარა კი თან ჰყავდა. ნება დართეს.

მაინცა და მაინც ხუთი დედმამიშვილია საჭირო, გაჭირვება თუ ემანაციის შეუვალობა?

როგორც ყველაფერი ნალდი, ნალდი ბავშვიც რა იშვიათია.

ეჭვი

პატრონთან მოსეირნე ძალღი ყოველთვის ნალოლიავებია. მარტო მოძუგძუგეს უჭირს. ამ ორის შემხედვარეს კი შფოთი გიტანს. კაცი ჩამოძონძილი, მხარზე ტომრით, მორბენალ თვალებს აქეთ-იქით აცეცებს და ციებ-ცხელებიანი მზერით ფეხებქვეშ სულ რაღაცას ეძებს. წელზე ჯაჭვით გამობმული ძალღი უსიცოცხლო მორჩილებით უკან მიჰყვება.

ეჭვი არ გეშვება და... ქვესკნელურად გინათდება – ამ კაცს შია! ქრონიკულად შია. ძალღი კი მოსიარულე ლუკმაა! შიშისგან გბურძგლავს. ასეთი ელდა მადლარს თუ გეცა – მშიერს რა მოუვა!?

რა საცოდობაა ჩვენს თავს!

ბუდა

კიროვის პარკის ჩასავლელ კიბის თავში ხშირად ნახავთ სახლის კედელს ზურგით მიყუდებულ მჯდომარე ქალს. დაუთვლელი ძონძი აცვია, ერთი მეორეზე ჩამოჩაჩული. დაუბანელი, დაუვარცხნელი, წვერმოშვებული, სახლის კედელს მიბჯენილი, უკიდურესობას მიბჯენილს ჰგავს. ნერვი არ უტოკავს, თვალი არ უთრთის. ამოეხას აცდენილი მისხალს არ გიტოვებს სიბრაღულისთვის. პატივნარევი ზიზღით უვლი გვერდს და ცდილობ დაივიწყო.

ერთი არ გასვენებს – ასე არააქმყოფს, ასე განდგომილს რა აქვს, რა უდევს ირგვლივ შემოლაგებულ ტომრებში, ჩანთებში, პარკებში?

თუ სატირალი ერთიანად გამოიტირა, თუ ზეარსს ნაზიარევი სიმშვიდეს ენია, რას ვერ შეეღია მისი ხელი, ასე მფლობელურად ნივთჩაკიდებული? რა უწყვია, რა სიმდიდრე, რას დაატარებს თან – უცილობელია რამე თუ მასაც „რაიმე აქვს სახსოვარი“?

თუ სხვაზე უფრო ძნელად ეგ ძაფი წყდება, და ამა ქვეყნის ფუჭი ტვირთია?!

შორი გზა

ახალგაზრდა უგონოდ იწვა. უიმედობა იყო მის თავს. თავზე დედა ადგა. პალატის სამარისებულ სიჩუმეში დედამისის მუდარა ისმოდა. დროდადრო, თანაბარი ინტერვალებით შვილს გადაეფარებოდა, ჩასცქეროდა და მარცვლავდა: დე-და, დე-და, — თავზე ხელს შეავლებდა, — შვი-ლო, შვილო. რეაქციას ელოდა. ახალგაზრდის გაჩერებული მზერა უმისამართო, უსივრცო იყო. — საჭ-მელი, საჭ-მელი, — ისევ ჩახედავდა თვალებში. ცოტა ხანში ღვინოში დამბალ პურს ტუჩებთან მიუტანდა — ღვინო, შვილო, ღვინო. ვაჟს ტუჩები არ ეძვროდა. მერე ყურთან ჩასჩურჩულებდა ქალის სახელს — მზეო, შვილო, მზევინარი. დააკვირდებოდა, სიხარულის ელფერმა ხომ არ გადააჰკრაო. მერე ისევ, ახლა წყლით დასველებული საფენით დაუნამავდა გამშრალ პირს: წყარო, შვილო, წყაროს — იტყოდა. მერე სოფელს გაიხსენებდა — იღუმალა. იღუმალა არ მოგენატრა, შვილო? შეისვენებდა. მერე ფეხისგულს შეულუტუნებდა, მერე გასალების აცმას დაუჩხარუნებდა — ყველაფერი ამაოდ.

შვილი სააქაოს არ იყო. ბოლოს უსიცოცხლო ხელისგულზე ქალაღდის ნაგლეჯს შეახებდა და — ფული, ფული! — იტყოდა. ვაჟის ხელი ოდნავ შეტოკდებოდა, თითები ნელი-ნელ უღონოდ მოიკუმებოდა.

დედის სიხარულს კიდევანი არ ჰქონდა. იმედი ეძლეოდა.

ისე კი, ღმერთო შეგცოდე, ღირს კია მარტო ამისთვის ასე შორი გზიდან მობრუნება?!

ნაშვილები

საჯინიბო მისთვის საურთიერთობოც იყო, სა-
ასპარეზოც — მისი კაცობის დამადასტურებელი.
მეჯინიბეები იხმარიებდნენ, საფასურად ირონიუ-
ლი ღიმილით ალაპარაკებდნენ და უსმენდნენ.
სოფლად კი მისი არც მომსმენი იყო ვინმე, არც
რამედ ჩამგდები.

მოხუცი დედ-მამა ერთიმეორეს მიჰყვამ, შრო-
მითა და დარდით დაბეჩავებულები. დედმამობა
ერთგული კი გაუწიეს, მაგრამ ღვიძლი რომ არ
იყო, დასაფლავებისას თავზე დაახალეს ახლო-
ბელმა ჭირისუფლებმა. ჩვილობაში იშვილეს.
სოფლელებს თუ გააბრიყვებდნენ, ჯანმრთელი
ბავშვის მაძიებლებს — ავადმყოფი შეაჩერეს. სისხ-
ლით მემკვიდრე ნათესავებმა — საქონელი დაუკ-
ლეს, სკამი-დგამი გაზიდეს, სახლ-კარი გაუყიდეს.

თავზარდაცემული, არასრულყოფილი, „ნამდ-
ვილი“ მშობლების საძებნელად წავიდა თუ უსახ-
ლკარობას გაექცა, ეს არც სოფელში იცის ვინმემ,
არც საჯინიბოში.

მის მერე არც არავის მოუკითხავს, არც არავის
უძებნია.

პიანისტი

ადრე სახლიც ჰქონდა, კარიც და თეთრი როიალიც.

დღეს ძაღლების თავშესაფარი აქვს და, სადაც დაულამდება, იქ სძინავს.

ადრე დედაქალაქების დედაქალაქში სულმთლად მანქანათმშენებლობის სწავლა, ბაშმეცთან და მისნაირებთან მეგობრობა (უცხოეთი საით იყო, რომ არც ვიცოდით), გასტროლები და სტუდიური ჩანაწერები.

დღეს იგივე ტიტულები და ლაურეატობა (ძალიანაც რომ გინდოდეს, ვერ წაართმევ) და იგივე უპატრონო ძაღლები, იგივე თავშესაფარი. კიდევაც რო დაურბევიათ და წაურთმევიათ.

ადრე — აპლოდისმენტები, სცენა და თაიგულები.

დღეს — ბექდიანი დიპლომები, გაყვითლებული რეცენზიები, მოგონებები და გულში ჩაკრული ფეხმოტეხილი ძუკნა.

ადრე — მოფრანგულე საზოგადოების პატივისცემა და მფარველობა.

დღეს — ბეიკერის ორმოს აცდენილი თავისი სამფარველო უჯიშოები და უპატრონოები. იგივე ფრანგული — „მას გეცილების ვერავინ“.

ადრე — პატიჟი და ცერემონიები.

დღეს თავს არიდებენ, ვარდისფერ ტყავის „ტროიკას“ ამადლიან, ნესტიანი სარდაფიდან აგდებენ. მარტო ლეკვებს უხარიათ მისი მოსვლა და დანახვა.

ადრე პიანისტი.

დღეს გიჟი.

კიდევაც თუ ეგრეა, — რა დიდებული უკიდურესობებია!

მაგრამ თუ მამა ფლორენსკის და ჯაკომეტის სიტყვებს შეაჯერებ, ნუთუ ყველაფერი სიტყვებია, სიტყვები და მხოლოდ ლიტონსიტყვაობა?!

«Чего ты хочешь, о какой успешности думаешь, стать славной пианисткой? На это я никогда не рассчитывал и пожалуй, не хотел бы для тебя. Эстрада - мучительное дело, требующее больших жертв, мало дающее внутреннему человеку, разлучающее с самой музыкой и переносящее интерес из музыки в самолюбие и угодничество публике. Не подменяй чистого безкорыстного любования красотой суетливой погоней за славой, кроме горя ничего не дающей. Не задавайся слишком большим».

Павел Флоренский
Из письма к дочери Ольге
(январь 1936 г., Соловки)

„აღმოდებული სახლიდან, არჩევანი რომ მქონდეს — კატა გადავარჩინო თუ ლეონარდოს ტილო — კატას გადავარჩენდი“.

ალბერტო ჯაკომეტი

P.S. ამის წაკითხვისას მეგობარმა მკითხა:

— ეგ როგორ დაემართა, იცი?

— ?

— მოსკოვში ორკესტრთან უნდა დაეკრა, რეპეტიციაზე აგვიანდებოდა და (ილბლად?) გზად ძაღლს გადაეყარა. ძაღლს ცხვირის ირგვლივ ეკლიანი მავთული ჰქონდა შემოჭერილი...

ამან, გზად მიმავალს, ცხოვრების გზაც შეუცვალა.

მოკლე ჩართვა

თბილისში, ზაფხულში, აგვისტოს სიცხეში, უნივერსიტეტის გაჩერებაზე კაცი იდგა.

ტანზე ეცვა: „სეტკა მაიკა“, ზედ ქალის „დუბლიონკა“, სპორტსმენის ლამპასებიანი „ადიდასის“ შარვალი, შიშველ ფეხზე კალოშები, თავზე ფეტრის შლაპა. ცალ ხელში საპროფესორო პორტფელი, მეორეში ჯოხად — პლინტუსი. ყველაფერს ჰალსტუხის მაგიერი, ყელზე შებმული ელექტრომწერი აგვირგვინებდა, თავისი შტეპსელით, მეორე ბოლოთი შარვალში ჩატანებული. ტიპი, ასიანი, გათიშული იყო და თანაც ქსელიდან. თავის სამსახურში მიდიოდა. ოთხმოცი წელი შემისრულდა და იუბილე გადამიხადონო. გზად კეთილმა ნაცნობმა უვნებელჰყო და მოტყუება-მოფერებით სახლში დააბრუნა.

მოკლე ჩართვის მსხვერპლი იყო.

იუბილე არ გადაუხადეს.

გიჟი

გიჟი იყო, აბა, ვინ იქნებოდა, იტალიელი?

იტალიელი თუა, აგვისტო როა? რა დროს ახალი წელია? ისვრის და ისვრის – სკამი, ჯამი, ისევ სკამი, დივანის ზურგი, ისევ სკამი, პლედი, მაგიდა, დანა, ბალიში, „ლუსტრა“ და ისევ სკამი...

მეშვიდე სართულიდან ისვრის, მოხუცი კაცი ისვრის, იშვიათი ჯანითა და მონდომებით. ქვემოთ დალხენილები ჰაერში ხან ფარდას იჭერენ, ხან ბალიშს, სკამსა და დგამს იცდენენ ტრაექტორიის უცდომელი გათვლით.

რას იცილებს ადამიანი ასეთი გამეტებით, გიჟია თუ იტალიელი, რა დაუგროვდა ასეთი მძიმე, მოუნელებელი, გაუსაძლისი?

ყველაფერი რომ სძულს, თავი კი არ მოსძულე-ბია.

კვაზიმოდო

ახალგაზრდა კაცი — კაცი იყო, კაცობით, ძმა-კაცობით, გაგებით, რომელიც საძმოს შეგძენს — გამტანს და გამგებს, და რომელმაც შესძინა კიდევაც საძმო.

სხვა კი არა ინება ბუნებამ. რომელი ერთი, როდესაც ერთ-ერთიც გეყოფა მთელი ცხოვრების წასამწარებლად — პატარა, თეძოებამოგდებული, ხელფეხმოკლე...

კახეთის კვაზიმოდო, კახეთის პეტრუჩიანი, აბსოლუტურად, სრულიად უიმედო. მარტო გული. არცა დაკვრა, არცა სხვა რამე მუსიკობანი სიყვარულის საიმედოდ. ძმაკაცებს კი უყვარდათ, პატრონობდნენ და ეფერებოდნენ. ძმაკაცობაში ის წუთიც დადგა, როდესაც კახელმა ბიჭმა, — ქალი როგორიაო? — იკითხა.

ბიჭებმა, კაცებმა, საძმომ, სამეგობრომ, ყველა ფულს ჩამოვიდა, შეაგროვეს და თბილისიდან ქალი, ლამაზი ქალი ჩამოუყვანეს.

რას გადაგვიწყვეტს სალხინობელი?

„Coin“-ი

ტაძარს ავტობუსები მოადგა. უცხოელმა ტურისტებმა დერეფნად მჯდარ მათხოვრებს შუაში ჩაუარეს. აქა-იქ სხვა და სხვა ხმაზე ხურდა ფული ანკრიალდა. ყველამ მალული ანგარიშით ფული ჯიბეში გადაანაცვლა. უცებ კაცის სიცილი გაისმა, ორივე ფეხით უფეხო, ხის დაბალ ხელნაკეთ ურიკაზე სალდათის ბალთებიანი ქამრებით მიბმული იჯდა, და გულღვიძლიდან ამოსული, ბავშვური სიცილით იცინოდა. ხელში ხურდა-„კონი“ ეკავა, თვალს არ აცილებდა, თვალებს არ უჯერებდა.

— ჩემი მეგობარი ლოგინზეა მიჯაჭვული (სიხარული ვერ დამალა და უმისამართოდ წამოიძახა), ვერ დგება, ვერ გამოდის. ადრე ერთად ვიჯექით. გაეხარდება, თქვენ არ იცით, რას გაიხარებს, ამას რომ მივუტან. ნუმიზმატია, ბევრი დაუგროვდა, ეს კი მადაგასკარისაა. ეგეთი არა აქვს. რო იცოდეთ, რას გაიხარებს!

მისნაირი ბედნიერი ადამიანი ქვეყანაზე იმ წუთში არ იქნებოდა.

ინდოეთის მათხოვრები

გაჭირვებით თავმოყრილით ინდოეთს რომ გამგზავრები (ლამის ფეხით), იქ როგორ განუწურაქლები, წარმოიდგინეთ. უკან დასაბრუნებელს აზიხარ, თორემ იქ მათხოვარი იმდენია, რომ რალა შენ გაგიჭირვებენ. ამიტომაც და იმიტომაც, მათხოვრის არც მისაცემი გაქვს და არც აძლევ.

მატარებლის გაჭედილ ვაგონში მგზავრები კედელს ასრესილები რომ არიან, ერთიმეორეს მიყოლებით, პატარა ინტერვალებით მათხოვრები ეტენებიან, სამათხოვროდ არა, სამგზავროდ. გეგონება, მგზავრებს მორიგეობა ჰქონდეთ დანესებული — არცერთს უმონყალოდ არ უშვებდნენ, ვილაცა აუცილებლად გაილებდა. ეგრე ჩემი ჯერიც დადგა — მათხოვარი თავზე დამადგა და თავისი მოითხოვა. არც ქართული ესმით, არც ჩიქორთული, „არა მაქვს“ კი, ძნელი მისახვედრი არ არის — მხრები ავიჩეჩე. ქალი შეჩერდა, თვლებში ჩამხედა, ამოიოხრა, კეფაზე ხელი დამადო, თმებზე გადამისვა და თან ტკბილი ბუტბუტი მოაყოლა. ასე გაჭედილში თუ მოიძებნებოდა გაჭირვებით მთარგმნელი, და იმან მითარგმნა:

— არ იდარდო, შე სანყალო! შენც გადმოგხედავს ზენაარი. მიენდე კრიშნას — სულის სიმშვიდეს მოგფენს და მისი წყალობით შენს ბოდიალსაც ბოლო მოელება.

დედა

— რა გამიხარდა, სადა ხარ, როგორ, რა ხანია არ ჩანხარ! რამხელა გაგეზარდა, მოგესწრო შვილი, მოგესწრო, კაცია უკვე!

— მომესწრო, ვენაცვალე. აი, ქალაქში გამოვედით, გამოვასეირნე, — ნაყინი მინდაო, — ჯიბიდან ცხვირსახოცი ამოიღო, შვილმა თვინიერად სახე მიუბრუნა, პირზე ჩამონანუნნი მოწმინდა.

— ეხლა სად ხარ, სად, ქირით?

— არა, ეხლა რა გვიჭირს, „არაშენდაში“ შევედით. ფანჯრებიც ჩავსვით, კარებიცა გვაქვს. ამას, ვენაცვალე, თავისი ოთახიც გადავუტიხრე, პატარა.

— მამამისი რას შერება, სულ დაიკარგა?

— რა ქნას, ერიდება. თამაში ავადმყოფობაა, ხომ იცი, ჩემი ბინა ვალებში ჩადო.. კიდე კარგი, თავისი ცოლ-შვილიც ჩემსავით ქუჩაში არ დატოვა, ქალიშვილების პატრონია.

— სულ არ გკითხულობს, არ გეხმარება?

— ნეტავ მქონდეს, მისახმარებელი იქითაა. ავადაა, სამკურნალო უჭირს.

— ფული, ფული, ცოტა, ცოტა, — ჩაერთო ლაპარაკში შვილი, თან ღიმილით ხელი გამოითავისუფლა. დედამ ნაყინის ქალაღი გამოართვა და ცხვირსახოცით თითები გაუწმინდა.

— კარგი, კარგი, ბიჭო! ასე იცის ხოლმე. არ მისცე, არ მისცე, გვაქვს, გვეოფნის, ცოტა ჩემი პენსია, ცოტაც ამისი. არ მისცე. კარგად ვართ, კარგად. თქვენც კარგად გამყოფოთ ღმერთმა!

შვილს ჩაკიდა ხელი და ქუჩას გაუყვინენ.

შვილი ოციოდე წლის იქნებოდა.

პორტრეტი ფოლიანტიდან

კაბინეტის კედლებს სტელაჟები დაჰყვება იატაკიდან ჭერამდე დაწყობილი წიგნებით. ყუის სათაურები პატრონის ცნობისნადილიან ინტერესს მიგანიშნებს და დროის აყოლილ შფოთვასაც. ბიბლიოთეკას უხვად ილუსტრირებული ორტომეული შეემატა: „რელიგიები“ და „ეთნოსები“ საქართველოში. პირველი ტომის მე-18 გვერდზე სათნო კაცის პორტრეტი მართლმადიდებლობის ნაწილს წინ უძღვის – სანთლით ხელში, მშვიდი, მლოცველი. ცხოვრებაშიც ეგეთია, კეთილი, ღვთიური. ჩვენი უბნის გიჟიანო (ფოლიანტში დამკვიდრებულზე), თქმა გიჭირს, მაგრამ ეგრეა. ქუჩაში გამოსული თავის ადგილზე, მალაზიის წინ ჯდება, სიგარეტის ნაპოვნ ნამწვავებს ახარისხებს, რკინის კოლოფში აწყობს, მეორეში კი ხურდებს უყრიან – უბანი იცნობს და უბანი ინახავს. სულ მუდამ კეთილმომღიმარი, ზრდილი, გულს არ გიმძიმებს. ხანდახან რალაცა სწყინს, წამოენტება, მაგრამ წამონთებაც (ფოლიანტი გაგაბედინებს) ხომ შუქმომფენია.

ასე, ამდენი წიგნის ავლით, მიკიბულ-მოკიბულის აცდენით, მშვიდად და აუჩქარებლად ფოლიანტში დამკვიდრდა.

ენტუზიასტი

მოუსვენარი კაცი იყო, იდეები ანუხებდა – რახან დაიბადე, ჭამა და სიკვდილი არ აგცდებო. ჭამა მიხედულია, სიკვდილს მე მივხედავო, პლასტმასის კუბოები მაგარი პროგრესულიაო. გეგმები დააღაგა, გაიკითხ-გამოიკითხა, ანონ-დანონა, მიდგა-მოდგა. ნამონყებულ სახლის რკინა-ბეტონი, კარ-ფანჯარა და ჭერ-იატაკი დააკონსერვა (გამდიდრებულზე უფრო დავამთავრებო). ამასობაში დრომ ფერი იცვალა. პლასტმასის წარმოება გაიყინა, ხე-ტყის ჭრა შეწყდა, იარაღი საქმეში გავიდა და სიკვდილმა იმატა. სიმწრის დღეები დადგა, უზომო სიმწრის. იყო ერთმანეთის კვლა და იყო გატანაც ერთიმეორის. კაცმა უბნის ნაცნობ-უცნობ ჭირისუფალს არავის უთხრა უარი. მისმა ჭერ-იატაკმა გაიტანა და მიაბარა ბევრნი — ძველებურად, ჩვენებურად.

ნაომარზე, ჩამცხხრალზე, სიკვდილზე ფულის კეთებამ უზნეობის, ცოდვის ელფერი დაიდო, არც მერე გაჰქრობია. კაცმა საქმეზე ხელი აიღო.

სახლი დაუმთავრებელი დარჩა.

ქვეყნის ამბავი დალაგდა.

ხე-ტყის ჭრა აღსდგა.

ფერია

ისევ ფერუმარილი, შავი, შეღებილი თმა, ვარდისფერი ბაბთა, კეხიანი ცხვირი, არწივის მზერა.

კაბა მკრთალი, ჭარბად ვარდისფერი, მაქმანე-ბიანი, თეთრი, წელში გამოყვანილი, თოჯინის, მუდმივი პატარძლის საპატარძლო კაბა. ქედმაღლური, ცერემონიული, ძაბვა, არტახები და მოლოდინი. მოლოდინი. საქორწინო მოლოდინი წლიდან წლამდე, დასაბამამდე.

... და შიში.

ფეხსაცმლის მწმენდავი

— მოდი გაგინმინდავ! გაგინმინდავ!

ფეხსაცმლის მწმენდავი ბიჭი, თითქმის ბავშვი, ძონძები, ფეხშიშველი, მხარზე გადაკიდებული სალტიანი ყუთი, შიგ მისი ავლადიდება.

— გაგინმინდავ! — ეს არის მისი ლუკმა, გაანმენდინე, თავი რითი ირჩინოს. გაანმენდინე!

— გაგინმინდავ, იაფად გაგინმინდავ, გაგინმინდავ! — ისტერიული, ჭლექიანი ღანვები, ზეთოვანი, უძირო თვალები, მუდარა: — გაგინმინდავ, ფული არა გაქვს? — არ გჭირდება, არ შეგიძლია, ფულს აძლევ, იცილებ. არ იღებს, არ კადრულობს.

— ისე გამანმენდინე! ისე გაგინმინდავ!

მოცლილები წრეს რკალავენ, თვალს ადევნებენ. ყუთიდან მეურნეობა ამოაქვს, გამონვდილ ფეხს იკრავს, ჰაერში ქეჩები, ჯაგრისები დაფრინავენ, უჩქარებს. ნერვიული, ავადმყოფური ეგზალტაცია. ჩქარა, ჩქარა, ჩქარა. ოფლის წვეთები ამჩნევია.

ჩერდება. მონყალებასავით მაყურებლის ალტაცებას უცდის.

ხელოვანია, ამ წუთისოფლის დღემოკლე შვილი. ალაჰმა გადმოგხედოს შენცა და შენს ქვეყანასაც!

მერი

მწყერივით უწყინარი იყო მერი, მწყერივით მონიფული, ჩემი ბავშვობის პირველი ტკივილი, ქალაქიდან ჩამოსულის პირველი მომფერებელი.

ერთი თვალი ოდა ჰქონდა მერის, ნალია და დედა.

მისი სამომავლო, მისი სამზითვო, ჩალვრილი სითბო იყო და მწყრის დაბინდული თვალები.

ვანსა და სამტრედის შორის მოკლე ავტობუსები დადიოდა. ავტობუსი თუ მოსკვიჩი იყო ის პირველი, მერე კი ბევრი სხვაც იყო. პირველს წაყვა მერის ნამუსი, დედამისის იმედი, სოფლის შეფარვა.

დაბინდულ თვალებში კი ისევ მოლოდინი იყო, დამყოლი, თბილი, ჩამთრევი.

დაუნდობელია სოფელი, იკვეთს მღვრიეს, გულისკენ შემომძახველს, ემძიმება ტკივილი.

ოდის აივანეზე ძაძებიანი დედა დარჩა და გარიჟრაჟზე რიონისკენ გამკივანი

— მერი, ნენა შვილო!

მინისქვეშა გასასვლელი

ვარაზისხევიდან ვაგზლისაკენ ჩარბენა ერთი სიამოვნებაა, რო არა მინისქვეშა გასასვლელი, ამაზრზენი ბინძური, ადამიანების აქოთებული. ჩაირბენ, და ცირკისკენ მძიმედ გეპარება თვალი... გასასვლელივით მალე გინდა გასცდე, ჩაუარო, და არ შეგიძლია. თვალი თუ არა, გული გეპარება, გეკუმშება, და ყოვლად მიუღებელს ღებულობ.

გითრევენ, ყველაფრით გითრევენ, უმონყალო, სამონყალო „სიყვარულის“ პეპლები – თუკი რაიმე მოგეპოვება, ხლართავენ, კვანძავენ, ნასკვავენ ყველაფერს თეთრსა და ფრთიანს, შავსა და უძიროს, რაც სიყვარულმა დაგამჩნია, ცხოვრებამ დაგმართა...

ლექი გემღვრევა. გრცხვენია. გებრალება.

სკლეროზი

ოლლა 99 წლის იყო, რომ დაქვრივდა. საღსა-
ლამათი, ჯანმრთელი, მალალი, ხმელი, სრულ
ჭკუაზე, მართალი და ბოროტი. გიორგი 105 წელი
ყოველდღე გამთენიას იღვიძებდა, ასმეხუთეზე
მოზეზრდა, დაილალა და უბრალოდ არ გაიღვიძა.

ოლლა იმ დღიდან ერთიანად ჭკუას გადასცდა
– სკლეროზი დაემართაო. სულ დადიოდა, დადიო-
და და სულ: გიორგისთან მივდივარო. გიორგი
შორს კი არ იყო – შუკის გადაღმა, სოფლის სავა-
ნეში. შვილებმა, ოლლა მისახედიო, და თბილისში
ჩამოიყვანეს. აქაც იგივე სჭირდა, — სკლეროზი.
რას ჭამდა, — არ ახსოვდა, ვისთან იყო – ვერ
ცნობდა. სულ გიორგისთან მიდიოდა, გაიპარებო-
და და ტრამვაის გაჩერებაზე მთისძირში მიმავალ
ავტობუსს ელოდებოდა. ან რა ექნა, თბილისში მა-
ნამდე ერთხელ ნამყოფს (რიონი ბორნით რომ
გადმოვიდა, ქალაქს სამზითვეს საყიდლად). დაი-
ჭერდნენ ოლლას, დააბრუნებდნენ, და ისევ გიორ-
გისთან მიდიოდა. ორმოცის თავზე წავიდა კიდე-
ვაც თავის გიორგისთან.

არაფრით არ იქნებოდა ეგ სკლეროზის, უბრა-
ლოდ ჩვენ, ჭკვიანებს, ამ სიგრძე სიყვარულის არ
გვჯერა და იმიტომაც არ შეგვიძლია.

კენჭები

— ჩვენ სოფელში, მუხურაში, სიზმარი უნახია ბაბუამისს. ძინავს და ძილში ვინცხა ეუბნება: იქინე, ბიჭო, მუხის ძირში, სამ მტკაველზე ჩადიო, ამოთხარეო, შითე კენჭებია ყუთში, ნამალია მაიო, ამეილეო. ნამდვილი ყოფილა. პატვრანე ყუთი ამეილეს, ნაირ-ნაირი კენჭებით სავსე, ბრდღვიალი გოუდროდა, იმფერი კაი იყო. მის მერე მისიანები მაი კენჭებით ნამალს აკეთებენ. წყალის თავზე მაი კენჭებს ერთიმეორეზე უქლაქუნებენ, ქე რომ ფქვავენ, იმფერად. შიშის ნამალია, შეშინებულის. თან შეგილოცავს, თან მაი წყალს დაგალევიებს. წეიყვანე მაი გაჭირვებული, სანამ არ გეილია მაი კენჭები. უშველის, ნამდვილია.

— უი! დევიზაფრე, რაცხა გაფხაკურდა, იგი იქნება, ჩვენი ვარიები რო დაბრდღვნა. შევიდეთ შითე, რაცხა პანა აცივდა.

რამხელა წარმართული ხიბლი აქვს ამ კენჭებს.. როგორ გვჭირდება ლამაზი ზღაპრები, დუნიაზე უშიშრად, საიმედოდ...

ჰეროსტრატე

ტყეები იწვის და იწვის. სოფლის გიჟი, ქვეყნის მავნე, საქართველოს ჰეროსტრატე – 80 წლის ბებერი, მუხლმაგარი, წელშიგაუნყვეტავი – დადის და დადის, სადამდეც ტყე არის, სადამდეც ფეხი მიუწვდება, ტყეს ცეცხლს უკიდებს, ოსტატურად, მასშტაბურად, ჩაუქრობლად. სანამ ალი თავისით არ მოიბეზრებს, არ მიმქრალდება, იწვის საფარი, იხუთება, ხრჩოლავს, გამქცევი გარბის, ხეები კიდგანან, გაშიშვლებული, მუსრგავლებული – აღარც მცენარე, აღარც შეშა. წლიდან წლამდე – ხანძრის ბოლი და გადაბუგული ტყე.

უკვდავი ბერძნის მოკვდავი მემკვიდრე, ღრძო, ბოროტი, ამაზრზენი როგორც მოვლენა, არდასანახი ბებერი. ისეთს რა შიშს ზარავს სოფელს, რომ უთმენენ, ვერ უბედავენ, აბედინებენ?!

პირველად წელს ხანძრის ბოლი არა ჩანს, ტყე არ იწვის. სადმე შორს მისწვდა თუ გვეშველა და იმ შორის შორს წავიდა, სადაც წყევლა არ მიუვა, სადაც უფრო გაეგებათ – ვინ არის დამნაშავე, ჩვენ თუ ეგ ბებერი.

პარტიისტორიის ლექტორი

ლექტორი პარტიისტორიის შედეგებს სახეზე ატარებდა — მნიფე, ფორებიანი ცხვირი, ერთი-ორი მეჭეჭით. დანარჩენი — ვის როგორ. ამას — მელოტი თავი, კისრის ნაკეცები და ყურებში ჭალარა. ლექტორი საპენსიო ხნისა იყო და დღედღეზე ან გავიდოდა, ან გაისტუმრებდნენ. ბედად „Заря перестройки“-მ მოუსწრო და მის ნასვლას სიმბოლური დატვირთვაც მიეცა. ერთი სემესტრი დარჩა ხუთწლედების და პოლიტბიუროს გადანყვეტილებების დათარიღებებს. ლექტორმა კიტელი გამოიცვალა, უბრალო მოკვდავის კოსტიუმი ჩაიცვა და პირველ ლექციაზე ასე გამოცხადდა. აუდიტორია ჩვეულებრივი, უწყვეტი, მოუცილებელი დუდუნით დახვდა, მთქნარებითა და გვერდების ფხანით. ლექტორი ამბიონზე შედგა, მძიმედ ჩაისუნთქა, და წარმოთქვა:

— ვერ წარმეიდგენტ, რაფრა გათახსირებულ ქვეყანაში ვცხოვრობთ, ბოვშებო!

ერთიანად შვებით ამოისუნთქა და გაჩუმდა. დუდუნი შეწყდა, უჩვეულო სიჩუმე ჩამოვარდა, სტუდენტები გაისუსნენ, და ასე, პირველად, სამარისებულ სიჩუმეში ისმინეს პარტიისტორია.

ნეტარი

მამაკაცი ქალური, რბილი მოყვანილობით, სრული ჩასხმული მკლავებით, არააღმოსავლურად ღია, ნათელი, მუდმივი, უმისამართო, განბნეული ღიმილით – ალაჰის ნეტარი შვილი.

მუხლმოყრილი ირხევა, კავალების ლოცვა-გალობას მიყვება, ტანს აყოლებს, უჩქარებს, ანელებს, ჩერდება, ნეტარად უსმენს, იგებს, ეთანხმება, აღმამსვლელს გამკვივანს – ალლა-ს — ფრთადაღმართულ ხელებს ახვედრებს, კმაყოფილია, ჩაფიქრდა, ოხვრა, ჩუმი ჩივილი, სმენა, წინ გასწრება, ლოდინი, ერთად სვლა, შერწყმა, ნეტარი მორჩილების ბედნიერი ცრემლები. მუსიკალური, მელოდირი, რიტმული, ნეტარი მუსლიმი, ლაჰორის ჯუმა მეჩეთის ხიზანი. ხუთმილიონიანი ქალაქის უბინაო ბინადარი, დაპურებული მშიერი, გულმსმენი, ბედნიერი ნეტარი.

კვერცხის გული

ღარიბი ინდოეთის კუზიანს, ყურძნადასხ-
მულს, ცხრაფრად დაკეცილს, სამსახური დაჰყვა
– სიმახინჯე აჭმევს. უბრალოდ მშვიერმა უნდა გა-
გაგებინოს, გთხოვოს. ეს ორნიც, გოგო-ბიჭიც,
იმიტომ მოგისხდნენ მაგიდის ფეხთან, ასფალტზე
და თვალებში შემოგცქერიან. საუზმე – თოთოდ
შემწვარი კვერცხი, ჩაპატის ნაჭერი და პაკეტის
უხიფათო ნყალი – ყელში არ გადაგდის. კვერცხი-
ან თეფშს ბავშვებს უწვდი და სკამის ზურგზე მის-
ვენდები. ბავშვები კარგად მოკალათდნენ, თეფში
მუხლებზე დაიდეს და აჩურჩულდნენ. მერე ძახი-
ლი და ხელების ქნევა დაიწყეს. შორიდან, ქუჩის
ბოლოდან პატარა მუხლუხო მოგორავდა – ნვინ-
ტლიანი, ტიტლიკანა, მოკლე პერანგის ამარა. მო-
ირბინა, შუაში ჩაისვეს. გოგონამ პატარა გაშლი-
ლი მტევნის წიბოთი კვერცხის გული ზუსტ სამ
ნაწილად გაყო და აუჩქარებლად ჩაყლაპეს.

ცხრა ძმის გაყოფილი კაკლის გული მეტაფო-
რა არა ყოფილა. ინდოეთში, საჭმელს ხარბად და-
ნაფებული ინდოელი არ მინახავს.

მკივიები

განგის ნაპირას ინდოელი ქალი ჩხარა-ჩხურე-ბით ვაჭრობდა – მძივები, მძივის ქვები, ძენკვები მინაზე ჰქონდა გაშლილი, ჩითის ნაჭერზე. გვერდით, სამი ერთიმეორეს მიყოლებული პატარა მტერიან ასფალტზე გორაობდა.

თვალეებით მანიშნა, ჩემებიაო, საშნოდ დატუქსა და გამიცინა. მძივებს კრიალოსანივით თითებში ვშლიდი, ვეფერებოდი, ზოგ ქვას შუქი გაუდიოდა. ქალის მხარზე შეხებამ ამ ფრიად ვნებიან საქმეს მომწყვიტა – აი კიდევ ერთიო – და სიამაყით სკოლიდან ახალმოსული ბიჭი დამანახა, ესეც ჩემიაო. თვალეები ბედნიერებით უბრწყინავდა, გეგონებოდა, უშვილოს ნანატრი შვილი ეღირსაო. ნახევარ ფასში ნავაჭრი მძივები ლოდად დამეკიდა – მეოთხემ ნამუსში ჩამაგდო. ბიჭმა ზურგჩანთა მოიცვია, დედას ჩააბარა, მინაზე გაშლილ დახლს საქმიანად ხელი გადაავლო. დედამ გულის ჯიბიდან ლობიანის გადანახული ნაჭერი ამოიღო და მიაწოდა.

ბედნიერება გაჭირვებაზე მეტია?

ნიკო

დაცლილი სოფლის დიდ მინდორზე დედა შვილს წვიმიანში ასეირნებდა — კაცი უნდოდა დამდგარიყო.

მოულოდნელად სიახლოვეს სვანი ნიკო დაინახა. მისალმების სიხარული და გულისტკენა ერთი იყო — კაცმა ზურგი შეაქცია და იქვე მდგარ კარავს თავი შეაფარა.

ნისლი კიდევ უფრო ჩამოწვა.

მოშორებულზე გალუმპულ დედა-შვილს ჯმუხი სვანი წამოენია და პარკი გაუნოდა.

— გაგიმარჯოს, თუ არ იწყენ, გამომართვი. ბავშვს ქუდი რატომ არ დაახურე? — თქვა და ბიჭის თავს კაცის ხელი გადააფარა.

პარკში მწყემსის საგზალი იდო — სამიოდე ნაჭერი ყველი და ხაჭაპურის ნატეხი.

როგორ მარტივად იქმნება მეტაფორები...

ყრუ

უფრო ლამაზ მამაკაცს თუ აიჩემებ, ისევ იქ, პაკისტანში, სუფიებთან, Dhol Master-თან, Gionga Saint-თან (ასე უწერია სავიზიტო ბარათზე) მიგიყვანს არჩევანი. მისი სრულყოფა იშვიათი კაპრიზია ბუნების, მისი აღწერა — ხატოვანება აღმოსავლური პოეზიის: ვარდნილი კაბა, შავ ვარდნილ თმებზე ოქრომკედით ნაქარგი ფესკი, ყელზე ხელთუქმნელი მოსასხამი, თითებზე ბაჯალლოს ბეჭდები. და ეს ღვთაება, ეს მამაკაცი, სუფიების — განდობილთა მუსიკოსია, დოლის, დაფის, მუსიკის გულისძგერა, სისხლის ფეთქვაა. Gionga-ს დიდი დაფი მკერდზე აქვს მიბჯენილი, დასარტყამით ურტყამს, რიტმს ყვება, ირხევა, ტრიალებს, შინდისფერი თავბრუდამხვევი ქარბორბალა, უფრო და უფრო აღმატებული. სტიქიურ მოვლენას სასრული არ გააჩნია. სასრული გულის ბზარია. მისი რიტმი — მისი განაჩენია. მისი განაჩენი — მისი სიკვდილი.

Gionga Saint-ი ყრუ-მუნჯია, მისი ყური — მისი გულია. გულ-ღვიძლი, გულის ფიცარი დიდხანს ვერ იტანს, დიდხანს ვერ გაუძლებს ასეთ რყევებს, ასეთ ვიბრირებას, ასეთ feroge-ს, ალაჰის სადიდებელსაც კი.

Gionga-მ ეს იცის, უთხრეს, აუხსნეს, მაგრამ მაინც უკრავს და... ელოდება.

და თუ უკვე წარსდგა ალაჰის ეს გულდაუზოგავი მსახური, რუმის მოვიხმობ მის მოსაგონრად:

წინარეხატი – უკვდავი არსი ყოველივესი,
ჩვენს მიღმა არის,
აქ კი რაცაა – სიკვდილი გაცრის,
ვერც კი მოასწრებ შევლებას თვალის.

ნუ დაღონდები, რომ ბგერა გაქრა,
რომ ჩაქრა შუქი ნათლის,
ისინი დარჩნენ, და გაქრა აქ რაც –
ანარეკლია მათი.

ჯელალ-ედ-დინ რუმი
„შამს თებრიზის დივანიდან“

ბაცაცა

ბარსელონაში მარტო „ბარსელონა“, გაუდი და მიროს მუზეუმი კი არ არის, ბაცაცებიც არიან.

ჩამოსულებს აფრთხილებენ – ფრთხილად იყავითო, ყურადღება არ მოადუნოთო, ჩანთები მაგრა გეკავოთო, ხელი არაფერს გაუშვათო!

ფრთხილად ხარ და ბედნიერად. ყველაფერს დაესწრები, აღიქვამ და ზღვის სანაპიროზე „რელაქსისთვის“ მიიჩქარი, ზღვის ინტერნაციონალურმა სივრცემ დაგამშვიდოს, დაგალაგოს. კოლუმბის ძეგლთან ზიხარ და ფეხზემდგომს გაკვირვებით უყურებ. ვალმოხდილი ქალის ფეხზე დგომა უკიდურესი აღფრთოვანებისაა. ჩანთიდან სანთებელა და სიგარეტის კოლოფი ამოიღო, ნებიერად სიგარეტის მოსაკიდებლად, ჩანთა ფეხებს შუა გაიკვეხა, წვივები მოუჭირა და კაიფით მოუკიდა. ჩასაფრებული ბაცაცა ზურგის მხრიდან მიეპარა, ელვისებური სისწრაფით ჩანთა ფეხებიდან გამოგლიჯა და ისეთი სიჩქარით გაიქცა, „ბარსელონას“ თავდამსხმელი ვერ დაენოდა.

ქალმა ესპანეთის დანარჩენი დღეები ბარსელონის პოლიციაში გაატარა. ჩანთიანად, ფულიანად ვიზაც და დოკუმენტებიც წაიღეს. პრეტენზია ერთი ჰქონდა – ფეხი არაფერს გაუშვათ, არ გითქვამთო! წვივი მაგრა მოუჭირეთ, არ გაგიფრთხილებიათო!

რასული

ბავშვთა სახლის ბიჭია, მოზრდილი, მიმნდობი. გეტმასნება, შენი იმედი აქვს. ისე, მაგ სახლისებს, ყველას აქვს იმედი, შენი ან ვისმესი. შენც მორჩილდები, შებრძოლების თავი არა გაქვს, გეცნობა, მასწავლებელს გაცნობს, ერთადერთ თავის საკუთრებას, ლოგინთან მდგარ ცარიელა ტუმბოს ამაყად გაჩვენებს. თავისას გიყვება. მედოლოება უნდა – ქორნილების შაბაშის იმედი აქვს. ალბათ მუსიკალურია. გემშვიდობება. გელოდება. ვერ ჩადიხარ. დოლს უგზავნი, მერე გიტარას, ერთი-ორ შენთვის ძვირფას ნიგნს. გნერს, ყვავილებს და ნითელ გულებს გიხატავს. შენც პასუხობ, გრძნობიანად, დიდაქტიკურად. ერთხელაც ჩახვალ, არ დაიზარებ, გზაზე ხარ, ინახულებ, უხარია, გეტმასნება. სიტყვები გიჭირს, დაკერა გირჩევნია.

...დოლი ნაართვეს, გიტარა დაუმტვრიეს, ნიგნი? კითხვა არ იცის. წერილებს სხვა წერდა, ნითელ გულებს თვითონ გიხატავდა.

ტუმბო ისევ ცარიელია. შენი იმედი აქვს.

მობილურს გთხოვს, ჩუქნი, გირეკავს, პასუხობ. ელოდება, ანგარიში როდის გაუთავდება.

თანატოფობია

ათასნაირ ფობიებში თანატოფობია ყველაზე გასაგებია. აბა ობობას და ბელურას შიშია გასაგები? ჰოდა, ზოგჯერ ამ თანატოფობიის უქონლობა, ცოტა არ იყოს, უკუფობიად გერქვენება (თანატოფილია?). იმას ვყვები, აგერ რო თხებიანმა ქალმა იკივლა — ნალკოტიო, — ბევრიც არ შეშლია. განონასნორებული, პასტორალური განწყობისთვის მთაგორიანის ადამიანური მასშტაბი და ფლორა ყველაზე მოსახდენი ყოფილა. თრიალეთიც ეგეთია: კალთები ზომიერი, ალერსიანი, ხასხასა, მზის სხივებზე გამჭვირვალე სიზურმუხტე, სიჩუმე და ნეტარება. და ამისთანა ნალკოტში გადმოაგდო (მე მეგონა, ნებით, თურმე უბედობამ) ჯეჯგვი, რუსი მუშა. მეზობლად სახლს აშენებდა, ცემენტს ზელდა, ბეტონს ასხამდა, და დროდადრო ხუთსართულიანს იგინებოდა (რუსულად). მუშა-კაცის გინება არ გიკვირს, და მის ხუთსართულიანს ზოგჯერ ნოსტალგიური გაგებითაც კი ვისმენდი.

— ალბათ, დაიღალე, დაისვენე! — ერთხელაც (რუსულად) გამოველაპარაკე.

— რა დამლლის, მადამ, ეს რა საქმეა, ეგეთი მიკეთებია! — (რუსულად მიპასუხა), სიტყვას სიტყვა მოჰყვა, დაუწყვავე:

— ამისთანა სილამაზეში ხარ, ბუნება ყვავის, ჩიტები ჟღურტულევენ, შენც, არ ვიღლებიო, ნერვებს რაზე იშლი, შეირგე ნალკოტი! რუსეთში ასეთი ბევრი არ არის, საიდან ხარ?

— დონბასიდან ვარ. ძალიან კარგადაც ვიყავი (ერთი შეიკურთხა) მილიციის დედა (შეიგინა),

თორემ აქ რა მინდა (შეიგინა), ამ ჩიტების და ყვავილების (დედის დედაო), იმისთანა სამსახური მქონდა, ერთი იქ დამაბრუნა, ჩემი ბედის (შეიგინა). მეტი არაფერი მინდა!

გავშტერდი. პროფესიით თურმე (დონბასში რა იქნებოდა!) მეშახტე ყოფილა, ძალხენიროხოდეც-ი, ქე რომ მინის ქვეშ, გაჭედვით ძვრები, უკან „ზადნით“ მოდიხარ (შეტრიალების შანსი არ არის), შუბლზე ფანარი, ხელში „კირკა“, პირველმ-თხრელი ხარ, ან გამოხვალ ან არა, ან დაგექცევა თავზე მინა, ან არა, და ამ ქვესკნელში ვანიი-ს აკეთებ, ანუ თხრილს რალაციტ ამაგრებ. ენით აუნერელი, ნალკოტის ოპოზიტი — ჯოჯოხეთი! და ეს ყველაფერი Sponte sua, sine lege!!! (ანუ შენი დილიხორით?!).

იქიდან ამოსულს თრიალეთის ნიავზე, იქაუ-რობა გერჩიოს, ბოდში, მაგრამ სუფთა სიგიჟედ მეჩვენება. ან ეგების თანატოფობიაც მჭირს და გიჟიც მე ვარ?!

გზაჯვარედინი

სოფლის ძველ, მყუდრო სასაფლაოზე, ცაცხვის ძირში, ბაზილიკასთან, შვილმა ქართული, გრძივი ქვა დაადო, მარტო სახელით.

წესით და რიგით მამამისი გზაჯვარედინზე უნდა ნოლილიყო და ქვა გზაჯვარედინზე დებულიყო.

სული ტკბილია — მაგისი ხომ არ არის თმენა და მორჩილება?

სული ტკბილია — მაგისი ხომ არ არის ასე იშვიათი გზაჯვარედინები?

პატარა კაცი გაცნობიერებულად, აუჩქარებლად, მშვიდად, გაუსწორდა თავის თავს და ნუთისოფელს.

აცხონოს.... იქ, სადაც განისვენებს.

უფსკრული

მომიყვნენ, უფსკრულში უპოვნიათ. თავი მოიკლა თუ სხვა ხიფათი იყო, არავინ იცის. ეგეთებს ბევრს გაიგებ, არ გამოგაპარებენ, ტკბობით გიყვებიან. შენც ზრდილობიანად ისმენ, სალაპარაკოდ არ გინდა. და მაინც, მანგლისში მიმავალი, იმ უფსკრულს გვერდს კიდევაც მაგიტომ ვერ აუვლი.

ყველანაირად სანახავია უფსკრული – ღრმა, უძირო, კლდოვანი, პრეისტორიული ქანებით შემორკალული. უნდა იცოდე, სად არის, ზედ გზაზეა, მაგრამ არ ჩანს. უფსკრულში გადაღვენილი ნატვრის ხე თუ მიგანიშნებს, — აქ არის, ამ ადგილზეა. ნატვრის ხე, რა ხე იყო, ვერ გაიგებდი. ზამთარ-ზაფხულ სულ ნაჭრებში, კანაფებში, ძონძებში დამალული, ახალ-ახალ ნაზარდებზე ახალ-ახალი ბაბთებით შევედრებულნი. გავჩერდით. უფსკრფულის დარაჯი თავის სადარაჯოზე არ იდგა. ნაპირს მივუახლოვდით. ჟრუოლამ აგვიტანა. ძირში მოჭრილი ნატვრის ხე უფსკრულის ქანობზე ეგდო თავდაყირა, ლოდზე დაკიდებული. უკვე გამხმარი, ტოტებდალენილი, ჩამქრალი ძონძებით, შეშადქცეული.

მის ნაზარდ ადგილზე ჯვარი იდგა, პატარა, ქვის, შეუმჩნეველი.

სერენადა

არც ვერონაში, არც რომანტიზმის მეფობისას, არამედ დღეს, ფულის ზეობისას, თბილისში, ვერა-ვაკის გამყოფ კეკელიძეზე სამი ახალგაზრდა ქუჩაში მღეროდა.

ლამე იყო, ვერ გაარჩევდი, დიდად გასარჩევნიც არ იყვნენ, ქუჩაში მღეროდნენ და ეგ იყო მაგათი გამორჩეულობა. ქართველი უბრალოდ პირს რომ გააღებს, უკვე მოსასმენია, და სიყვარული თუ ამღერებს, დამატყვევებელი.

რკინის ბოძს მივეყუდე, ძაღლებს მოვქაჩე და სმენად ვიქეცი. ცხადი იყო, რომ ჩონგურიანი "წყალში იდგა და ცეცხლი ეკიდებოდა", ძმაკაცები კი ბანს აძლევდნენ. სატრფიალოს მღეროდნენ და დროდადრო აივნისკენ იხედებოდნენ. ქვის გული გალღვებოდა. აივნის კარი კი ერთხელაც არ გაიღო, ჯულიეტამ აივნიდან ერთხელაც არ გადმოიხედა. აივნის ქალიშვილი ან პავაროტის ელოდებოდა, ან უფრო ლექსენს.

კორპუსს ეძინა.

შოკი

ერთხელ ნანახი მამაკაცის ხიბლი, წლების განმავლობაში რომ გაგყვება, როგორი უნდა ყოფილიყო?! მარტო ხიბლით, თავჩალუნული ხიბლით გახსოვს. ამ ქვეყნის ნაბუშარი, არავისთვის საჭირო, უმარიფათო, უწყინარი, მონყენილი ახალგაზრდა მამაკაცი.

ცოლ-შვილისათვის ფულის მშოვნელად არგამომდგარი, ამით დარდიანი, ხნიერ დედას შერჩენილი. მაგით გახსოვს, შენ რომ გიჭირს, გეგულება და გულზე გეშვება. შენს მიტოვებულობაში იცი – არის, უზომო ხიბლით, უზომო სიღრმით, უზომოდ ამ ქვეყანას ვერ მორგებული. გგონია, ერთიმეორის ფხად გამოდგებით, გეშველებათ, გაგიმართლებს. წლები გადის, შენსას შენ თვითონ ერევი. თავისას თვითონ ვერ მოერია...

დარეკეს... ველარაფერს ველარ მიუსწრებ. დაგიგვიანდა. ყურმილს კიდებ. ტყისკენ მიმავალი ცხენების ნალების წკარუნი გესმის. ინგლისურად მოლაპარაკე მეჯინიბის და ლალი ინგლისელის სიცილი ასმაგად არ გსიამოვნებს...

ბიორბი

ორი ბიჭი, წყლის ბაკზე შემძვრალი, ზედ ხიფათიანად დალოდავს. ერთი ოთხი წლის არის, მეორე — ექვსის, სასკოლოდ წასასვლელი. ორივე ერთი სიმალლის, ერთი ფერის. უფროსის დანახვაზე დატყვევდებოდი, დამინდებოდი, გაშეშდებოდი, სამი მსხალი ხელში გაგიქვავდებოდა. ჭიაყელასავით ბიჭი, წვრილზე წვრილი, მათრახივით ხელფეხი, მუხლები და მკლავები უფრო განიერი, ამოყრილი ბეჭები, ვინრო მხრები, წვრილი კისერი, ზედ ლამაზი ფორმის ქერათმიანი თავი. სახე მოძრავი, მეტყველი, თვალები ისეთი ელამი, რომ რაღაც მოძრაობაში გუგა მთლიანად ემალება. ზრდილი, სალმიანი.

გიორგი ჰქვია. გველეშაპის შუბით განმგმირავს არა ჰგავს, მაგრამ გულს გინგმირავს, გლახვრავს. დაფიქრებული, ფიქრიანი, საზრისიანი, შენონილი. ყოველ შეკითხვაზე — ნაფიქრი, განცდილი, გამოცდილებით ნაკარნახევი პასუხი. ასეთივე შეკითხვები. ჭიაყელობაზე თანახმაა — ვიცი, თხელი ვარ, წვრილი ძვალი მაქვს, ვიცი, ჭიაყელას ვგავარ.

იმაზეც თანახმაა, მიეფერო, კალთაში მორჩილად გიჯდება, უბეში გეტყვა, ორივე ხელის მტევანი — ხელში, თხელი, ქარივით. თავს დახრი და მთლიანად იტევ მოხვეულ მკლავებში. არ გინდა გაუშვა, გინდა გელაპარაკოს, თავი გიქნიოს, შეგეპასუხოს. გინდა შენ აირეკლო მისკენ ნათქვამი, გინდა შენ აიცდინო მისკენ ნასროლი. თხელია, ზრდილია, თბილია. შენც ეგეთი ხდები, შენ-

ში სულმთლად მიძინებული იანუშ კორჩაკი იღ-
ვიძებს და ესენინის ლექსი გაგონდება:

Они бы вилами пришли вас заколоть
За каждый крик ваш, брошенный в меня.

ნოდარი

ბუხრის ნაცარი იყო გადასაყრელი, ბოსტანი დასაბარი, ბარი დამჭირდა, სარდაფში შევძვერი. ამდენ თოხებსა და ნამგლებში ისევ იმ ბარზე მომიხვდა ხელი. ძლივს გამოვათრიე. პირზე ტონა გაქვავებული ცემენტი, ტარზეც ხორკლებად ცემენტი, ხელს გაგიკანრავს, ვერ იხმარ, გემოს ვერ ჩაატან. პორტრეტია, ჩვენი ნოდარის პორტრეტია. ბუხარი მაგან აგვიწყო. ბუხარს რამდენსაც ვანთებთ, იმდენჯერ მაღლიერებით ვიგონებთ — იცოდა, რას აკეთებდა. თავის ცხოვრებას კი ამ ბარივით მოექცა — გამეტებით, გაუფრთხილებლად. არადა ამ ცემენტის სველზე ჩამორეცხვას რა უნდოდა, თითქოს რა ტვირთია? ტვირთი იყო, ალბათ, ნოდარის ცხოვრება, არ დაზოგა, არ მოუარა, არ შეირგო. ბარი გადავაგდე.

სალამოსპირს აცივდა, ბუხარი დავანთეთ, ცეცხლიც გვათბობდა და მოგონებაც. მისი შესანდობარი დავლიეთ.

განგი

განგის ნაპირზე მოხუცი ქალი ზის და სიკვდილს ელოდება. განგი დიდია, დიდია ინდოეთი. შორიდან მოვიდა, ფეხით, ბებური, მომაკვდავი და არ გაუმართლა – სიკვდილი იგვიანებს. ყველა ინდოელის ნატვრაა, წმინდა განგმა მიიბაროს. რჩეულთა ხვედრია განგის პირას სიკვდილი. რჩეულთა რჩეულებს განგს ფერფლად გაატანენ, მისნაირ ღარიბს – ცხედრად. ბედნიერია, ნატვრა აიხდინა, განგის ნაპირზე სარიში გახვეული, მუხლებში თავჩალუნული ზის და ელოდება...

არც გეცოდება, არც გებრალება, ჯანმრთელს memento mori-თ მცხოვრებს, მოლოდინით კნინს. არ გებრალება, მაგრამ ლოდინს წამალი უნდა და ჩაპატის ნაჭერი, და რუპიებს ითვლი.

ლტოლვილი

ბაზრის ორომტრიალში, შესასვლელში გაგვაჩერა, გვიცნო და თავი შეგვახსენა. იმდროინდელი, ლუმურიშული წამოტივტივდა და მიჩუმდა. იქაური ბიჭი კაცად იქცა. აფხაზეთის მთებში ლალმა, ეტყობოდა, ქალაქშიც ივარგა. დამრგვალდა, გამოიკვეთა. ქართველებს სალაპარაკოდ გაჭირვება ურჩევნიათ, იოლი მისაოხრებელი და შემკვრელი. აქ თემა საძებნელიც არ იყო. ისევ ჩვენ წამოვიწყეთ ხელმოსაკიდი და სავაგლახო. კაცს სიხარულიან სახეზე მტკივანით ურთიერთობის სურვილი არ ეტყობოდა, უფრო თავის მონონება და წარმოჩენა ერჩია. პასუხი კი თქვა — იქაური ომისა, წაგებისა და ვარაუდის.

სხვა ვერ მოვიშველიეთ სალაპარაკოდ, ვერ გამოვდექით ბაზრის კარიბჭესთან. თათარიახნ ჟურნალისტურ ქიციანს ჰგავდა სიტყვა-პასუხი. არც გადაკვეთის წერტილი იყო საკადრისი. ნუთუბი ტყვიასავით გვეღვრებოდა. დამშვიდობება ამოსუნთქვას ჰგავდა. დამშვიდობება იმედიანი, სამომავლოდ საურთიერთობო. გული კი ჩქარა-ჩქარას ფეთქავდა, ოლონდა აქ არა, ოლონდ არასდროს...

არის კია სადმე ამ ქვეყანაზე ის დალოცვილი წერტილი ჭეშმარიტი გადაკვეთისა?

სვანი

სიზმარშილა ხედავს ნაკრას, თავის სახლს, თავის კარს, თავის ციხე-კოშკს. ძილ-ღვიძილში გულს გააყოლებს, ხელს შეავლებს და გამოღვიძებულზე ხელში დღევანდელი შერჩება — სხვა ზვინები, სხვა სათიბი, სხვა მთა-გორიანი, არც სვანეთის მყავე წყლები, არც მწვერვალები. ვაჟი — სპეცრაზმში, ქალები — ქალაქს. დიდი კაცი, ნაძერწი თავით, ლამაზი, დაუღალავი ტორებით, ამაყი სვანი, ენაძუნნი და გულმაგარი, ჭაპანს სწევს და სიზმარში ნაკრას ხედავს. მაგრამ თუ გადაუხვეტავი თოვლისგან სახურავჩაქცეული სახლის ზალაში, ჩალენილი ფანჯრიდან გადაზრდილი ვაშლის ტოტი ახსენდება, შუა ოთახში მნიფე კიტრა ვაშლებით მსხმოიარე, ცრემლი ერევა და მოთქმით ტირის სვანი, ლამაზი თავით ბალიშ-ჩარგული.

პროფესორი

ინტელიგენტობის ცნება ცოტა მოუხელთებელია. სხვა ყველაფერთან ერთად შესაფერ ფიზიოლოგიასაც გულისხმობს ალბათ. სისხლჭარბი ვიტალურობა, ყანნები და ძალმომრეობა, მე მგონი, არ უხდება. პროფესორიც ეგეთი იყო, რიონის ფშანების ნებით, უფრო ნორვეგიელი, ვიდრე ქართველი. მისი სრული ოდიოზურობა იმავდროულად ხიფათის გამომწვევიც იყო და ხიფათის ამცდენიც. მაგალითად: მანქანის მოტორისტი სურიკა, ბანჯგვლიანი, ზეთში ამოსვრილი, ცხვირ-პირით არის ჩაფლული პროფესორის „ნივაში“. პროფესორი თავზე ადგას და ალერსიანად ეუბნება:

— ბატონო სურიკ, ხელებს გაუფრთხილდით, ეგების ხელთათმანი გეხმარათ, გეთაყვა.

ბატონ სურიკს ჯერ ასეთი ქართული არ ესმის, მერე შეხურდება, მოტორიდან ამოყვინთავს, მაზუთში სინითლე გამოჟონავს, თავში — იჭვი... საპასუხოდ „მანტიროვკას“ მოიმარჯვებს. პროფესორს აღსასრულისგან უცოდველი მზერა იხსნის. კლიენტი არანაირ კლასიფიკაციას არ ექვემდებარება. გიჟი რომ იყვეს, „ნივა“ არ ეყოლებოდა (იხ. „ნემო“, გვ. 175).

ან კიდევ: პროფესორმა სიძე-ქალიშვილი გზად დუშეთის დუქანში შეიპატიჟა. კაციჭამია დახლიკაცს ნიგნიერის ფერმკრთალი თითით მიუნიშნა:

— გეთაყვა, თუ არ შენუხდებით, სამი ულუფა ფხალი, 120 გრამი ყველი და სამი მეოთხედი ხაჭაპური და, აი, იმ კიტრის ნახევარი. რალაც შეუძლოდ გამოიყურებით, ცუდად ხომ არ ბრძანდებით?

„პახმელიაზე“ მყოფმა დახლიკაცმა ჯერ — „გარიარკა“ მაქვსო, მერე — „ინტრიგანიაო“, და

კლიენტის მაგივრად, უშველებელი დანა კიტრს ისე მოუქნია, ზედ თითიც მიაყოლა. დუშელის ბიოგრაფიაში ეს პირველი იყო, კლიენტს რომ არ სცემა და კაპიკ-კაპიკ უანგარიშა. პროფესორის უსაზღვრო სიკეთეზე კი:

— თანხის ათი პროცენტი გერგებათ „ნა ჩაი“, ბატონოო, — ცხოვრებაში პირველად „პახმელიაზე“ უჭაჭოდ გამოვიდა.

ან კიდევ: სვანეთში შორტებით ხალვათად მიმავალ პროფესორს მოქეიფე მთის ლომები შეაჩერებენ, ინტერესით ახედ-ჩახედავენ და, „დაგვილიეო“ — ეტყვიან. რძისფერი რახით სავსე ჭიქას პროფესორი მზის შუქზე გახედავს და იტყვის:

— პატივცემულო ახალგაზრდებო, ეს ერთნახადი სასმელი შხამია და სანამლავი, ფრიად მავნეა თქვენი ჯანმრთელობისათვის, ჩემთვისაც, მოგეხსენებათ. ამას ვერ დავლევ, თქვენც არ გირჩევთ. ისე გადღეგრძელებთ ჩემს სანუკვარ სვანეთში.

აქაც გმირულად დალუპვას საყოველთაო გაოგნება და ისევ უცოდველი ღიმილი გადაარჩენს, და ის მარტივი სიმართლე, ზოგჯერ ნათქვამი დიდი გამბედაობის ტოლფასი რომაა. სვანმა ლომებმა კიდევაც დალიეს, კიდევაც გადარჩნენ, კიდევაც ერთმანეთს კარგახანს ვერა სცნობდნენ.

პროფესორის ის მოუხელთებელი თვისება კი, ყველგან რომ ხიფათს იზიდავდა და ხიფათისგან იფარავდა, ერთმა მონაზონმა ქალმა ასე ახსნა:

— მამაშენმა თვითონაც არ იცოდა, რომ ღმერთი სწამდაო.

თბილისის ზღვა

თბილისის ზღვა. ფარავანი თუ ტბაა (ბაიკალზე აღარ ვამბობ), თბილისის ზღვა — ზღვა რატომაა ცოტა გაუგებარია. ეგ არა უშავს, სხვას თუ მოიწონებ. არა, დასაწინი არ არის, მაგრამ მოწონებას მეტი უნდა. ხელოვნურად ჩასხმულს ცოტა განწყობა აკლია. ერთი შეხედვით, ცოტა ფარავანსა ჰგავს, მაგრამ იქ სული ტრიალებს ღვთიური ჩანაფიქრისა, აქ კი შორი-ახლოს, უსახური კორპუსები თბილისის განაპირის, გაჩეხილი ბაღები, არცა უდაბნოს იდუმალება, არცა შავი ზღვის ხუჭუჭები. ეს ისე, გარეშე თვალთ, თორემ ბევრიც იწონებს, პლიაჟებად იყენებს და მიწებსაც ირიგებს. ზოგს კი უბრალოდ აქ უწევს, შეხვდა, ბედისწერისაა.

აგერ, შავიზღვისპირელებს ამ სანაპიროზე მოუწია ცხოვრება, ყოფილი საჯინიბოს გრძივ, გაბოლილ ნაგებობაში. უარესსაც გიჩვენებენ — ელექტროჯიხურს, ფეხზე დაყენებული კუბოს ფორმის და ზომის. ახალჩამოსულზე ამაში ექვს კაცს უცხოვრია (ალბათ, იმათაც ფეხად). იუმორი მშველელია — ჯიხურს მისამართი აწერია. იმის იუმორს, თბილისის ზღვის მრკალავ გზას რივიერა დაარქვან, ვერ მოსთხოვ, რაზედაც იმყოფინეს, ისიც მეტია. იმედიც ჰყოფნით. ჯიპებით მოსულ იაპონელებს ვიწრო თვალებში შესციცინებენ შველის დაულალავი მოლოდინით. ეს აქ დაბერებულები, თორემ აგერ, აქვე, იაპონელების ფერხთ, ბალახზე ბიჭები უდარდელად ჭიდაობენ, არც იაპონელებს ამჩნევენ, არც გაძვალტყავე-

ბულ ძაღლს. ჭიდაობენ, იცინიან და ეს სიცილი
ნამდვილია, უშიშარი — კაცი აქაც დადგება თუ
უფრო თავისი, ღვთისა ირწმუნა, ვიდრე მომსვლე-
ლისა და დამპირებლის.

ცხოვრება კი არც ჩარგალში ულხინდათ, და,
მგონი, არც სადმეა დალხენილი...

სიტყვა

გარეთ ქვიშა, აქლემები ჭის ირგვლივ მოსიარულე, წყლით გაოფლილი ტიკები, ბორბლის ჭრიალი და მომთაბარის კარვები. შიგნით, კარავში რკალად, მუხლმორთხმულად მჯდომი უხუცესის რძლები — ხუთი ვაჟის ხუთი ცოლი და თვით მისი პატივდებული მეუღლე. სხედან მდუმარედ, ჩვილებითა და მზარდებით გულჩაკრულები. ირგვლივ ქვიშა, კარავში იღუმალი სიჩუმე და ერთმანეთის თვალიერება. აქ, ამ სამყაროში მარტო ქალს შემოესვლება, მარტო მხატვარს შეუძლია ნაქსოვ-ნაქარგებითა და სამკაულებით დაულალავი ტკობა. აღტაცებას სიტყვა არ უხდება, არცა ხმაური. აქ არც მოუძებნავი სათქმელი დაგამძიმებს, არც უპასუხო სიცარიელე. აქ თარჯიმნის სიტყვა ყალბია, ბგერა კი ფუჭი. არის რალაც ბიბლიური ამ მუსლიმანურ სივრცეში, რალაც შეუცნობადიც და მშობლიურიც. და აი, ამ სრულ სიჩუმეში დედამთილის უსიტყვო ნებით, უფროსმა რძალმა კარვის საბჯენს უნატიფესი ფოჩებიანი ნოხი ჩამოხსნა, უმცროსმა პატარა შვილს ქვიშაში ნაწოლ-ნაპოვნი ბარბაროსულად მომაჯადოებელი მძივი შეხსნა და ოჯახის მბრძანებელმა სტუმარს ფერხთ დაუდო.

ეს ყველაფერი სრულ, ურღვევ სიჩუმეში, მისნური წვდომით სტუმრის სურვილისა და არჩევანის.

სახლში სათუთად შენახული ეს ნივთები მხატვარს იმასაც ახსენებენ, სიტყვა რომ განსაცდელად გვაქვს ნაბოძები.

დედა-შვილი

ის დედა-შვილი კუს ტბის ქედზე მაშინ გავიცანი, ჯერ რომ იქ არც ნაგავი ეყარა, არც ტბის ნაპირები იყო დასაკუთრებული, არც ტბის ირგვლივ დარბოდა ნარჩევი საზოგადოება. არასაყოველთაო უცნაურია ხოლმე მარტო მაგიტომ, და ამ შემთხვევაში კი დედა-შვილი ცოტა უცნაურები ისედაც იყვნენ. კუს ტბის კალთებზე უფრო იგუებდი, ვიდრე შუა გრიბოედოვის ქუჩაზე, ქართული წიგნებითა და ჯო დასენის ფირფიტებით გავსებულ უღარიბეს ოთახში. დედას საქართველოს იქით არაფერი გაეგებოდა, ბიჭს კი ჯო დასენი უყვარდა, იმდროინდელი ტკბილმომღერალი ფრანგი. დედის ანთებული ქართველობა და შვილის ფრანგი შანსონიეს სიყვარული ცოტათი გულმტკივანიც იყო — ერთმანეთს მიჩერებულებს, უნარმომავლოდ, უნარსულოდ, უმომავლოდ, მარტო სულიერება კვებავდათ.

იმ დროს იყო, მესხეთის ძირძველი სოფლების მოსაბრუნებლად ქვეყნის მზრუნველებმა ქართველებს რომ შემოუძახეს იქ, მესხეთში წასასვლელად და დასამკვიდრებლად. უცნაურად გავიგე, რომ იმ დედა-შვილის გარდა თბილისიდან წასვლის სურვილი არავის გამოუთქვამს. ქალაქშიც აღარ ჩანდნენ, იქაც მარტო რას გახდებოდნენ.

დავიჯერო, ჯო დასენის ქვეყანაში წავიდნენ?..

მრწამსი

ამოუნურავია საზოგადოებრივი ტრანსპორტით მოგზაურობა (მოგზაურობა, არა მგზავრობა). ვინ-როში მოქცეულს სამყაროები გადაგეშლება. ხან გატრუსული რუსი ბოიანისტი ამოვა უზარმაზარი ბოიანით და ლეკურს უკრავს შავი ქართველების გულის მოსაგებად, ხან თათარი გჩრის კელტურ ჰოროსკოპს, ხან ქართველი გეხვენება — „ბუბლიკი“ შეჭამეო! მგზავრების პირჯვრის გადანერით ეკლესიების ზუსტ რაოდენობას ადგენ, ბევრს რასმეს იგებ, ბევრს შეერვევი. ისე, განევ-გამონევა ცხდება — კანონი მორჩილთაა, სჯობს ერსა და ბერს არ გამოაკლდე, შენს ვინაობასაც თუ სცდი...

აგერ, კაცი ამოდის გაჩერებაზე ილიაში ამოჩრილი ქალაღდებით, ერთს გაშლის კედლის გაზეთით, მზერას შუბლში დაგიმიზნებს და ბრძანებს:

— მორწმუნებო! საეკლესიო კალენდარი! იყიდეთ!

მორწმუნებს, ინტონაციიდან გამომდინარე, დანაშაულებრივი კომპლექსი უჩნდებათ და თავს ხრიან, არა საფულებების გასახსნელად.

— ქრისტეანები არა ხართ? — შემოგიტევს. მოიკუმები და არკვევ, რომ არა ხარ. ნიურნბერგის პროცესზე გგონია თავი და ვერ გადაგინყვეტია, სიმართლეს ემსხვერპლო თუ მოწყალე გახდე. ვნებათაღელვა სულ ერთი გაჩერების სიგრძეა. პატარა გოგო მორჩილად იხდის გროშებს, გაყინული სისხლი 36,6 გრადუსს უბრუნდება.

რა მწირია ჯიპით მოსიარულეთა შთაბეჭდილებანი.

ჯიში

კიბის თავს სვეტივით მამაკაცი აგვირგვინებდა. ახალგაზრდა, მაღალი, მხარბეჭიანი, სახე გაოგნებული, ფარგლისებურად გაშლილი ფეხები არამყარად მდგარი, გრძელ ცხვირზე გამჭვირვალე წვეთი.

მათხოვრებში ჯიშით გამოირჩეოდა და შეშფოთებული უსუსურობით...

ნეტავი არც ეყენ ფრომანტენს დაენერა და არც სხვას გადმოექართულებინა მისი სიტყვები:

„სიკვდილი ფეხებიდან ეპარებოდა... ერთხელაც წაიქცევა, ველარ ადგება და მისი სული მის გონებას შეუერთდება, რომელმაც მიატოვა“...

ინტერვიუ

ჟურნალისტი ისეთი იყო, როგორც უნდა ყოფილიყო: ახალგაზრდა, შემტევი, უკომპლექსო, ქვეყნის განმანათლებელი, უნიფიცირებული ფიზიკური მონაცემების, პრაქტიკულად უხიბლო. მხიარულად შემოცქრილდა პროფესორის კაბინეტში, თვალები დააღაგა, ააჟუჟუნა და ოპტიმისტურად წამოიძახა: „უი, რამდენი წიგნებია!“ მცურავი მზერა წიგნების ყუებს ააყოლ-ჩააყოლა და იქვე, თაროებზე მიწყობილი წვრილმანების თვალიერება არჩია — ფოტოები, აკვარელები, ნიჟარები... ერთ, შუშაში ჩასმულ ხელნაწერზე თვალი შეაჩერა და კეკლუცად იკითხა: „უი, ეს რა არის?“

პროფესორი დაღლილი ღიმილით თვალს ადევნებდა:

— ილიას წერილია, ილია ჭავჭავაძის ავტოგრაფია.

— თქვენ მოგწერათ?! რამხელა ბედნიერებაა!

— აბა, — სიმწრით ჩაეცინა „ილიას რესპონდენტს“.

ჟურნალისტი ქალიშვილი, ღრმა წვდომით შეგულიანებული, კიდევ უფრო მომხიბვლელი გახდა და დიქტოფონი მოიმარჯვა. კითხვა-პასუხს ქართული ლიტერატურის მიმდინარე პროცესებისათვის უნდა მოეფინა შუქი. თუ იმას გავითვალისწინებთ, რომ ეს ფრიად ისტორიული საუბარი თბილისში, 2007 წლის მაისს, კეკელიძის და არა ასათიანის ქუჩაზე შედგა, რომ ჟურნალისტს უკვდავების არანაირი სახეობისა არ სწამდა, და რომ

სიმწრის იუმორი ერთადერთი საშუალებაა იმავე ასათიანზე არმოხვედრის, მიხვდებით, „რაფრა“ ადექვატური წარმოდგენა გვაქვს მიმდინარე პროცესებზე.

მოხუცი

ბაზრის რია-რიაში, ბაზრის კიბეებისკენ ერთი ბენო, დაუჯერებლად პატარა მოხუცი ქალი პატარ-პატარა ნაბიჯებით თავის ადგილზე მიიჩქაროდა, ჩამოსაჯდომად, ხელგასანვდენად. ზაფხულშიც პალტოჩაცმული, წელში ისეთი მოხრილი, ისეთი მოკაუჭებული, რომ სიმაღლის გასაზომად სიგრძე ფეხიდან ზურგის წვერამდე უნდა აგელო, ცა რომ დაგენახვებინა, ზურგზე უნდა გადმოგეგორებინა, ზემოდან მარტო ზურგს ხედავდი, სახეში ჩასახედად უნდა ჩაჯდომოდი და — თუ ჩაუჯდებოდი და ქვემოდან სახეს ახედავდი — არასდროს დაგავინწყდებოდა...

გავუჩერდი, დავიხარე, ჩავხედე... ხურდა არ მქონდა, ოცი ლარი მებევრა.

აღბათ მე უფრო მიჭირდა...

მოსაუბრე

წარსულში — ხუთჭიდელი, დიდი ქვეყნის ჩემპიონი, საქართველოს ჯარის ოფიცერი, „სპეცნაზში“ ნაომარი.

დღეს — ჯერაც ახალგაზრდა, ოთახში გამოკეტილი რუსი მამაკაცი, მარტო ზის სავარძელში; ტელევიზორი, თვითონ და... თუთიყუში. პატარა, ყვითელი თუთიყუში, ხმის გამცემი და მოტლიკინე. კაცი კი მარტო იმას უცდის, როდის იტყვის:

— Зина пришла!

ყაჩალი

ყაჩალი თავზე უეცრად დაატყდათ: ნილბიანი, იარაღშეყენებული, აგრესიული და უღმობელი:

— ფული დაყარეთ, რაცა გაქვთო!

მსხვერპლმა, გაოგნებულმა — ფული სადა გვაქვს, აქ, ტყეში ფულს რა უნდაო?! რაც გვექონდა პურ-მარილში დავხარჯეთო; ჯობია, მოგვიჯექი, დაგვილიეო, ერთად ნავიქეიფოთო, ბუნების ნიაღშიო.

ყაჩალს, ეტყობა, კიდევაც შიოდა, კიდევაც სწყუროდა. პურ-მარილს დაყაბულდა. შექეიფიანებულზე ნილაბიც მოიხსნა, იარაღიც გვერდზე დაიდო და მუხის ძირში გემრიელადაც ინადიმეს. არც საგზალზე — მოხარშულ დედალსა და ბოცა ღვინოზე — თქვა უარი.

ფოტორობოტის შიში რომ არ ჰქონდა — ცხადია; რომ სცოდნოდა, ნიგნში მოხვდებოდა, ალბათ არც გვარსა და სახელს დაგვიმაღავდა. საქართველოა!

მონაზონი

ნამდვილად ლამაზი ქალი იყო, ნამდვილად. ოღონდ ეგ კაცებთან არ უნდა გეთქვა, მაგათ გამოუყენებელი სილამაზის აღქმა არა აქვთ, ძალიან ცოტა ვინმეს თუ დაჰყვა... ჩაცმაც ნამდვილად ლამაზი იცოდა, მოურიდებელი, მხატვრული. თავნაკრული, ჩაჩაჩული, გახვეული — ყველანაირად ლამაზი იყო მისი ჩაცმა, ავადმყოფობითაც ნაკარნახევი. არც ენები იცოდა, არც ქართულს უფრთხილდებოდა, აბდა-უბდად ლაპარაკობდა, გულისას კი გაგებინებდა. მისი განდევილობა ზოგთან მედიდური იყო, ზოგთან ცხოვრებისეული, ზოგთან ტკივილიანი და მხატვრული. მხატვარიც იყო. ავადმყოფობით მოქანდაკეობას რომ ვეღარ მოერია, ხატავდა და ხატვა მისი გულის მოსაშუშებელიც იყო და რწმენის განმამტკიცებელიც. ბუნება უყვარდა, ბუნებასთან მისვლას ავადმყოფობა უშლიდა, თავის ირგვლივ კი იკრავდა, ეფერებოდა. მისი აივნის წინ, შუაგულ ქალაქში, სკვერის ევროპულად მოვლა რომ მოინდომეს და სარეველებსა და ყაყაჩოებს ძირკვავდნენ, ქვემოთ რომ ვერ ჩადიოდა, თავისი აივნიდან უყვიროდა:

— ბოსტანი უნდა გააშენოთ! ყაყაჩოებს რას ერჩით! კიტრი გირჩევენიათ?!

თავის სამეგობროში პირველს უმტყუნა გულმა. პატრიარქის ლოცვა-კურთხევით მცხეთის დედათა მონასტრის ეზოში დაკრძალეს, რჩეულთა ადგილას. ვიცოდით, ეკლესიის მსახური იყო, მონაზონიც რომ იყო, მერე გავიგეთ... მისი ნამუშევრები საპატრიარქოს საცავში ინახება. ყაყაჩოები შუაგულ თბილისში აღარ იზრდება.

ფოსტალიონი

ფოსტალიონს ჩანთა ემძიმა. გურიის მთებში უგზოდ ჩაკარგულ სოფლიდან დაბამდე სიარული ფეხმარდს არ უჭირდა, უბრალოდ ცნობისმოყვარეობა მოეძალა. ჩვეულებრივ უფრო დაბიდან ეზიდებოდა შემომძახველ ჟურნალ-გაზეთებს, იქით კი ან რა ჰქონდათ სოფლელებს მისანერი — ჯარში წასულს თუ გაუგზავნიდნენ თითო-ორო-ლა საგულდაგულოდ დაწერილ წერილს. „რა წერა-კითხვა აუტყდათ“ — იფიქრა და ერთიც გახსნა... იმის აქეთ, წლების განმავლობაში, ყველა წერილს, სოფელს მოცილებული, ერთიანად ცეცხლს უკიდებდა და ფერფლადქცეულ ბოროტებას ბოლს ატანდა.

სოფელი დასმენის ციებ-ცხელებამ აიტანა: ადამიანის გული წყენითაა სავსე და დროც ხელს აძლევდა წყენა შურისძიებად ქცეულიყო. განმსჯელიც აქეთკენ მოუწოდებდა იმავე ჟურნალ-გაზეთებიდან. ზემყოფს მიუვიდა მოფრთხილების ბოლი და კალთა გადააფარა სოფელს, თუ მარტო ფოსტალიონის ხელი ჰყოფნიდა — ერთი კია, იმ სოფელში უგზო-უკვლოდ და უმისამართოდ წაყვანილი არავინ ყოფილა. ამინ!

მგზავრი

ავტობუსი სავსე იყო, მხოლოდ ერთი ადგილი ცარიელი, ისიც დიდი პარკებით დაკავებული. პატრონს, რუსს, ფაშფაშას, ეძინა. გეგონებოდა მოიმძინარაო, ისე, ფეხზე მდგომი ვინ მოუთმენდა მღვიძარეს. თავზე ხნიერი ქალი დაადგა — როგორ ხმას არ სცემენო, — იფიქრა — ისიც რუსს. მასშიც რუსმა იფეთქა, — ხომ არ გავალვიძოო, ჭკუის მასწავლებლურადო. მერე ისევ ქართველმა იმძლავრა, მიიხედ-მოიხედა, ქართველები ჩუმად იდგნენ, — იძინოსო, — იფიქრა, ეგების მართლა დაილალაო. რუსმა მზერა იგრძნო, გამოელვიდა, თავზე მდგომს ახედა, — რუსული გესმისო, — იკითხა, — დაჯექიო. უზარმაზარი პარკები მუხლებზე დაიწყო და გააგრძელა: დავილალეო, შორიდან მოვდივარ, ჩამეძინაო, კატა მიზის აქ გალიაშიო, დასაწყვილებლად მყავდაო, პლაშჩიც მაჩუქესო, გზის ფულიც მაჩუქესო ორი ლარიო. ჩემი კატა ჩემს ქმარს მირჩევნიაო, ქართველია, კარგიაო, მაგრამ ამ კატასავით სხვისთვისააო. ფული რომ გვექონდა — ვჩხუბობდით, ახლა არა გვაქვს, მაინც ვჩხუბობთო. ქალი ვარ და პატივისცემა მინდაო.

ქალი იყო ნამდვილად, მრავალნაცადი, ცხოვრებით დასეტყვილი, მაგრამ სხვაგან მაინც გაალვიძებდნენ.

პერანგი

ხევსური მამაკაცის პერანგი — დახვეწილი, განუმეორებელი სრულყოფით შექმნილი, მაღალი ხელოვნების ნიმუშად ქცეული, — დახლზე იდო, იყიდებოდა, ჰყიდიდნენ.

ქართული ხალხური რენვის მცოდნემ, თუშმა ქალბატონმა ნანული აზიკურმა დახედა და დამარცვლით მარტოდა ეს წარმოსთქვა:

— რო-გორ ჰყვა-რებია!

არცთუ ძალიან ძველად, და არა მხოლოდ ჩვენში, ხელსაქმე ერთ-ერთი სიკეთეთაგანი იყო გასათხოვარი ქალიშვილისა, რომლითაც კაცის, სამომავლო ქმრის გული უნდა მოენადირებინა.

რა ნივთიერი მტკიცებულება დარჩება ჩვენგან ჩვენი სიყვარულისა?!

ზამთარი

თბილისში მოთოვა. დილით კარგად ჩაცმული ქალაქელი ქალი თოვლიან აღმართს მიუყვებოდა. ხელში ჭრელი ქათამი ეკავა და გულში იკრავდა. ქათამი ცნობისმოყვარეობით თავს აქეთ-იქით აქიციანებდა. სასაცილო საბავშვო ლექსი გამახსენდა:

ბაყაყს ამშვიდებს ფლამინგო.

— შეგჭამ და უნდა გამიგო.

უღელი

ქალი, რომელსაც თავი ჯერ კიდევ ლამაზი ეგონა, იმერული ეზოს შუაგულში, შეზღონგში იჯდა, კაცი კი სადრენაჟე ორმოების სათხრელად მოდიოდა, ჭიშკართან შეჩერდებოდა — თითქოს რაღაცის მოლოდინში, ჭასთან მივიდოდა — თითქოს წყლის დასაღევად, ჩაიმუხლებდა — თითქოს ლეკვის მოსაფერებლად.

ქალს თავი ჯერ კიდევ ლამაზი ეგონა...

ერთხელაც კაცმა თავი დახარა და ქალს სახელი ჰკითხა. თავდახრილმა: სოფლელი კაცისათვის უცხო სახელი ჩუმად გაიმეორა, ჩაფიქრდა და: ხვალ აღარ მოვალ მინის სათხრელადო.

მეორე დღეს ქალი, რომელსაც თავი ჯერ კიდევ ლამაზი ეგონა, დიდ იმერულ აივანზე იდგა და შორს კაცს უყურებდა. თავდახრილი კაცი უღელში შებმულ ხარებს და მხარბეჭიან ქალს მიჰყევებოდა.

ზვავი

ქედზე სანახაობის შესაფერისად ავდიოდით – მძიმედ. ზამთარში ხეობის მეორე მხრიდან წამოსულმა ზვავმა აქეთა ფერდობის სოფელი წალეკა. გადაჭრილი სახლები, ჩაქცეული ბოსლები, ჭურჭლის ნამსხვრევები, აგლეჯილი შურდული, ძროხის ზანზარაკი, სკივრის მოჭრელებული ზურგი, ცხენის ნალი, აკვნის ტატილები, ჯაჭვის ნაგლეჯი, მძივის კაკლები... არა ადამიანი, არა ძაღლი, არა ქათამი. სიკვდილის კვალია. საკუთარი ფეხის ხმის რიდით სოფლის თავზე მოვექეცით. ავიხედეთ. ჩვენს ზემოთ ერთადერთი ზვავუხლებელი სახლის ზღურბლზე ქალი იჯდა, მთიულურად შავებში, მზეზე თბებოდა, წინდას ქსოვდა და ღიმილით თვალს გვაყოლებდა.

ყველა აქ ამოსული და მოცლილი იმავეს იკითხავდა და იმავე პასუხს მიიღებდა: გადარჩა, ბუნებამ სახლი არ წაართვა, არ განირა, მარტოა, სახლს ვინ უპატრონოს, ფუძეს ვერ მიატოვებს, ვერ უღალატებს სახლს, სალოცავს, მთიულეთს, ვერ გაიხიზნება, ბარში ვერ იცხოვრებს, მოკვდება. მოყოლა ნელი, სიტყვა მშვიდი, საუბარი ღიმილიანი. ღიმილიანია ფოტოზეც, ზღურბლზე მდგარი ქალი, მთიულურად შავებში. ფოტო ხელში მიკავია და ვფიქრობ, ზვავისას ჭკუას გადასცდა, თუ სხვა მოსაუბრე ჰყავდა და ღიმილიც იმისია?

ჩემი ანიკო, კაფანდარა, თხელი, უდრეკი მთიელი, ბედუინივით ხმელი და ლამაზი, ჩვენი დამპყრებელი, დაცარიელებულ სოფელში მარტოდ დარჩენილი, ეულად, თრიალეთის კალთებზე მიტოვებულ საძოვრებზე ნიავივით მოსიარულე, თავისი საქონლის მწყემსავი, თავისი პურის მცხობელი, თავის თავთან მოსაუბრე. იცის, უყვარს, გაეგება საქმე ჩვენი დაპყრებისა — ეფერება ძროხას, ღორს, ქათამს, მის ძაღლს არასდროს შია, მის მოსავლელს არასდროს მოხვედრია სახრე, არც სხვას შეარჩენს ჯოხის მოღერებას. რაც თავი ახსოვს, თავისი გამოზრდილის არც საქონლის, არც ქათმის ხორცზე პირი არ დაუკარებია, გემო არ გაუსინჯავს, ვერ დაკლავს, ვერ დააკვლევინებს. ემადლიერება, ებრალება, გასაყიდად თუ გაიმეტებს. დიდი ხანია ჩვენსკენ ხურჯინებით დახუნძლული ჩოჩორით არ ჩამოუვლია, ბოდიშით — ვირით მოვდივარო! დაბერდა ანიკო, სიფელი შემოეცალა, მარტოლა საქონელს უვლის, ჩვენ გველოდება, ერბომონატრებულებს. ჩააკითხავ, მოუბოდიშებ, „მატრასივით“ ზოლებიან გოჭებს განახებს, გაგახსენდება შორი თოვლიანი მთები, ყველ-ერბოს გემო და თბილისს უბრუნდები — შეტორტმანებულს, დაბნეულს, მტკივანად ამაყს, ეჭვიანად მედიდურს. ერბოიოანი ქილით ხელში ეზოს გადაჰკვეთ, მოლაზღანდარე, საკუთარი დედების მაგინებელ, უსადავო, უმწყემსო ვაჟებს შეხედავ, გამომწვევად სკამის ზურგზე შემომჯდარ ნაზ არსებებს თვალს აარიდებ, ბინის კარს მიებჯინები, შეხვალ და მიყურდები. ჩემო ანიკო!

გალობა

უმაქნისი სეირის საყურებლად არ უნდა შევიდეს ბავშვთა სახლში. იქიდან კი დროდადრო გამოდიან და გამოვლენ კიდევაც...

ეს ბავშვები კი, დიდიც და პატარაც, შიო მღვიმის ეკლესიაში მღეროდნენ, გალობდნენ, გულით, მონდომებით. ღმერთმსახურების ბავშვური ხმები გუმბათს ერთვოდა. მაგალობლებს მასწავლებელი ახლდათ. ახალგაზრდა, მოკრძალებული კაცი. ძეგვის ბავშვთა სახლიდან იყვნენ.

იგალობეს, გამოვიდნენ, დიდი ცაცხვის ძირში ჩამოსხდნენ. პური ამოიღეს. მეტი არაფერი გააჩნდათ, თუ ეკლესიის ცაცხვს სხვა არ მოუხდებოდა?!

პურს, კარგად ამოსულს, არ ჭრიდნენ, ლუკმას ატეხდნენ, ფრთხილად იკავენდნენ, თითებით შლიდნენ, არ კბეჩდნენ, ნამცეცებს ხელისგულზე იგროვებდნენ, ჩუმად, აუჩქარებლად ჭამდნენ. გალობას ჰგავდა.

შემამჩნიეს. პატარა გოგონა წამოდგა, ჩემსკენ წამოვიდა, ხელი გამომინოდა, ხელში პურის ნატეხი ეკავა, თეთრი, ფაფუკი. პურიც — ობლის კვერი — თავიანთი გამოცხოვბილი იყო.

ჩემდა სამწუხაროდ, მოკრძალებული მასწავლებლის სახელი არ მახსოვს.

უფალო შეგვიწყალე!

ერთობა

შვიდი გუნდი იყო, შვიდი ლოტბარი.

ვარდისფერ, უნიფარ გოგონებს ახალგაზრდა ქალი უძღვებოდა, ზურგიდან აწყობილი, მთელი სხეულით მოძრავი, ხელებს განზე პლასტიკურად შლიდა, ტანს არხევდა, ცეკვავდა. იცოდა, მოსაწონი იყო.

მოზრდილების შერეული გუნდის ლოტბარი კუნძივით ქალი იყო, ფარხმალდაყრილი, მათრახებივით ვარდნილ ხელებს უძღურად სწევდა, უფრო თხოვნით, ვიდრე მბრძანებლურად.

ბიჭების ხელმძღვანელი პატივმოყვარეობას მოკლებული, პირველ ხმას ამოფარებული, უჩინარი იყო. ახალგაზრდა მამაკაცის ლამაზ თავს თუ დაინახავდი — კუთვნილი ადგილი „ქართულის“ მოცეკვავეებს დაუთმო.

ზღვისპირეთის გუნდს, გეოგრაფიის შესაფერისად (კონცერტისთვის არცთუ) მოიღლიავენებულებს, ყურადღება ჩაუცმელობაზე გადაჰქონდა. კარგად კი მღეროდნენ, მაგრამ ლოტბარი რასა იქმდა — ვერ ნახავდი, თვალი გაგირბოდა.

კარგად მობერებულ მამაკაცთა გუნდს ღონიერი მოჭიდავის ზურგი ჰფარავდა. უფრო მწვრთნელი, ვიდრე ლოტბარი, მძლავრად ამღერებდა, — დედას გიტირებთო! კიდევაც იზამდა.

საეკლესიო კაპელას ახალგაზრდა მამაკაცი ედგა წინ. მოხდენილი, მაღალი.

ხელებს მკლავებში არ შლიდა, არ ამოძრავებდა, მარტო მტევნებით, თითებით ეჩურჩულებოდა, ევე-

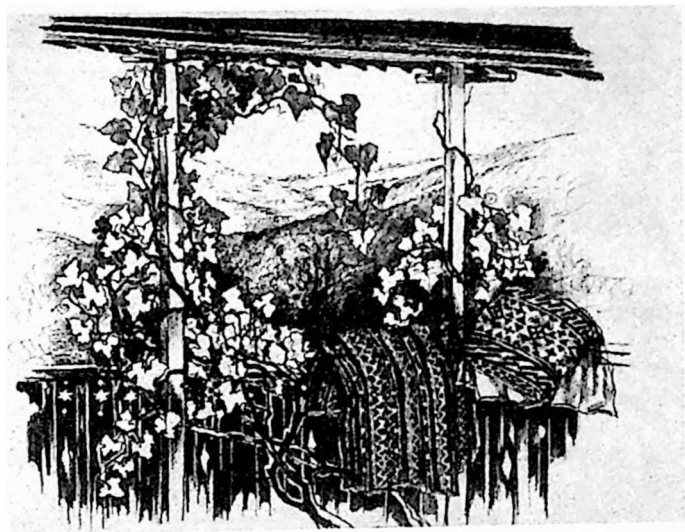
დრებოდა. ხმას ფრთასავით მთრთოლვარე ხელს აყოლებდა, მეორე ხელს ადევენებდა და თეთრი, ქათქათა თითებით ბგერას ჰაერში წურავდა, პირველსაწყისი დუმილის მიზიდულობით.

დასასრულს, ყველა გუნდი ერთად შეირწყა და მხცოვანი მაესტროს დირიჟორული ნებით იქუხა ვნების, მორჩილების, მოკრძალების, ცდუნების, შემართების, სულის აღმაფრენის აპოთეოზმა.

ნისკვილი

რამხელა ყვირილას რამხელა ძალა სჭირდება, რამხელა დოლაბები, რამხელა აგრეგატი — ერთი ბენო ბელურას ნისკარტის საკბილო ერთი ბენო პურის მარცვალს.

ჩვენც ასე ხელისგულზე გვიდევს მარცვალი — ფრთოსანთათვის ასე იოლად დასაკენკი, ჩვენთვის კი ასე ძნელად გასაკვნეტი და ასე ძნელად გასაფრთოსნებელი.

შინაარსი

თანამდევნი

წინათქმა	5
ჩემი სახლის სტუმრები და ბინადრები	6
ბაგა	8
თეთრი ნაგაზი	9
ჩიტები	10
ობობა.....	12
თევზი.....	13
მერცხალი	14
უტიფარი ძაღლი.....	15
ბალერინას ძაღლი	16
ცხენი „განძი“	17
ბაყაყი	18
გერმანული ნაგაზი	20
წყლის კუ	21
უკუდო კატა	22
მტრედი	24
შინაბერა ძაღლი	25
დედა-ლორი	26
ჩოჩორი	27
ბუ	28
თევზები, ტრიტონები, ჩიტები	30
მგალობელი ჩიტები	32
ქათამი	34
კურდღელი	35
შველი	36
კუ	38
კატა	39
სამფეხა ძაღლი	40
ჭუკები	41
ბატკანი	42
მახრა	44
ხელიკი	45
ციყვი	46
საშობაო ლორი.....	48
ძაღლი.....	49
ზღარბი.....	50
მეორე ბატკანი.....	51
ძუნა.....	52
ჯუჯა ლორი.....	54
მგელი.....	55
შავი კატა.....	56

უბრალო ძალღი.....	58
პუდეღი.....	59
დათვი.....	60
ძროხა.....	62
ორი ძროხა.....	63
წეროები.....	64
თაგეები და ხვლიკეები.....	66
ძალღეები.....	67
მგელი ლამით.....	68
მინდვრის თაგვი.....	69
შაშვი.....	70
კიდეე ერთი ძალღი.....	72
ცხენი.....	73
ორი ძალღი.....	74
ტაქსა.....	75
სიამის კატა.....	76
ფოქსტერიერი.....	77
კალიები.....	78
ღამურა.....	79
სხვა ზღარბი.....	80
ანკარა.....	81
სპილო.....	82
ექესი კუ.....	83
თავღა.....	84
კოდაღა.....	86
ღაბრაღორი.....	88
ციცინათეღა.....	89
წემსიყღაპია.....	90
წრუნუნა.....	91
ზანზღაკეებიანი ძროხეები.....	92
ჭრიჭინა.....	93
ბუზები.....	94
ოცდაათი შვეღი.....	95
მელიები.....	96
საბრძოლო მამღეები.....	97
პითონი.....	98
შესანირი ცხვარი.....	100
ფოცხვერი.....	101
მგღის ლეკვი.....	102
მელია.....	104
მორიეღი.....	105
ჭიანჭვეღეები.....	106
ფუტკარი.....	107
დიდი ხვლიკი.....	108
„ალპინისტი“ დათვი.....	109

ლოკოკინები.....	110
მინი-ზოოპარკი.....	112
„ერთი ძალღი და ერთიც კატა“	114
ჩვენი ფინია.....	115
ლორები.....	116
ბომბო და მურა.....	118
„თავადი“ ძალღი.....	120
უცნაური ძალღები.....	121
დაობლებული ძალღი.....	122
გველი.....	123
დაილაპუ.....	124
კრაზანები.....	126
ლაბრადორი ლაბრიკო.....	127
ორი მწევარი.....	128
ზაზუნა.....	130
ლეკვი.....	131
პატარა ციყვი.....	132
მწევარი.....	133
ნანადირევი დათვი.....	134
ქვენარმავალი.....	135
კნუტები.....	136
მშიშარა ძალღები.....	137
ბოცვერი და კურდღელი.....	138
დედა ძალღი.....	140
ფრთხილი ჩიტი.....	141
უილბლო კატა	142
ფარა.....	143
კვიცი.....	144
ცხოველები.....	145
დასასრული.....	146

გადამცდარნი

ხოჭო.....	149
სოფელი.....	150
კაკლის ჩიტი.....	151
დაფნა.....	152
მედუდუკე.....	154
„ხვეისბერი“	155
ქრისტეფორე.....	156
ბავშვთა სახლი.....	157
ბეთლემის ვარსკელავი.....	158
დანაშაული.....	160
გიჟი მარინა.....	161
მანი, მანი.....	162
ზანგი.....	163

ბარდები.....	164
ჯიგარი.....	166
ზარმაცები.....	168
ბოშები.....	169
პროფესია.....	170
რუსი.....	171
ქართველი.....	172
ნემო.....	173
მოხუცთა თავშესაფარი.....	174
კაი ბიჭები.....	175
ლოთები.....	176
ქურთი.....	177
საინგილოს თაფლი.....	178
მუშები.....	179
ქურუმი.....	180
მისტიკოსები.....	181
ოფელია.....	182
ჭუკლი.....	183
წალკოტი.....	184
კიკა.....	185
„თვალხილული“.....	186
ცაცა.....	188
ქურდი.....	189
რომანტიკოსი.....	190
პლენანოვის პროსპექტი.....	192
Public Relations.....	194
ორდენოსანი.....	195
ნილაბი.....	196
უბირი.....	197
მშიერი.....	198
მარიკელა.....	199
ეჭვი.....	200
ბუდა.....	201
შორი გზა.....	202
ნაშვილები.....	203
პიანისტი.....	204
მოკლე ჩართვა.....	206
გიჟი.....	207
კვაზიმოდო.....	208
„Coin“-ი.....	209
ინდოეთის მათხოვრები.....	210
დედა.....	211
პორტრეტი ფოლიანტიდან.....	212
ენტუზიასტი.....	213
ფერია.....	214

ფეხსაცმლის მწმენდავი.....	215
მერი.....	216
მინისქვეშა გასასვლელი.....	217
სკლეროზი.....	218
კენჭები.....	219
პეროსტატე.....	220
პარტისტორიის ლექტორი.....	221
ნეტარი.....	222
კვერცხის გული.....	223
მძივები.....	224
ნიკო.....	225
ყრუ.....	226
ბაცაცა.....	228
რაული.....	229
თანატოფობია.....	230
გზაჯვარედინი.....	232
უფსკრული.....	233
სერენადა.....	234
შოკი.....	235
გიორგი.....	236
ნოდარი.....	238
განგი.....	239
ლტოლვილი.....	240
სვანი.....	241
პროფესორი.....	242
თბილისის ზღვა.....	244
სიტყვა.....	246
დედა-შვილი.....	247
მრწამსი.....	248
ჯიში.....	249
ინტერვიუ.....	250
მოხუცი.....	252
მოსაუბრე.....	253
ყაჩალი.....	254
მონაზონი.....	255
ფოსტალიონი.....	256
მგზავრი.....	257
პერანგი.....	258
ზამთარი.....	259
უღელი.....	260
ზვავი.....	261
ანიკო.....	262
გალობა.....	263
ერთობა.....	264
ნისქვილი.....	266